

1. E. KÖZM. KÖZLÖNY
Hírlapkiadó
Közvetítő
1917/89. SZ.

-2. szám - 18^{évi}
11-12.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

Kiadja a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Tanítótestület.
Megjelenik — július és augusztus hó kivételével — havonta kétszer.
Előfizetési díja:
Egész évre nyolc korona.

Felelős szerkesztő:

Pápai Gyula

Előfizetési és hirdetési díjak reklamációk Anyó Sándor egyetemi pénztárhoz, a lap mellett az évi vonatkozó közlemények a hirdető szerkesztő címére küldendők.

HIVATALOS RÉSZ.

4064—1917.

Az 1917—18. iskolai év megnyitása.

A negyedik háborús tanév megnyitása is elérkezett. Bár megjelent a Pápa szózata a világ sorsát intéző államfőkhöz a mindnyájunk részéről hön óhajtott béke érdekében, mégis minden jel arra vall, hogy az új tanévben sem fejeződik be a világ legnagyobb és legrettenetesebb háborúja.

Ellenségeink még ma is azon a ponton állanak, melyet a háborn kitörése előtt évekkal egymás között titkos szerződésekből megállapítottak. Még ma is Erdély az oláhoké, Bácska és a déli rész a Marosig Szerbiáé. Drávától lefelé külön királyság Horvátország. Nyitra egy új szláv fejedelemség székhelye. Magyar néptanítókknak rettenetes ezt olvasni és borzalommal tekint a térképre, melyen hazánknak olyan szép természetes határa van most.

Ez az ok kényszerít minket a háború folytatására. Ezt kell a népnevelőnek megértetni növendékeivel és embertársáival.

A vall. és közokt. miniszter ur az új tanévre vonatkozó rendelkezéseit 12103/17, é.n. szám alatt adta ki. E rendelet egész terjedelmében leközöltetett a Néptanítók Lapja folyó évi augusztus hó 2-án megjelent számában, miért is azt e helyen nem ismételnem, hanem csak utalok rá.

E rendelet betartása mindnyájunk kövessége. E nemzedék nem nőhet fel lakóhely nélkül, műveletlenül. A háború nem növelheti az analfabéták számát, sőt kell hogy apassza.

Bármily fájó és véres is a háború, mégis itt áll az, hogy minden rossznak van jó oldala is. A mai háború után a földabroszon okvetlen lesz változás. De változtat a háború az emberek gondolkozásán is. Már is látjuk, hogy új, friss szellő fujdogál, folyton olvasuk és halljuk, hogy a mai államok helyén és a mai emberekkel egy új állam, a demokratikus állam alakul meg. Náink és szövetségesünknel Németországban már is olyan kormány alakult, mely programjába vette a demokratikus állam alaptörvényeinek megalkotását.

A néptanító ezen jelenségekkel szemben nem lehet közömbös. Tanító testvéreink nagy része a lövészárookban, vérével írja a történelmet. Nekünk itthon maradottaknak a harc-

tereken vérző kartársaink hegett is kötelességünk dolgozni. Mivel körülöttünk megváltozik a világ, azért nem lehetséges, hogy csak az iskola maradjon meg háborn előtti mivoltában. Az iskola több életének is, a tanítási és nevelési eljárásának is meg kell változni.

Amely iskola, amely tanító nem az életnek nevel, az csak kontár mesterember, de nem népnevelő.

A háborn sok új feladatot is ró a tanítóra, melyet iskolán kívül kell végeznie a szülővel együtt. Utmutatást kell adni a többi tanítóra, segíteni kell a közigazgatási hatóságoknál, levelezni kell a foglalkozások érdekében, kórházaknál tudakozódik a sebesültek felől, vigasztal, buzdít stb. A tanító különösen felhívja a figyelmet a népi életre.

Elvárom, hogy minden tanító az új tanítást a múlt évben a Néptanítók Lapja augusztus 31. számában megjelent írással kezdje meg a mai viszonyokra átdolgozva. Meg vagyok győződve arról, hogy vallásosan nevelik a rájuk bízott gyermekeket. Minden alkalmat használjuk fel, hogy a nagy veszély idején istenbe helyezett tántoríthatatlan hitűket, bizalmunkat ébren tartjuk. Igen szép háborn imáink vannak. Ezzel kell a tanítást megkezdni és végezni minden nap.

A háborn szeretettel magán kell a gyermek felébe vésni. Van lelkesítő, szívvel nemesisítő példa a lövészárokból naponta elég.

A tanv. elején különösen kérem tanító társaimat, hogy az olvasmányok tárgyalását, a fogalmazást, a történelmet és a földrajzot teljesen új alapokra helyezve tanítsák. A Néptanítók Lapjában és más szaklapokban is bő utmutatást nyerhet minden tanító az új irányzatról.

Nem kételkedem, hogy vármegyém tani-

tósága megérti a nagydők intő szavát és hazája, nemzete iránt megteszi kötelességét.

Szolnok, 1917. évi augusztus hó 24-én.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

4060—1917. sz.

Valamennyi állami népoktatási intézetnek.

Beszerezési előleg tárgyában.

A vall. közokt. miniszter ur 1917. évi 13638. eln. számú rendeletére értesítem Címet, hogy az állami óvók és tanítóknak újabb beszerzési előleg engedélyeztetett. Az előleget legkésőbb szeptember hó 30. ig lehet kérelmezni. A kérelem mintája az adóhivataloknál betekinthető, mely a múlt évi tanv. anyagban különbözik, hogy be kell jelenteni a családtagok számát és azt is, hogy van-e saját háztartása vagy nincs.

A beszerzési előleg összegére irányuló a folyó évi augusztus 1-én tén. egy évetel. fizetés után nyerhető háborn segély (35%). E háborn segélyek 50%-át kapják a magánosok, ha nincs saját háztartásuk, míg ha saját háztartásuk van úgy 60%-ot kapnak. A ház., családós tisztviselők 70% eölegben részesülnek.

Ezen előlegnek folyó évi november hó 1-től kezdve 12 havi részletben mindenki fizetéséből levonatik.

A beszerzési előleg bejelentést előbb az adóhivatal számfejtí és csak azután terjesztendő be hozzám felterjesztés végett.

Figyelmeztetem az összes érdekeltet, hogy minden bejelentést még az érkezés napján felterjeszték és amely nap az utalvány megérkezik, még az nap kiértesítem az

érdekeltet. Felesleges kérdézősködésekkel ne terheljék hivatalomat, mely most úgy is rendkívüli mértékben igénybe van véve.

Szolnok, 1917. augusztus 16-án.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

3868—1917. sz.

Valamennyi áll. ovoda és iskola igazgatójának

Állami óvónők és tanítók hosszabb szabadságának kimutatása.

Felhívom Címet, hogy tantestületének összes tagjairól készítsen kimutatást és valamennyinek szolgálata kezdő pontjától kezdve mutassa ki tanévenként külön, hogy mikor (év, hó, nap) élvezett szorgalmi idő alatt 2 hó, vagy ennél hosszabb ideig tartó szabadságot és mi okból.

Egy tanévben, ha valaki 2 hónapnál kevesebb időt volt szabadságon úgy ez nem mutató ki.

A jelentést sürgetés bevárása nélkül 8 nap alatt elvárom.

Szolnok, 1917. augusztus 25-én.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

3841—1917. sz.

Valamennyi polgári iskola igazgatóságának

Más tankerületben lakó polg. isk. magántanulók vizsgaengedélye.

A vall. közokt. miniszter, folyó évi augusztus hó 2-án kelt 93661. sz. rendeletére értesítem Címet, hogy a nem Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegyében lakó polg. isk. magántanulók kérvényeit minden egyes esetben külön-külön szám alatt és benyújtásuk után azonnal, szabályszerűen felszerelve, a tan-

testület véleményét tartalmazó jegyzőkönyvi kivonattal együtt, rendszeres megszerkesztett miniszteri felterjesztéssel küldjék be hozzám, mivel az ilyen tanulók vizsga engedélyezését jövőben a vall. közokt. miniszter ur magának tartotta fenn.

Szolnok, 1917. augusztus 12.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

3855—1917. sz.

Valamennyi állami és községi ovoda, illetve iskola helyi hatóságának.

Állami és községi óvónők és tanítók szabadságolása.

A vall. közokt. miniszter 3930—914. eln. számú rendelete alapján hivatalba lépésem után 6172—915. szám alatt figyelmeztetem az állami és községi tanítókat, illetve óvónőket, hogy a háborn tartama alatt még az egy napra terjedő szabadságolásokat is hivatalomtól kell kérni. Az igazgatók, gondnoksági iskolaszéki elnökök a háborn tartama alatt senkinek sem adhatnak szabadságot. Sürgős esetben is ott van minden községben a távbeszélő.

Figyelmeztetem azonban a szabadság kérőket, hogy közvetlen, a szolgálati ut megkerülésével, sem írásban, sem távbeszélő útján senki szabadságot nem kaphat, azért igazgatója, elnöke megkerülésével hozzám senki ne forduljon.

Arra is figyelmeztetem szabadság kérőket, hogy a vall. közokt. miniszter kérdő pontokkal ellátott orvosi bizonyítvány úrlapokat adott ki, melyek az egyetemi nyomdánál szerezhetőek be. Más orvosi bizonyítvány, mely nem az előirt nyomtatványon van kiállítva, figyelembe nem vehető.

Az új tanévben ezekre érdekeltek figyel-

mét különösen felhívom azzal, hogy 8 napon túl terjedő időre való szabadságolást a vall. közot. miniszter magának tartotta fel. Szolnok, 1917. augusztus 20.

Gyórfy József
kir. tanfelügyelő.

3767—1917. sz.

Valamennyi elemi népiskolának.

„Szurmaj Sándor alap”-ra

A honvédelmi miniszter úr részéről megkérem, hogy az ezen összeg által létesítendő alap örök időkre a „Szurmaj Sándor alap” nevet viselje. Érzem, hogy e kivánság teljesítése elől nem térhetek ki.

Jelen felhívással tehát készségesen állítom a rokkantak, özvegyek és árvák szolgálatába nevemet. Megbántanám a magyar társadalmát, ha az ékesszólás eszközeivel rajzolnám a rokkant tiszt képét, a hátramaradt özvegyek és árvák vesztességét, fájdalmát. A világháború három esztendő óta mindennap elmondja a maga félelmetesen nagyszerű nyelvén, hogy

mit köszönhet a társadalom és a hazának a honvéd tisztikarnak. Mindenki érezheti, hogy nem elég leborulni előttük, nem elég a hősök hantjait virággal borítani, a megcsönkült kert takaró zubbony ujját, a szenvedések az özvegyek és árvák arcába rajzolt szomorú szívekre mutatnak: „Adósok, meg adófelelőseketek!”

Ezen alap fölött a mindenkori honvédelmi miniszter rendelkezik. A befolyó összegről nyilvános elszámolás fog időnként közzététetni. Budapest, 1917. évi augusztus havában. Szurmaj Sándor s. k.”

Vétenek a tanítóság nemes szíve ellen, ha ezen felhíváshoz valamit hozzá fűznék. Szolnok, 1917. augusztus hó 6.

Gyórfy József
kir. tanfelügyelő.

3999—9117. sz.

Valamennyi áll. és közs. elemi népisbolának.

Ifjusági könyvtári költségvetés tárgyában.

A vall. közot. miniszter úr 103501/916 sz. rendeletében úgy intézkedett, hogy a könyvtári költségvetést mindig szeptember hó 25-ig tartozniuk nálam bemutatni.

Tekintettel arra, hogy a háborús állapotok miatt a felső osztályú növendékek csak október hó 1-én iratkoznak be a legtöbb helyen, azért a könyvtári költségvetések

beterjesztésének határidejét kivételesen október hó 15-én állapítom meg.

A könyvtári költségvetés összeállítására a nyomtatvány hátlapja teljes tájékoztatást nyújt.

Figyelemztetem az igazgatókat, hogy az 50 fillér belvárosi díjat azonnal, a belvárosi alkalmakból szedjék be. Ha nincs olyan szegény gyermek, ki az 50 fillért meg nem tudná fizetni, egy tojás áránál alig kell valamit hozzáadni.

A beiratást újrat az állami gondozásban részesülő gyermekek után is megfizeti az igazgatóság, ha az iskola névszerint kimutatva a településgyelő utján illetékes helyen bejelenti.

Ha mindezek dacára akadna valahol oly szegény tanuló, hogy az 50 fillért megfizetni képtelen, úgy ezek feltüntetését az előjáróság igazolásával ellátva a költségvetés benyújtásával egy időben kell kérni. Aki ezt elmulasztja, az a könyvtári számadások beterjesztésekor a Közigazgatási bizottság és Minisztérium részéről is elmarasztaltatik a kérdéses összeg erejéig.

Tekintettel arra, hogy a X. sz. kimutatást hivatalomnak a költségvetéssel kapcsolatban és egy időben kell kiállítani, azért a könyvtári költségvetés beterjesztésekor jelentendő 1.) az iskola (az illető költségvetésnek megfelelően) a) mindennapi, b) ismétlő tankötelességek száma. 2.) Osztálytanítóinak száma. 3.) Az ifjusági könyvtár mely típusa van már meg az iskolának. 4.) Hány kötetből áll a tanítói könyvtár?

Megjegyzem, hogy a könyvtári költségvetést és számadást nem az igazgató, hanem a könyvtáros köteles elkészíteni. A 4% kezelési díj a könyvtárost illeti.

Szolnok, 1917. augusztus 26-án.

Gyórfy József
kir. tanfelügyelő.

4020—1917. sz.

Valamennyi népoktatási intézetnek.

Iskolai ünnepek tárgyában.

A gondnoksági utasítás 49. §-a, illetve a községi iskolaszéki utasítás 45. §-a szabályozza az iskolai szünnapokat és ünnepeket. Itt vannak felsorolva a koronás király személyéhez kötött ünnepek is mint: születése, névnapija, megkoronázásának évfordulója. Figyelemztetem az iskolák vezetőit, hogy a trónváltás következtében ezen ünnepekben bizonyos esetekben állottak be és így ezen ünnepek akkor tartatnak mikor a jelenlegi dicsőségeseen uralkodó IV. Károly király és Felséges hitvese Zita királyné születése, névnapija és koronázási évfordulója van.

Ezeket a napokat az iskola épületére a nemzeti színű zászló kitűzendő, és a tanulókat illetékes egyháznak templomába vezetői a tanítóság.

Az idő közelsége miatt igen valószínű, hogy egy ideig istenben boldogult I. Ferenc József Felsége halálának avagy temetési évfordulásának alkalmából gyász isteni tiszteletek is tartatnak. Ezeket a tanítóság és ifjuság szintén testületileg tartozik megjelenni.

Szolnok, 1917. augusztus 27.

Gyórfy József
kir. tanfelügyelő.

3577—1917. sz.

Valamennyi elemi népisbolának.

Nyomatvány minta a részletes helyi tanmenethez.

A vall. és közot. miniszter úr az elemi népisbola részletes helyi tanmenetének elkészítéséhez szükséges nyomatványok mintáját megállapította és azok kinyomtatását,

illetőleg raktáron tartását elrendelte az egyetemi nyomdánál. E nyomtatványok ivenként 10 fülről nettó ár előzetes beküldése esetén az iskolák címére portómentesen küldi meg az Egyetemi nyomda.

Szolnok, 1917. augusztus 20-án.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

4032—1917. sz.

Valamennyi népiskolának.

Szegény tanulók tankönyvei tárgyában.

A könyvkiadó cégek a tőlük vásároló elemi népiskolák részére oly kedvezményt biztosítottak, mely szerint az egyes iskolákba beiratkozott tanulók létszámának 10 százaléka részére ingyen tankönyveket bocsátanak rendelkezésre.

A háború okozta nyomasztó gazdasági helyzetre való tekintettel felhívom az elemi iskolákat, hogy a szegény tanulók javára ezt a kedvezményt vegyék igénybe. Az eljárás az, hogy azzal a céggel amelyiknek kiadását használják, közölik a tanulók mult tanévi létszámát és nevezzék meg azokat a tankönyveket, amelyeket az illető cégtől vásárolnak és a kiadók a 10 százaléknak megfelelő könyveket az iskoláknak megküldik.

Szolnok, 1917. augusztus 21.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

4034—1917. sz.

Szeptemberi határidős jelentések.

1. Hadbavonulás miatt szünetelő, vagy meggyengült iskolák bejelentendők azonnal. Egyben javaslat teendő a tanítás biztosítására. A meggyengült kifejezés több ízben okozott már félreértést. A miniszterium meggyengült iskoláknak azokat nevezi, hol a tanítók nem teljes számban tanítanak.

2. Bemutatandók a tanév megnyitására vonatkozó tantestületi jegyzőkönyvek.

3. Az áll. polg. iskolai tandijmentességi kérvények és kimutatások szeptember 15-ig okvetlenül bemutatandók. Figyelmeztetem az igazgatóságot, hogy tanlót addig be nem írhat, míg vagy a tandij első részletét be nem vételezte, vagy a szabályszerűen felszerelt kérvényt át nem vette. A kérvény be-terjesztésére határidő nem adható. Arra is figyelmeztetem az igazgatóságot, hogy I-ső osztályba beiratkozott tanulóktól tandijmentességi kérvényét csak a legmértányosabb esetben fogadjon el, mert felmentést inkább a felsőosztályú növendékeknek adok.

4. Áll. polgári iskolai szaklapok, ifjúsági és tanári könyvtári könyvek beszerzésére vonatkozó részletes kimutatás szeptember hó végéig mutatandó be nálam.

5. Ovodák az I. mintájú statisztikai füzetek egy példányát a központi statisztikai hivatalnak, másik példányát pedig hivatalomnak tartoznak megküldeni.

6. Menhelyi gyermekek után fizetendő tandij pótló államsegélyekért a kérvények Kb. útján terjesztendők fel a vall. közokt. miniszter urhoz.

7. Elhasznált postai levélbélyegek összegyűjtve minden hónapban beszolgáltatandó a Hadsegélyző hivatalnak. A bélyegek úgy vágandók le, hogy a borítékból egy csekély szegély maradjon. A gyűjtés évi eredménye tanév végén hivatalom útján a vall. közokt. miniszter urhoz bejelentendő.

8. Katonai szolgálatot teljesítő tanítók előléptetése, kitüntetése, stb. minden hó 25-ig nálam bejelentendő. Megjegyzem, hogy csak új eset, azaz a beállt változás jelentendő.

Szolnok, 1917. augusztus 26.

Györfly József
kir. tanfelügyelő.

Tanév elején.

Ránk köszöntött a szeptember őszebehajló derűjével. Az iskolák környéki csacska gyermekszájak zsongásától lesz hangos, megkezdődik a mi magvető munkánk. Határainkon túl még folyik a rettenetes küzdelem, melyben a harci erényekben tündöklő magyar fajnak szomorúan szép szerep jutott: bátorságával, kitartásával, halálmegevetésével a világ bámulatát kivívni. S ha az iskolának, a tanítóságnak, mint a gyermeki lélekben szunnyadó tehetségek kifejlésztésében, ebben is része volt: úgy kétszeres munka vár reánk a legközelebbi jövőben.

A béke angyala mintha már szárnyát bontogatná; a pápa isteni ihlettel küldte szózatát az emberiséghez, melynek szívében ég a béke utáni vágy. Ez legyen az a palánta, melyet gondos kertész módjára ápolunk s a felnövő nemzedékek tövű fejlesztünk, melynek koronája a világ minden népét megoltalmazza a mostani világégés veszedelmétől.

A külső átalakulások mellett a belső irányzatokban is gyors és lendülettel vágódnak új eszmék, melyek általában mindenütt a demokratikus irányú fejlődést célozzák. A magyar tanítóságban előggé meg volt mindenkor az ily irányú készség; ha ebbeli munkássága teljes kifejlődést nem nyert, nem ő az oka; de hogy teljesen eredménytelen nem volt, épen az mutatja, hogy királyi és kormány e jelszóval bontják Magyarországot új fejlődésének zászlaját.

Magasztos feladat vár a magyar tanítóságra az új Magyarország megalapozásában, melyhez annál nagyobb lelkesedéssel foghat, annál nagyobb buzgósággal és kitartással végezhet, mert isteni gondviselés és királyi kegy gróf Apponyi Albert és dr. Tóth János személyében oly vezetőket állított közoktatás-

ügyi kormányzatunk élére, kiknek egész életük egy fényes világító fátyla a nemzeti ideálokért való törekvésben, mostani munkájuk folytatása egy örökéletű alkotásokkal már is bővelkedő munkásságnak s kik nemcsak megértői, de honorálói is a lelkiismeretes, becsületes, értékes munkásságnak.

A tanév kezdetén az iskolai munkásságnak is, mint az egész társadalmi működés minden ágában a több termelés jelszavával kell megindulnia. Az új Magyarország a hozzáfűzött reményekkel csak úgy épülhet fel, ha soha, semmi munkánkban nem tévesztjük szem elől e három szót: *többet, jobbat, tökéletesebbet!*

HIREK.

Györfly József vármegyénk szeretett kir. tanfelügyelőjét a vall. és közoktatásügyi miniszter a VII-ik fizetési osztályba kinevezte. Az előléptetést méltóan megérdemelte, mert a hivatalos ügyek elintézésében, nemkülönben a tanítóság mindennemű ügyeinek igazságos, gyors és alapos rendezésében fáradságot nem ismerő ügybuzgósággal dolgozik. Az ő munkássága, emberbaráti szeretete mindnyájuknak példál szolgálhat.

Szabó Géza sárosvármegyei jogvégeztet berendelt áll. elemi népiskolai tanító vármegyénk ktr. tanfelügyelőségébe tolnokká neveztetett ki.

Kitüntetések. Ő felsége a háború tartama alatt teljesített buzgó szolgálatuk elismerésül polgári hadi érdemkeresztet tüntette ki: Farkas Jmre turkevei áll. polg. iskolai igazgatót, Bartha Béla jászberényi áll. el. népiskolai igazgatót, Paffery István fegyverneki r. k. el. isk. igazgatót és Kecskeméthy László mezőturi ref. el. népiskolai igazgatót. A tanítóság körében élénk örömet keltett a kitüntetés és ez uton is kifejezzük őszinte szerencse kívánatainkat a kitüntetetteknek.

Tanító változások: Beckey Anna pusztakengyeli tanítónő állásáról lemondott. György József a kir. tanfelügyelőségtől a vall. és közokt. miniszterium számvetéséhez osztatott be. Machleid Irma Tiszasülyről Alsóverekére helyeztetett. Hajós Pál szelevényi r. k. kántortanító Fonyra választott meg hasonló minőségben. Fuchsné Waller Irén jászkiséri r. k. tanítónő szalácsi áll. iskolához neveztetett ki. Kelemen Margit Mezőtur-külterületről Csorvára helyeztetett. Tálásné Horváth Emilia nagykőrösi áll. és Tálás Ernő Tiszderzsi közs. tanító Sopronyára áll. iskolához helyeztetett, illetve neveztetett ki. Papp Gerzson verzsényi ref. tanító nyugalmába vonult. Daróczyné S. Tóth Eszter kunmadarasi gazd. szaktanítónő a soroksárpéteri áll. el. iskolához neveztetett ki. Kmetty Antal besenyszögi r. k. tanító nyugalmába vonult. Gönye László tiszaföldvári ág. ev. tanító Tolna-Kétyre választott meg hasonló minőségben. Biró Georgina dévaványai áll. tanítónő Tercebesfőpatakra helyeztetett át.

A miniszter ur a következő hadiszolgálatot teljesítő okleveles tanítókat kinevezte állami tanítókká és a kir. tanfelügyelő rendelkezésére bocsátotta: Csatári Lajos, Kiss Kálmán, Szűcs István és Urbán Lajos. Továbbá áthelyezte Ring Károly stájerlakaninai állami tanítót a jászberényi belterületi, Tüske Aranka Keszölce és fenyőszigeti áll. tanítót a nagykőrösi áll. elemi iskolához. Kinevezte: Pénzes Annát Jászberény-belterületre, Dobos László öcsédi ref. tanítót a szelevény-külterületi, Magi Vilma Dévaványa cserepestanyai, Racsek Matildot a jászárokszállási, Imrédy Györgyket kunszentmárton-belterületi, Bányai Istvánt mezőtur-külterületi és Csukás Izabellát a tiszasülyi áll. elemi iskolához.

Az Eötvös-alap tisztikara. Elnök: Bárczy István dr, Budapest székesfőváros

polgármestere. Alelnökök: Rákos István szakfelügyelő, Szombathelyi György igazgató. Főtitkár: Székely Károly szakfelügyelő. Titkár: Háros Antal tanító. Számtartó: Gergely István igazgató. Ellenőr: Gundy Károly igazgató. A budapesti Ház igazgatója: Kapy Rezső c. igazgató. A kolozsvári Ház igazgatója: Józsa Mihály kir. tanfelügyelő.

Az Eötvös-alap hivatalos helyisége: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 47. (Tanítók Ferenc József Háza.) Mindennemű hivatalos megkérésés az Eötvös-alap elnökségére címezve ide küldendő.

„**A szabadság ünnepe**“ címmel az 1848-iki márciusi napok történeti eseményeinek rendszeres feldolgozását tartalmazó tanulmányt bocsátott ki Szövényi Gusztáv kir. járásbíró, mely munka 2 K 20 fillérért szerzőtől megrendelhető. Szepsi (Abauj-Torna vm.)

Tanítók Háza élelmezése és a tanítóság. Intézelünk köztartásában szeptember hónapban már a negyedik háborus évet kezdjük meg. Mindig nehezebbé válik az élelmicikkek beszerzése. Nekünk az intézetet el kell látnunk mindennel, nehogy a tél folyamán a köztartást illetőleg feunakadást szenvedjünk. Azért arra kérjük kartársainkat, akiknek módjukban van akár saját, vagy lakóhelyük terméséből megfelelő árért köztartásunk részére élelmi cikketek jutatni, a tanítófiúk érdekében ne sajnáljanak egy kis fáradságot s ebbeli készségüket közöljék a Ház igazgatójával. Nagyobb mennyiségben kellene: zöldbab, paradicsom, száraz bab, borsó, lencse, uborka, tök, káposzta, örölt paprika, zöldség, burgonya, mák, dió, szilva. Azonban más élelmiszere vonatkozó ajánlatot is igen szívesen fogadunk. Hisszük, hogy a kartársakba vetett bizalmunkban ezuttal sem fogunk esalatközni.

Nyomatott: Varga József könyvnyomdájában Szolnok. 1916.

Szerkesztő: 1917 október 1.
Szolnok, 1917 október 1.
XL. évfolyam. 3-4. szám.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

Kiadja a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Tanítótestület.
Munkáját a július és augusztus hó kivételével — havonta kézer.
Elnöke: Varga József.

Felelős szerkesztő:
Pápai Gyula

Előzetesen az hirdetés díjak iránti mációk/Máng. Sándor egyetemi pénztáros, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a felelős szerkesztő címére küldendők.

A munka kezdetén.

Ha összehasonlítást tesszük emlékezetünkben az iskola és a tanító munkája tekintetében a béke és háborús viszonyok között, sajnálattal állapíthatjuk meg, mily nehéz viszonyok és körülmények között kell most az iskolának és a tanítónak megküzdeni, hogy eredményes munkát fejtessen ki. Béke idején örömmel tapasztalhattuk, hogy vármegyeink színmagyar lakossága már eléggé meg volt barátkozva az iskoláztatás gondolatával s módja is megvolt, ahhoz, hogy gyermekeit ruhátlanok, vagy megélhetési nehézségek miatt ne legyen kénytelen az iskoláztatástól a tanév folyamán, téli időben sem elvonni, a mint ez — sajnos — szegényebb vidékeken békeben is gyakorta előfordult. Fájdalom, a háború folyamán nekünk is meg kellett ezt érnünk. A családfenntartó apa, a kereső felnőtt katyónkötéses fiú minden családnál távol van otthonától s így az iskolakötéses gyermek felé fordul a szükség parancsa s őt is kiségitő, vagy kereső munkára kényszeríti. Így áll elő aztán a helyzet, hogy a mint a tanév beáll, minden gond a megélhetés körül összpontosulván, az iskolai beiratás csak harmadrangú kérdéssé válik.

De mindezek csak a beiskoláztatás nehézségei, amelyek közül ennek a tanító munkájánál a nehézségek olyan sorozatai, amelyek különösen megnehezítik a tanító munkáját. Vármegyeink lakosságának is meg kellett érnie a ruhátlanok, miérint, a melynek következménye téli időben az, hogy a szülő gyermekeit e miatt is kénytelen elvonni az iskolától. A hiányos ruházatot tetézi a hiányos élelmezés és a hideg szoba, a mely utóbbiak a betegségekre való hajlamosságot idézik elő, ennek pedig következménye ismét az iskolából való tömeges elmaradás. Jól tudjuk, hogy mindezek a tanító munkáját nehezíti meg, mert a gyermek ha jobb időben, vagy tavasszal felmegy is az iskolába, az iskolai évet teljes eredménnyel csak nem végezheti. Már a múlt évben is kényszerzsunetek voltak meggyeszerbe az iskolákban fűtés hiánya miatt. Ez a másik sajnálatos állapot — fájdalom — előreláthatólag ez évben is meg fog ismétlődni.

Más oldalról nézve, magának a tanítónak a személye is súlyosan érintve van a háborús viszonyok által. A háborús drágaság dacára az amugy is szerény fizetés elenyésző csekély százalékkal emeltetett s így a tanító

megélhetése, mely eddig is gondot okozott, most még sokkalta nehezebbé vált. A beszerzés gondoljai és bizonytalansága pedig ugyszólván minden idejét és energiáját igénybe veszi.

Ekként röviden megvilágítva, előttünk áll az iskola és a tanító munkája minden nehézségével a munka kezdetén.

De tekintsünk egyben nemzetünk sorsára is, mely most mindennél elébb való. És akkor meg kell, hogy szólaljon lelkiismeretünk szava, mely mindenekfölött kötelességre és munkára hív mindannyiunkat. Ki kell tartanunk minden áldozatok árán és dolgoznunk. Egy pillanatra sem feledjük, hogy a jövő nemzedék sorsa s így nemzetünk, szellemi és erkölcsi ereje a mi kezünkben van letéve. Ki kell egyenlítőnünk a nehézségek okozta akadályokat fokozott munkával és lelkiismeretességgel, hogy minél jobban megközelítsük azt az eredendőt, amit mások zavartalan munkával elérhettek. Az áldozat ugyan a miénk, de az a jövő nemzedékért, nemzetünk jövőjéért hozzuk meg s ez a tudat felemel — és az áldozat méltó a nagy idők nagyszerűségéhez.

HIVATALOS RÉSZ.

4553—917. ffsz.

Valamennyi elemi és polgári iskolának

Iskolai konyhakerti növények termesztése tárgyában.

Folyó évi március hó 12-én 1282. szám. a. kádám Cimnek a vall. és közokt. miniszter ur 2850—917. eln. sz. azon rendeletét, amely a konyhakerti növények intenzív termelése céljából az iskolák keretében termelő csoportok szervezését rendeli el.

Felhívom Cimet, hogy ezen rendelet mikénti teljesítéséről és a Cim igazgatása

alatt álló iskola erre vonatkozó munkájának eredményéről hozzám 8 nap alatt részletes beszámoló jelentést tegyen.

Szolnok, 1917. szeptember 14.

Györffy József, kir. tanfelügyelő.

4567—917. ffsz.

Valamennyi elemi és polgári iskolának

Tüdővész elleni védekezés tárgyában.

Vonatkozással f. évi április 16-án 1769. sz. a. kelt rendeletre ismétlen: felhívom Cim figyelmét a tüdővész elleni védekezésre. Megjegyzem, hogy nem elegendő e célra az olvasás és olvasmánytárgyalás alkalmával megemlékezni a kór veszedelméről, hanem az egész oktatás és nevelői munkásság keretében minden vonatkozásban meg kell ragadni minden alkalmat úgy az iskolában, mint azon kívül is a társadalomban arra, hogy a betegség veszedelmét ismertessék és az ellene való küzdés módzatait tárgyalják, tanítsák. Készítsenek rá szabályokat s foglalják azokat az iskolai házirend keretébe.

Elvárom, hogy áthatva ez úgy nagy jelentőségétől, minden iskola megteszi itt is kötelességét a nemzetünket már évtizedek óta pusztító vész csökkentése érdekében. Felhívom, hogy ezen ügyben tett intézkedéseiről hozzám az iskolai év végén jelentést tegyen.

Szolnok, 1917. szeptember 14.

Györffy József, kir. tanfelügyelő.

4564—917. ffsz.

Valamennyi elemi és polgári iskolának

Tűzrendészet tárgyában.

A vall. és közokt. miniszter ur 1910. évi szeptember 24-én 49725. sz. a. kelt körrendelete alapján ez uttal is felhívom Cimet

az iskolában és ovodában netán bekövetkezhető tűzveszedelem esetén a gyermekek megmentése érdekében minden erre vonatkozó intézkedés megtételére.

Ez intézkedések röviden a következők:

1. *Megelőző tűzrendészet*, amely a tanórák idején a külső kijáratok nyitvatartásában, a ruhák, padok, fogasok, hulladékok, robbanó anyagok hol és mikénti elhelyezéseben áll.

2. *Oktatás és gyakorlat*, mely szerint a tanév elején az első három héten belül a tanuló ifjuság a tanító által kioktatandó az intézeti épület gyors elhagyásának módzataira. Negyedévenként ezzel kapcsolatosan próbariasztás tartandó.

Az ide vonatkozó vall. és közokt. miniszteri rendelet annak idején 1910. évi október hó 19-én ad. 3286—910. ffsz. alatt a megyei »Népoktatásban« közzétetett, miért is onnan részletes tájékozás merithető.

Felhívom az összes iskolákat, tegyenek hozzám minden iskolai év végén jelentést arról, hogy a próbariasztásokat miképpen és mikor tartották meg s hogy a tanuló ifjuságnak az iskolai épületet mennyi idő alatt sikerült elhagynia.

Szolnok, 1917. szeptember 15.

Györffy József, kir. tanfelügyelő.

4497. szám.

Valamennyi népoktatási intézetnek.

A „Zsófia Országos Gyermeksznanatórium“ részére gyűjtés tárgyában.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter 14336—1917. eln. számú rendeletére értesitem Cimet, hogy a Zsófia Országos Gyermeksznanatórium Egyesület kérelmére a balatonszabadi hadiárva gyermeksznanatórium fenntartásának biztosítása céljából az 917/18.

tanévben, egyizben rendezendő iskolai adománygyűjtésre engedély adatott.

A gyűjtés a folyó év október havában, a nevezett egyesület által, a tanulók között leendő szétosztás céljából, az egyes tanerők címére küldött gyűjtőívek útján eszközözendő, a begyűjtött összegek továbbítása pedig, a gyűjtőívek mellé csatolt checklapok útján történik.

Szolnok, 1917. szeptember 11.

Györffy József, kir. tanfelügyelő.

4273—1917. sz.

Valamennyi állami, községi, felekezeti stb. jellegű polgári, gazdasági és elemi iskolának.

Szabadoktatással foglalkozó szervezetek működéséről.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur folyó év 70741. számú rendeletével a szabadoktatással foglalkozó szervezetek statisztikai adatainak gyűjtését rendelte el. Felhívott arra, hogy puhatoljam ki a tanterületem területén levő összes olyan szervezeteket, amelyek szabadoktatással foglalkoznak. Elrendelte, hogy a munka minél nagyobb sikere érdekében a tanítótságot vegyem igénybe.

Felhívom tehát Cimet, jelentse be hozzám 8 nap alatt, hogy állomáshelyén vannak-e és melyek azok a szervezetek, (iparos és kereskedelmi körök, gazdasági egyletek, ifjusági, vagy köznevelődési egyletek, felekezeti népszövetségek, tanítótestületek stb.) amelyek szabadoktatással foglalkoznak, vagy szoktak foglalkozni?

Tartottak-e ezek az 1915—16. és az 1916—17. év folyamán népies, ismeretterjesztő előadásokat, ha igen: 1. hányat; 2. ezekre

átlagosan hány hallgató szokott eljárni? Jelentést nemleges esetben is kérek.

Szolnok, 1917. szeptember 14.

Győrffy József, kir. tanfelügyelő.

4664—1917. szám.

Valamennyi elemi és polgári iskolának

Népies ismeretterjesztő előadások tárgyában.

Az Országos Szabadoktatási Tanács a téli hónapokban, november 1-től március hó 15-ig terjedő időben népies ismeretterjesztő előadások tartását óhajtja.

Egy tanító iskolánál egy téli időszakban csak 10, a több tanítósnál pedig 16 előadás tartása díjaztatik. Az egy tanító iskolánál a tanító 8, a több tanítósnál a tanítók 14 előadást tarthatnak, a többi előadás tartására a helyi értelmiség tagjai kéreandők fel. Előadásonként 8 K tiszteletdíj helyeztetik kilátásba, de csak az esetben, ha az előadások látogatóinak száma legalább 25 volt.

Az előadók az előadás sorozatok tárgyait az ismeretterjesztés bármely köréből választhatják ugyan de éppen a háború által teremtett új viszonyokhoz alkalmazkodás kívánatossá teszi, hogy főleg az új gazdasági, jogi, társadalmi, népegészségi, népiéleti, gyermekvédelmi helyzettel ismertessék meg hallgatóikat és a közismeretekből is a leggyakorlatiasabb az új helyzetben legjobban érvényesülőket közöljék. Ezek mellett a régi eljárásához hiven súly helyezendő ma is, hogy az előadások programja (felolvasás, szaválás, ének, zene) számokkal gazdagíttassék.

Felhívom a tanítóanyagot, hogy a mai nehéz napokban valamely iskolánál népies ismeretterjesztő előadások tarthatók, a vonatkozó jelentés legkésőbb folyó évi októ-

ber hó 8-ig hozzám bejelentendő, hogy a szükséges nyomtatványok megküldése iránt kellő időben intézkedhessem.

Szolnok, 1917. szeptember 17

Győrffy József, kir. tanfelügyelő.

4746—1917. tfsz.

Oktoberi határidős jelentések.

1. Polgári iskolai tanulóknak egyes tárgyak alóli felmentésére vonatkozó felszerelt kérvények október hó 8-ig terjesztendők be.

2. Az állami és községi elemi népiskolák könyvtári költségvetései 15-ig mutatandók be, a Népművelés mult számában 3999—917. számú rendelkezésem figyelembevételével.

3. Elsején bemutatandó a nem állami polgári iskolák u. n. változási kimutatásai a 37000—917. vall. és közokt. miniszteri rendelet szigorú betartásával. (L. VII. 82. §.) E kimutatásokhoz az igazgatók a miniszteri felterjesztést is maguk írják meg.

4. Önálló gazdasági népiskolák a következő polgári évre való költségvetésüket október hó folyamán a fenntartó előzetes hozzájárulása után a Közigazgatási bizottsághoz tartoznak betérjeszteni.

5. Az iparos-tanonciskolai igazgatók október 1-ig a tanulmányi rend 3. példányát tartoznak nálam bemutatni.

6. A tanonciskolai költségvetés egy példánya, amennyiben eddig meg nem történt volna, 15-ig a vall. és közokt. miniszter urhoz való felterjesztés végett nálam még akkor is bemutatandó, ha semmi államsegélyt sem élveznek.

7. Amennyiben valamely tanonciskola-fenntartónak államsegélyre van igénye, úgy a kérvény hozzám szintén 15-ig nyújtandó

be, mert a később felterjesztettek figyelembe nem jönnek.

8. Az önálló gazdasági népiskolák beíratási eredményei a hó végéig az előirt kimutatáson nálam bejelentendők.

9. A tanítótelemek összeírása október hó második felében eszközendő és erre kis- és nagyközségekben a tanítók díjazás mellett kötelezhetők. Rendezett tanácsu városokban a tanítók díjazás mellett sem kötelezhetők a tanulók összeírására, de a mai nehéz viszonyokra való tekintettel, ezt tartásuk hazafias kötelességüknek.

10. Az elemi népiskolák benépesítését felülvizsgáló u. n. A/2 jelű levelezőlapokat október hó végéig kell hozzám beküldeni.

11. A tanítók patronázs tevékenysége a hónap végéig mutatandó ki.

12. A polgári iskolai magántanulók a helyi lapokban figyelmeztetendők, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeik e hó végéig adandók be illetékes igazgatójuknál.

13. A nem állami polgári iskolák tanulójárulékairól (L. XVI. fej.) egy kimutatást illetékes adóhivatalukhoz, a másik kimutatás a miniszteri felterjesztés kíséretével együtt a hó végéig hivatalomhoz tartoznak beküldeni.

14. A katonatanítókra vonatkozó változási kimutatás mindig a hó 25-ig küldendők be.

15. Az arcképes vasuti-igazolványokat e megyére október hónapban ujtja meg az aradi üzletvezetőség. Egyszerűsítés végett nagyon célszerű, ha egy községben lakó, bármily jellegű tanítók és óvók közös kimutatást küldenek be hozzám záradékolás végett arckép vagy igazolvány nélkül.

A kimutatás rovatai a következők: 1. Sorszám. 2. Név. 3. Állás a jelleg megjelölésével. 4. Az igazolvány száma. 5. A családtag (neje, fia, leánya) megnevezése. 6. A fiu gyermek, illetve hajadon leány kora. 7. Ille-

ték lerovás a) 1918. évre, b) új igazolvány kiállítása. 8. Jegyzet.

Megjegyzem, hogy a jegyzet rovatba a gyermek foglalkozása pontosan körül irandó. Figyelmeztetem arra is az érdekelteket, hogy akár új igazolvány, akár a régi meghosszabbításáról van szó, mindig 2 K értékű postabélyeg ragasztandó a kimutatás hátlapjára. Csak az elveszettek helyett kiállítandó új igazolványokért kell 3 K értékű postabélyeg.

A kimutatás nem záradékolandó, mert azt hivatalomnak kell eszközölni. Családtag csak abban az esetben jogosult igazolványra, ha a szülőnek van és meghosszabbítani is van az igazolványa. Ez alól kivétel a harcstéren levő családfe, de ezt a jegyzet rovatba be kell írni, kérvény nem kell, csak kíséretírat.

Hitoktatók csak abban az esetben jogosultak igazolványra, ha egyházi funkciót csak kíséretként végeznek. A hitoktatók kinevezés másolatban mindig csatolandó.

Szolnok, 1917. szeptember 20.

Győrffy József, kir. tanfelügyelő.

4860—917.

Az összes elemi és gazdasági népiskoláknak

Méhész Ujság megrendelése tárgyában.

A méhészeti szakismeretek elsajátítása és minél szélesebb körben való elterjedése érdekében felhívom az összes iskoláknak s különösen az önálló és kisebb fokozatu gazdasági népiskoláknak figyelmét a Szegeden megjelen „Méhész Ujság” című méhészeti szaklap olvasására.

Nem kell bővebben ismertetnem, hogy egy jól szerkesztett méhészeti szaklap milyen befolyással lehet az egyes tanítóra, kiélethivalása teljesítése végett olyan vidéken

kénytelen élni, amely a méhészetre alkalmas. Nem egy esetben oly tisztességes mellékfoglalkozásává válhat a méhészet a kevés jövedelmű tanítónak, amely körülmény gondtalan és meglegedett életet biztosít számára, ami viszont munkakedvet fokozza és a nevelésére reábizott zsenge lelkű gyermekeket meglegedetten és jókedvvel neveli a haza hasznos polgáraivá.

De nemcsak azért fontos a tanító kezében egy jól szerkesztett méhészeti szaklap. Fontos azért is, hogy a környék méhészeinek szakszerű utasítást adhasson, mert köztudomásu, hogy a vidéki kiszagda minden ügyében-bajában a tanítójához fordul — a legtöbb bizalommal — tanácsért.

Ajánlom megrendelésre az önálló és kisebb fokozatu gazdasági ismétlő iskolák részére a fentnevezett lapot. Amennyiben az állami elemi iskoláknál az ifjúsági könyvtár részére fölösleg van, ezek részére is megrendelhető. A lap szerkesztője és kiadóhivatala: Szeged, Kossuth Lajos-sugárút 32. Előfizetési ára egy évre 8 K.

Szolnok, 1917. szeptember 24.

Győrffy József, kir. tanfelügyelő

HIREK.

E vármegye területén illetékes és itt állandóan tartózkodó okleveles, állásnélküli elemi iskolai tanítók, tanítónők lakcíme a kir. tanfelügyelő urhoz azonnal bejelentendő.

Állami tanítóképző vármegyénkben. Örömmel értesülünk, hogy vármegyénkben, Jászberényben állami elemi iskolai tanítóképzőintézetet állít fel a kultuskormány. A képezde már a jelen tanévben és pedig október hó 1-én megkezdí működését az I-ső évfolyammal, internátussal kapcsolatosan, egyelőre a VIII. kerületi állami elemi iskola épületében. Kulturintézményeink ekként egy fontos intézettel gyarapodtak. Tanulóanyaga előreláthatólag a magyar alföld gyermekei közül fog kikérülni. Így az új intézet olyan tanítóságot fog nevelni, amely minden ízében és vértében magyar s amely hivatva lesz esetleg nemzetiségi vidékeken is a magyar geniusz terjesztésére és erősítésére. Az intézet igazgatói teendőinek ellátásával

Pinkert Zsigmond, a kiskunfélegyházi állami elemi népiskolai tanítóképzőintézetől áthelyezett rendes tanár bízott meg. Intézeti nevelő lesz Mayer Ferenc budapesti-m. kir. állami elemi iskolai tanítóképzőintézeti megbízott nevelő. Örömmel üdvözzöljük őket körünkben.

Elöléptek. Elmanno Elvira szolnoki áll. polgári leányiskolai igazgatónő a VIII., Staibl Julia, Nimcsevics Erzsébet, Iványiné dr Schmidt Erzsébet szolnoki áll. polg. leányiskolai tanítónők és Székely Géza szolnoki áll. polg. fiúiskolai tanító a IX. fiz. osztályba.

Hivatalos esküt tettek. Özv. Szalkay Ferencné Szegedy Ilona tiszaföldvári állami és Pauka Margit jászárszöllési áll. ell. iskolai tanítónők.

Nyugdíjasok háborús segélye. Megjelent a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur rendelete a nyugdíjas tanítók (tanítónők, óvónők), valamint a tanítók özvegyei és szülőiben árvai részére háborús segély engedélyezése tárgyában. A segélyt nem kell kérni, mert a minisztérium hivatalból fogja kiutalni mindenki részére. A kiutalásról az illetékes m. kir. adóhivatal fogja az érdekelteket értesíteni. Az utalványrendeletek kiadásáról a Néptanítók Lapjából is értesülni lehet.

Hitoktatók háborús segélye. A szolnoki áll. elemi iskolai róm. kath. hitoktatók 500 korona háborús-segélye utalványoztatott.

Óvónőválasztás. Tiszakürt közs. óvodánál özv. Szalkay Ferencné lemondása folytán üresedésben levő óvónői állásra özv. Szegedy Lászlóné választatott meg.

Hadbavonult. Kiss Károly és Markscheidt Károly jászberényi áll. elemi iskolai tanítók. Zászlóssá előléptett Paál Gyula vezsenyi ref. tanító.

Szabadság engedélyezettett Gabonai Endréné szolnoki áll. elemi iskolai tanítónő részére.

Halálozás. Czékus Andor jászapatii róm. kath. hadbavonult tanító, a harc térről rövid időre szabadságra hazautazása alkalmával Győrött meghalt.

Nyelvtanítás és nemzetnevelés. E cimen lelkes propaganda indult meg egy magát meg nem nevező »nemzetőr« tollából. A propaganda célja a nyelvtanításnak és nemzetnevelésnek megreformálása, új alapokra fektetése. Minden szava és gondolata megszívlelendő igazság. A nyelvtanításnál és nemzetnevelésnél a nemzeti génusz tündöklő oszlopaiboz, a magyar klasszikus remekirodalom kitűnőségeihez kell fordulnunk. Örök kincsei ezek a magyar nyelv tisztaságának és a magyar nemzeti génusznak. A propaganda az iskolai olvasókönyvek sahlonos olvasmányait kiküszöbölni véli s helyébe a magyar remekirodalom

termékeiből kíván válogatni olvasmányokat, minden fokon a megfelelőt. Az alsófoku iskolában nyelvenek nevelés és művészi voltánál fogva Arany Jánosé az elsők között az elsőség. Az ő szerény, egyszerű, munkás egyénisége, nagy kötelességtudása, nemesen fölfelé törekvése parasztnak, urnak egyaránt mintaképe lehet. De nemcsak a szépirodalom művelőire gondol a propaganda, hanem belejut az olvasókönyvbe mindenki, a ki gondolkodásának és érzésének nemes-ségével, magyar és művészi írásával mintául szolgálhat; helyet kap továbbá a nép öntudatlan művészei is válogatott közmondásaival. Ilyen példákön meg kell tanulni fogalmazni. Jó vezetés mellett, az olvasókat gyökeréig megértve, lassan-lassan kialakul a gyermek helyesírása is minden külön nyelvtan nélkül. A többi nyelvtani ismeret is levonható ezen olvasmányokból, bennük van minden s a minincs, arra nincs is szükség az alsófoku iskolában. A rendszeres elméletre csak a középiskola felső osztályaiban kerülője a sor. A gyakorlati tárgy olvasmányok helyett az ilyen olvasmányok sokkal jobban megközelítik a célt, mert van-e lehet-e hasznót hajtóbb munka, mint becsület, derék, jóra törekvő, igaz, magyar embernek nevelni a hazának? Az első lépés volna: megindítani remekirodalomunknak a nyelvtanítás és nemzetnevelés céljára való lelkiismeretes áttanulmányozását s a kiválasztott anyagunk iskolai évfolyamokra való összeállítását, a mit nyugdíjas tanárok, tanítók végezténének. Eddig a propaga lényege. Kérjük a kartársakat, gondolkodzzanak e komoly tárgy felett. A hozzászólóihoz lapunkban szivesen helyet adunk.

Méhészettel foglalkozó kartársaink figyelmébe. Magyarország északi és északkeleti vármegyéinek méhészeiből *Felsőmagyarországi Méhészegyesület* elnevezés alatt méhészeti egyesület alakult folyó évi április 17-én. Célja és feladatai egyebek között az elnevezés által az északkeleti vármegyékben felújított méhészetek újraépítése, nagyobb méhészeti gazdaságoknak és uradalmi méhészeteknek szakszerű irányítása, fejlesztése és vezetése a helyszinre küldött szakbiztos utmutatásai alapján; szegénysoru méhészek, tisztviselők, lelkészek, tanítók, jegyzők stb. támogatása kaptárok, méhészeti eszközök stb. adományozása által; értékesítő szövetkezetek létesítése a méznek és egyéb méhtermékeknek megfelelő áron történő értékesítése végett; díjtalan utbaigazítás megadása minden méhészeti szakkérdésben. A gazdasági ismétlőiskoláknak indokolt kérésére méhcsaládok és méhészeteszközök adományozása stb. Tagsági díj évi 5 korona. Mindezen ked-

vezményen felül az egyesület méhészeti szakcsoport is ad ki, melynek első száma május hónapban meg is jelent. Az egyesület elnöksége Szatmárványban van. Ajánljuk a tanítóságnak az egyesület közzététele való belépést.

Rendtartási naplók és nyomtatványok beszerzése. Pesta'ozzi rendtartási naplók kiadóhivatala (Budapest, V. Nádor u. 23.) a f. év május havában érdekközösre lépett a Glóbus pénzintézetek műintézetek kiadóvállalat részvénytársasággal (Budapest egyik legnagyobb nyomdavállalatával, 350 munkást foglalkoztat), miáltal raktárát a szükségesség iskolai rendtartási naplókklak és nyomtatványokkal annyira felszerelhetette, hogy az elemi iskoláktól tömegesen beérkező megrendeléseket fennakadás nélkül elintézheti. Szives figyelmébe ajánljuk az összes iskoláknak a fentnevezett s. régen, előnyösen, jól ismert céget.

Új szaklap. „Gazdavidág” címmel a jövő évi január hó 1-étől új szaklap indul meg, a melynek működése és iránya a tanügyi szakköröket s különösen a gazdasági oktatással foglalkozókat is közelebből érdekli. Az új lap a „többtermelés” jelszava alatt indul meg és foglalkozni fog a mennél intenzivebb gazdálkodásnak, továbbá a gazdasági konjunkturák minél teljesebb kiaknázásának módozataival s ismertetni fogja a gazdálkodásnak napról-napra jelentkező új eredményeit. A két heti időközben megjelenő szaklapot szives figyelmébe ajánljuk a gazdálkodással és a gazdasági oktatással foglalkozó kartársaknak. Előfizetési ára egész évre 16 K, félévre 8 K és negyedévre 4 K. Az előfizetésről a lap szerkesztője október hó végéig tájékozódás céljából értesítést kér. A lap szerkesztője Kismagari Kempler Béla. Lakása Budapest, VIII. József-körút 2.

Nyomatott: Varga József könyvnyomdájában Szolnok, 1916.

Hol szerzi be iskolai
nyomtatványszükség-
letét és a farszereket

?

Varga József

könyv- és papírkereskedésében

Kínzler-ház Szolnok Gorove-utca

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

Kiadja a Jász-Nagykun-Szolnok Vár-
megyei Tanítótestület.
Megjelenik — Julius és augusztus hó
kivételével — havonta kétszer.
Előfizetési díja:
Egész évre nyolc korona.

Felelős szerkesztő:
Dr. Kovács János

Előfizetési és hirdetési díjak, reklá-
mációk Múhy Sándor egyleti pénz-
tárhoz, a lap szellemi részéről vo-
natkozó közlemények a felelős szer-
kesztő címére küldendők.

HIVATALOS RÉSZ.

4892—1917.

Az összes elemi és polgári iskoláknak, a
jászberényi tanítóképző intézet igazgatójának.

Hőseink emlékére gyűjtés és ünne- pély tartása tárgyában.

A világháború vérvizatarja lankadó erő-
vel ugyan, még mindig tombol és nap-nap
után újabb áldozatokat szed hazánk szent föld-
jének, államiságunknak védelmében küzdő
derék fiaink és férfaink sorából.

Nagy a mi tartozásunk azokkal szem-
ben, akik önzetlen hazaszeretetüket hősi ha-
lálukkal pecsételik meg és vérük hullatásával
biztosítják számunkra a boldogabb jövőt.

Csak szent kötelességünket teljesítjük,
ha soha nem felejtiük el őket és dicső tet-
teiket és ha megemlékezünk azokról, akik a
legtöbbet: életüket és azzal együtt családjuk,
szüleik, gyermekeik boldogságát áldozták fel
hazánkért, nemzetünkért.

Ez a szent kötelesség sarkal arra, hogy
tőlünk telhetőleg önzetlen, tiszta érzéssel és
odaadással, ha kell nemes lemondással gyó-

gyítsuk a háboru ütötte sebeket, hogy angyai
önzéstől tisztítva lelkünket, valamelyest mel-
tökké legyünk hozzájuk és hogy legalább
híven, szeretettel őrizzük meg hőseink em-
lékét annak tisztelétére nevelve a fogékony
ifjai lelkeket.

Hősi halált halt vitézeinkről való kegye-
letes megemlékezésére és az emlékezésből
erőt merítő hazafias érzésnek a tanulóifjuság
lelkében való felkeltésére és ápolására kíván
a vall. és közokt. miniszter ur ezuttal alkalmat
nyújtani, amidőn 141603—917. sz. a.
elrendelte, hogy *folyó évi november hó 2-án,
esetleg 5-én délelőtt 10 órakor hazánk összes
iskoláiban gyászünnepély tartassék.*

Megengedte egyuttal, hogy a fentebbi
eszme szolgálatában e napon az ünnepély
után közvetlenül a tanulóifjuság és a részt-
vevő közönség áldozatkész hazaszeretetének
kifejezhetésére hazánk védelmében elhunyt
katonáink és vitéz szövetségeseink sirjainak
kegyeletes gondozása, ugyszintén Magyar-
ország- és Ausztria területén és azonkívül
elesett magyar hősök nyughelyének méltó
ápolása céljaira *gyűjtés rendeztessék.*

Az ünnepélyre, melynek programját a
Hymnusnak, az iskola tanárja, tanítója vagy
igazgatója által tartandó alkalmi beszédnek

és a Szózatnak előadásában állapítja meg a Miniszter ur, nemcsak az iskolai hanem a helybeli egyházi és világi hatóságok és a nagyközönség is alkalmas módon meghívandók.

A gyűjtést egy vagy két tanítós iskolában a tanító és a gondnoksági, iskolaszéki elnök együttesen végzik; a több tanítós iskolában, valamint minden más egyéb intézetben az igazgató elnöklete alatt működő két, három tantszéki tagból álló bizottság intézi.

A tanulóifjúságnak, valamint a megjelent közönségnek *teljesen önkéntes* adományai zvetlenül az ünnepély és gyűjtés után, még az napon (november hó 2-án, esetleg 5-én) késedelem nélkül postára adandók azon a postai befizetőlapon, amely a Néptanítók Lapja folyó évi október 18-án megjelenő számának mellékleteként fog minden iskolához, tanintézethez megküldetni. Ugyanazon a napon minden iskola részéről, mely közvetlen hatóságom alá tartozik, az ünnepély lefolyásáról, valamint a begyűjtött összegről hozam november 8-ig jelentés teendő.

Szolnok, 1917. szeptember 27.

Györffy József, kir. tanfelügyelő.

4879—917.

Valamennyi népoktatási intézetnek

„József Sanatórium“ részére gyűjtés tárgyában.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter 16524—917. elnöki számu rendelete szerint értesitem Cimet, hogy a József kir. herceg sanatórium egyesület kérelmére, a harctéren tödőbetegséget szerzett tanárok, tanítók, valamint egyáltalán a tödőbeteg férfi és női tanerők sanatóriumi elhelyezésére szolgáló ágyalapítványok költségeinek cél-

jára az 1917—18. tanévben egyizben rendezendő iskolai adománygyűjtésre az engedély megadatott.

Szolnok, 1917. szeptember 26.

Györffy József, kir. tanfelügyelő.

5073—917.

Valamennyi népiskolának.

A méh-családok telepítése és etetése tárgyában.

A m. kir VIII. méhészeti kerület vezetője méhészetünk fejlesztése és megmentése érdekében a következő utasítást adta ki:

A méh-családok jövőjének biztosítása végett szükséges a méh-családokat betelelni ősszel, míg az időjárási viszonyok azt lehetővé teszik. A mikor tehát az idő ősziessre fordul, vagyis a méh-családok kijárása szünetel, el kell rendezni a telelő fészkeket, elégséges élelemmel kell őket ellátni s biztosítani a szükséges melegséget.

Ezenkívül figyelemmel kell lenni arra, elég népes-e a család, van-e anyja, megfelelők-e a lép építmények?

Hogy erről meggyőződhessünk, az összes méh-családokat át kell vizsgálni és pedig a reggeli órákban.

Kiszedjük a családoktól a mézkamrában levő összes kereteket, ha ezt eddig nem tettük volna; a keretek közül külön helyezük az egészen mézes kereteket, külön az üreket és külön a félig mézeseket. Az üres kereteket mindjárt eltehetjük, miután azokról az esetleg rajta levő méheket a többi keretekre lesöpörtük.

Ezután felszedjük a költőkamra fedődeszkáit s hozzáfogunk a költőkamra kiürítéséhez. Ennél is osztályozzuk a kereteket: az egészen mézes kereteket a mézkamrából kivett egészen mézes keretekhez tesszük s a

félig mézeseket a félig mézesekhez, a fiasításos kereteket külön helyezük, míg az üres kereteket — kivéve azokat, melyekben virágpor van — a többi üres keretekhez elhelyezzük. A heresejtes építményü, a nem egészen kiépített, vagy öreg lépeket mellőzzük.

Osztályozzuk azután a népességből itélve a családot, betakar-e 6—8 keretet, (léputcát). Ha betakar, ez már egy rendes telelő család, ha ennyi nem volna, akkor egyesítésre szorul a család.

Ezután a kereteket visszatesszük a kaptárba és pedig a következő sorrendben:

A homloklalnál elhelyezzük 1—2 virágporos keretet felül, alul; a költőkamra alsó sorában egymásután a fiasításos kereteket rakjuk be, ezután az alsó sorban a félig mézes kereteket. Ezzel aztán az alsó sorban a keretek száma elérte a 7—9 keretet, betelt.

A felsősorba rakjuk az egészen mézes kereteket, a keretbakban levő méheket a kaptárba söpörjük vissza s mielőtt fedődeszkákat vissza helyeznénk, a kaptár mézeskamrájában levőket is. A fedődeszka helyén maradhat a Hannemann rács is, ezt azonban le kell földni a megfelelő fedődeszkával.

Az így betelelt család költőterét újsággal a fedődeszkák fölött s az ablakok előtt 2 ujni vastagon betakarjuk. Lehet más rossz hővezető anyaggal u. m. pokróc darab, zsák, szalmatakaróval stb. letakarni. Az ablak toldó deszkáját ne zárjuk le egészen. A kaptár kijáróját ne szükítsük, de hagyjuk úgy mint nyáron volt, csak fésű formájú, szeges (8—8 mm. távol) védőt tegyünk elébe.

Felmerülnek egyes esetek, mikor 1. nincs a családnak elégséges méze, vagy 2. nincs anyja, esetleg 3. olyan gyöngge, hogy népesége nem takar be 5—6 keretet, azután 4. maradnak félig mézes, felesleges keretek:

Ezeknél az eljárás a következő:

1. A betelt méh-családnak szüksége van annyi egészen mézes keretre, amennyi a költőkamra felső szakaszaiban elfér, tehát a 6, 7, 8, 9 pár keretre betelt családnak 6, 7, 8, illetve 9 drb. félig mézes keretre pedig annyira, amennyi az alsó keretsor kereteinek a száma, levonva ebből a virágporos és fiasításos keretek számát. Ha ennyi nem áll rendelkezésre, vagy a pergetéskor tartalékba tett mézes keretekkel, vagy pedig folyékony mézzel, legvégső esetben 80 százalékos fehér vagy még jobb sárga cukoroldattal pótoljuk.

Itt meg kell jegyezni, hogy bármilyen is legyen a cukor, természetellenes vegyi összetételénél fogva, ha sokkal drágább is a mézet használjuk. Egy-egy keretre számítunk 1 kgr. mézet, vagy 18 kgr-nyi cukoroldatot s ezt etető vályuba vagy más etetőkészülékbe adva etessük fel egymásután következő napokban, egyszerre annyit beadva, amennyi a család egy éjszaka folyamán fehorthat, kb. 0.80—1 kgr-ot. Etetés estefelé történjék. mikor már a méhek nem járnak ki a lakásból. Az etetésnél vigyázzunk arra, nehogy elcsurgassuk az eledelt a lakáson kívül, különben az ugys kutató, kereső hajlandóságu méhek rablást okoznak.

2. Ha a család anyátlan, tartalék anyával anyásítandó, esetleg egy gyönggebb, de anyás családdal óvatosan egyesítendő. A tartalék anyát úgy adjuk be az anyátlan családhoz, hogy az anyát anyazárkába tette a belsőbb keretekbe helyezük el estefelé s reggel onnan kibocsátjuk. Anyazárkának megfelelő egy gyűjtős-skatulya átlukasztott tokja is, melynek szabadon maradt végeit műlepdarabkákkal zárjuk el. Ez utóbbi esetben a méhek maguk bocsátják ki az anyát.

3. Az olyan gyöngge családokat, melyek nem takarnak be 5—6 keretet, egyesítünk.

Estefelé kifogjuk az egyik családnak az anyját s másnap estefelé a másik anyás család mézkmrájába helyezzük az összes népével, de csak a legszükségesebb (fiasításos-mézes) lépeivel. A fedődeszkát kissé széthuzzuk, vagy egy fedődeszkát sodronyszövetes kerettel pótolunk, hogy egyszaguak legyenek s másnap estefelé a két család kereteit összerakjuk. Egyesíthetünk egyszerűbb módon is úgy, hogy az egyik anya kifogása utáni napon a két család legszükségesebb kereteit mindjárt összerakjuk a keretbakra, kissé megfűstöljük s így helyezzük be a kereteket az anyás családhoz. E közben tanácsos ismét jól megfűstölni, hogy a méhek ne marakodjanak, illetve hogy egyszaguak legyenek. Az üresen maradt lakás kijáratát elzárjuk.

4. A felesleges, félig mézes kereteket, ha befődelezett a méz, azt előbb felbontjuk s az erősebb családok üresen maradt mézkmráiban úgy helyezzük el, hogy az egyes keretek között egy keretnyi hézag maradjon. E keretből a méhek a mézet elhordják s a fészükbe raktározzák el, ilyenkor tanácsos, egy fedődeszkát eltávolítani arra az időre míg a mézet el nem hordják.

A betelelés befejeztével a takarókat elhelyezzük s egész télen át nyugodtan hagyjuk a méheket és óvjuk a méh-ellenségektől s a külső zavaró okoktól.

Hőeséskor a méhes előtt, illetve lakásuk előtt a havatt eltakarítjuk, a tőcsát, pocsolját nem tőrjük meg. Télen, hogy a nap sugarai ne izgassák a méheket, árnyékoljuk kis deszka darabocskával.

Ne mulasszuk télen át sem, hogy hetenkint legalább egyszer a méheket meg ne figyeljük s ha netalán zugnának, előbb a kijárásnál levő holt méheket takarítsuk el s azután takargassuk be jobban a családot.

Télen át a lépeket nem szükséges kénezní, csak ősszel és tavasszal.

Minthogy a kén ma igen drága, tehetjük a tartalék-lépeket szellős, világos, száraz s oly helyre, hol egér stb. hozzá nem férhet, de a léputcákat mindenkor a világozság érje.

Télen át takarítgassuk a kereteket a felesleges viaszépitményektől, amit azután összegyűjtve olvassuk ki az öreg vagy szabálytalan építésűekkel együtt. Méhészeti felszereléseket, kaptárakat készítsünk vagy már jól előre hozassuk meg, olvasgassunk jobb méhészeti könyveket, járassunk jó méhészeti szaklapokat s bármikor tanácsra lesz szükségük, forduljanak bizalommal hozzám, mint illetékes méhészeti szakközeghez, szívesen szolgálom tanáccsal Hont, Nógrád, Heves, Borsod és Jász-Nagykun-Szolnok megyei méhészet hozzám, a m. kir. VIII. méhészeti kerület vezetőségéhez tartozik.

Ezen utasítást tudomásvétel végett kiadom.

Szolnok, 1917. október 5.

Györfly József, kir. tanfelügyelő.

5167—917. szám.

Valamennyi népoktatási intézetnek

A csecsemővédő egyesület Levelező-lap akciójának támogatása tárgyában.

Felkérem Cimet, hogy az Országos Anya- és Csecsemővédő Egyesület levelező-lap akcióját a jelen tanévben is támogatni szíveskedjenek.

Neveelt egyesület az idén is küldött levelező-lapokat az iskoláknak. Bár egyes tanintézetek részéről nemes buzgalom és ennek megfelelő eredmény tapasztaltatott a lefolyt esztendőben, mégis a nagy átlag

mögötte marad annak az eredménynek, a meyet reális számítással elvárni lehet, viszont sok iskola egyáltalán mellőzte az ügyet. Pedig milliókra rugnak az országban forgó idegen képes-lapok s így kétségtelen, hogy igen nagy tere van az Egyesület által forgalomba hozott nemes célu képeslevező-lapoknak.

Elvárom tehát, hogy az akció emberbaráti és hazafias jellegének kellő ismertetése kapcsán a levelező-lapokat az ifjuság körében hathatós odaadással fogják terjeszteni.

Szolnok 1917. évi október 12.

Györfly József, kir. tanfelügyelő.

5278—1917.

November havi határidős jelentések.

1. November hó 4-én Ófelsége IV. Károly dicsőségesen uralkodó királyunk névnapján alkalmából az ifjuság templomba vezetendő.

2. November hó 10-ig a karácsony táján vizsgázó polgári iskolai magántanulók kérvényei betérjesztendő.

3. November hó 15-ig a be nem iskolázott tankötelesekről a B/2 jelzésű levelező-lapok okvetlenül beküldendő.

Szolnok, 1917 október 15.

Györfly József, kir. tanfelügyelő.

HIREK.

Feihívjuk az érdekelt olvasóink figyelmét a Néptanítók Lapja október 11-iki számában (10. lap) megjelent 153975. VII. c. 1917. vkm. sz. pályázati hirdetemnyre.

A szerkesztő. Lapunk szerkesztője Pápay Gyula, szolnoki állami polgári iskolai tanár katonai szolgálatra hivatott be. E miatt, valamint az azóta szerzett súlyos betegsége következtében a szerkesztői teendőket nem

láthatja el. Őszinte sajnálattal közöljük azt a hírt, mert Pápay Gyula mindenkor önzetlen odaadással fáradozott lapunk szerkesztése körül. Munkás, rokonszenves, szerény egyénisége hiánya társadalmunknak. Kívánjuk és reméljük, hogy katonai szolgálatából elbocsátva s betegségéből felépülve mielőbb visszontláthatjuk őt, a munkaszerető, önzetlen ember körünkben. Távolléte idejére a szerkesztést dr. Kovács János kir. s. tanfelügyelő vette át.

Hivatalos esküt tett folyó hó folyamán Urbán Lajos, hely megnevezés nélkül kinevezett áll. tanító, jelenleg tartalékos hadnagy.

Szabadság engedélyezés. Kissné Lázár Mária kunszentmártoni áll. tanító részére 3 havi, Bőjthe Rona mezőtúri áll. tanító részére pedig október 28-ig szabadság engedélyeztetett.

Tanítói alásáról lemondott Pauka Margit tiszabői róm. kath. tanító.

Fizetési kieg. államsegély beszűntetés. Pap Gerzson nyug. vezsenyi ref. tanító fiz. kieg. államsegélye beszűntetett.

A jászberényi állami tanítóképző megnyitása. Legutóbbi számunkban jelentettük, hogy Jászberényben állami elemi iskolai tanítóképző intézet szerveztetett. Az intézet vezetőjének és a kir. tanfelügyelő ur gyors intézkedésének köszönhető, hogy a tanítóképző már meg is nyílt s működését megkezdhetette. Az ünnepélyes megnyitás október hó 11-én volt a kir. tanfelügyelő ur, továbbá az egyházi és világi helyi képviselők jelenlétében. Az intézetnek ezidő szerint még egy első osztálya van 37 bentlakó és két bejáró növendékkel. A megbízott igazgató urnak sok-sok kitartást kívánunk a nehéz viszonyok között megkezdett uttörő munkához! Kapcsolatosan hírelj adjuk, hogy a közoktatásügyi miniszter ur Kovács Ferenc bajai állami elemi iskolai tanítóképző intézeti tanárt új képzőintézetünkhöz áthelyezte és az intézeti köztartás vezetésével megbizta.

„Vázlatok a népnevelés eszmeköréből” címmel 15 kisebb nagyobb dolgozatot tartalmazó könyv jelent meg. Szerzője dr. Pataki János kir. segéd-tanfelügyelő. A Néptanítók Lapja 1917. évi június 21. szá-

mában volt ismertette a mű, elismerőleg bíráltatott és megrendelésre ajánlatott. Felhívjuk az összes népoktatási intézetek figyelmét az említett könyvre. A tekintélyes tanügyi lap elismerő bírálata, valamint a szerző ismert szakavatottsága kétségkívül garancia arra, hogy az új könyv minél több iskola könyvtárában helyet foglalhasson. Ára 4 K. Megrendelhető a szerzőnél Budapest, V. Kultuszminisztérium, VIII. b. ügyosztály.

Szépirodalmi rész.

Az élet.

*Ifjú vagy még, könnyű az élet,
Mosollyal állod küzdélmeit
S én nevetem, — ha újra éled,
Mitől még tegnap ezren féltek, —
A holnap s ma százszor újuló
Veszélyeit.*

*Mert látod az az öröm csupán,
Mit elérni nem segít más;
Mert bár futunk az élet után
Egymáson által, egymás után
S a cél az egy: — a legtöbb élet
Megalkuvás.*

*Vivjuk hát, még bírjuk a harcot,
— Melyben csak egy biztos: elesünk. —
Mig életpir festi az arcot,
Melyre az est tán vörrozsát hoz:
Munkáljunk, éljünk! A vég ugy is egy:
Sennik leszünk.*

Tóth István.

András.

Künn álltam bogárhátú, nádfedeles kis házra előtt, — bucsut veendő. Nézegettem az idő által megcibált tetőt; borzas volt az, mint a fésületlen gyermek. A tetőjén levő nyolc lóból (nyomaték fa) már csak három volt; a koporsót (fedő deszka) pedig mult őszi szél veté le. Nézetem, nézetem s szemem köny szökött. Még csak néhány nap s az isten tud

hol hajtom fejemet állomra; azaz hogy tudom — messze, idegenek közt.

— Mond-e már esőt, lelkem? Így szólít meg Örzse néni, meglátva kezembe a könyvet; azt gondolta most is tanulok.

— Biz' én sirnék is, nem is — Örzse néni — olyan jól esnék.

— Óh, édes lelkem, nem ilyen embernek való már az; meg tudom, csak tréfálni akar. Ejnye, mondja csak, ugy-e nemsokára pap lesz már? Meggyóntat ugy-e, lelkem, mert mindig csak magához megyek ám! Nem leszek én soha se pap; holnap utazom messze, messze.

Ugyan már hova menne? De tudom, az édes anyja se eresztene; ne is eressze, én is csak az mondom. Szép is volna az, addig nevelik, tanítatják, most meg itt hagyná őket öregségükre.

— De éppen azért megyek, hogy segíthessek rajtuk.

— Hát hogy lehetne már az, ha itt hagyná őket?

— A biz' csak ugy, édes Örzse néném, hogy anultam már eleget, elmegyek hát tanítónak egy kicsit kis faluba. A gyermekek szívébe oltom az Isten iránti tiszteletet, a haza iránti szeretetet, az öregeket elki-sérem örök nyugovóra. A hazának polgárt, az Istennek hívőt, felebarátját szerető szívet, a mennynek lelket nevelek. Tanító is, kántor is leszek.

De akkor már könnybe lábbadt az Örzse néni szeme s bizony nekem sem volt nevetni való kedvem. Mikor azután látta, hogy fele sem tréfa, megölelt s ugy sirt szegény.

— Lelkem, hát csakugyan elmegy? Mindig ugy szereltem, mintha édes gyermekem lett volna. Mit csinál szegény, beteg fiam, András, ha megtudja?

— Ne sirjon, édes Örzse néném. Jó fizetésem, jó helyem lesz; segítem édesanyámékat is. Ha meg ott megtörzösködöm, magamhoz veszem őket.

— Áldja meg az Isten a jó szívet, ugy is csinálja. Hanem melőtt elment, eljőjön ám még hozzánk. Szegény András, ha megtudja?

— Elmegyek, Örzse néném, el . . .

Forró, tikkasztó meleg volt már napok óta. Eső már hónapja nem esett; hiába szállt a sóhaj, hiába zengett az ének: »Ne veszegesd vétkünkért az eget!« . . . pedig olyan szívből jött. A fű kisárgult, a fák levelei rózsaszínűvé lettek. Összezsugorodtak, a föld megrepedezett.

Uram! mi lesz belőlünk, ha sujtó kezed le nem veszed rólunk? Elveszünk, elpusztulunk.

Egyszer aztán hirtelen, mint a gondolat tornyosultak napnyugat felől a felhők s a sötét színbe ijeszítő, zavarossárga vegyült. Mindenki futott, menekült fedél alá; még az állat is megérezte a közelgő veszedelmet.

Villám villámot, dörgés dörgést követett s lett olyan jégeső, amilyen nem volt emberemlékezet óta, mely elpusztítá, amit még a szárazság meg nem ölt. Sirt mindenki; az öreg ha kicsinyeire nézett: mivel táplálja vérbeli magzatját, — éhen pusztulnak; a kicsi, mert látta sirni anyját; hűtögvé, félve ment szülőjéhez s az átöelve a remegő csöppséget még jobban sirt, zokogott; édes gyermekem, én édes magzatom. A férfiak iparkodtak vigasztalni asszonyaikat: jó az Isten, majd csak megsegít! Majd hosszu hallgatásban ültek maguk elé bámulva, mozdulatlanul s míg a jövőre gondoltak, lassan peregtek alá a könyvek barázdált arcukon.

Sirt Örzse néni is, András is. Könyvek folytak, mint a patak; künn pedig a jég után megeredt a zápor s az utcákou végighömpölygő ár, mint egy-egy megáradt, fekevesztett patak elsöpréssel fenyegetett mindent.

— Lelkem, fiam, mit csináljunk? — fuldoklá Örzse néni. Apád már meglnt elmaradt s a kamara tele vízzel.

Este volt, sötét volt s hogy még sötétebb legyen minden, az emberek arcára kiült a gond s komorrá tette azt.

Mit csinálhatott szegény asszony, lefeküdt fiával, hogy egész éjjel, még álmában is sirjon.

Egyszerre durva káromkodás zavarja fel őket; hazajött az apjuk részegen megint. Szitkozódva kiráncigálja őket az ágyból s ugy meleg testtel, felülkötlenül zavarja ki őket a hideg, derékig erő vízbe, hogy megmentsék a megmenthetőket, vízben uszó tárgyakat, mit kamrájukban a víz fölvelt.

Másnap András ágyban maradt, sirt, jajgatott egész teste görcsösen rángatózott minden ízében; kinlódott, hogy kin volt nézni. Állapota napról-napra rosszabodott s a megújuló, kimondhatatlan kínok elvették szemevilágát. Voltak azután vele Pesten, Topolyán, Mindszenten, — mind hasztalan, a jó Isten tudja, mi baja volt. Az apja volt az oka . . .

Hogy vagy András, jobban-e; mid fáj?

— Fájni nem fáj semmim, csak mikor rám jön

az az átkozott baj. Hát csakugyan elmegy István, vagy hogy is mondjam?

— Mondd csak ugy András, hogy te; hiszen pajtások voltunk, sokat birkóztunk, csak ugy tréfából: én öregebb voltam, a gyalupad alá vágtaiak. László bácsi biztatott, krajcárt ígért annak, aki felülmarad.

— De te is velem jöttél, nem eresztettelek el ott hemperegünk, Hej Istenem csak látnék, de szeretnék látni. Ugye megnőttél? Jöjj ide, hadd tapogassalak meg.

— Bizony fiam, ember már ez, bajszos, — szól közbe Örzse néni.

— Istenem, ha én is tanultam volna, mint te, talán most nem volnék beteg: de soha se szerettem az iskolát. Nem lesz már én belőlem ember többé soha, az apám nagyon beteg; jobb is volna meghalni.

— Jó . . . András, majd megsegít.

— Ugyan, kellenék én, ha csak nem koldulok?

— Teszem azt, nekem.

— Ugyan már minek?

— Nézd, én elmegyek kántornak, elvinnék magam mal; lennél iskolaszolga, meg harangozó is. Nem kell hozzá nagy tudomány, mi kell, azt tudod, sokat huzzuk együtt a nagy harangot. Tudod, melyik harangot kell meghuzni az istennevesnek, meg a kisingesnek; tudod, hány vers jár a nagyharangosnak, mintsztrálni is tudsz, megtanítod a gyermekeket is rá.

Mig beszéltem, szemei, azok a vak szemek kezdettek tágulni, valami csodálatos fényesség sugárzott belőlük; az ajka mozgot; ágyában félkönyökére támaszkodott, fejét előre tartá s kezemet görcsösen szorította.

— Elmegyek, el; de csakugyan elviszel? Nem fáj már semmim, meggyógyítottál . . . Harangozok ministrálok, megtanítom a gyermekeket is az Istennek szolgálni . . .

Feje lassan visszahangatlott párnájára.

— Hallod, milyen szépen mondják: confiteor . . . mea culpa . . . én tanítottam rá . . . Hallod, milyen szépen szól a lélekválság harangja, . . . meghal vajki . . . Hallod, de szép az ének: Adj uram örök nyugodalmat . . .

— Óh, adj uram örök nyugodalmat neki.

Tóth István.

Hol szerzi be iskolai
nyomtatványszükség-
letét és a tanszereket

?

Varga József

könyv- és papírkereskedésében

Kinzler-ház Szolnok Gorove-utca

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

Kiadja a Jász-Nagykun-Szolnok Vár-
megyei Tanítótestület.
Megjelenik — Julius és augusztus hó
kivételével — havonta készér.
Előfizetési díja:
Egész évre nyolc korona.

Felelős szerkesztő:
Dr. Kovács János

Előfizetési és hirdetési díjak, rekla-
mációk Muhy Sándor egyetli pénz-
tárhoz, a lap szellemi részére vo-
natkozó közlemények a felelős szer-
kesztő címére küldendők.

HIVATALOS RÉSZ.

5922—917. tfsz.

Valamennyi népiskola, polgáriiskola és a
jászberényi tanítóképző igazgatójának.

A VII. hadikölcsön jegyzése tárgyában.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir.
miniszter ur folyó évi november 9-én
18879. eln. szám alatt a következő rende-
letet adta ki:

»Hütlenné vált volt szövetségeseinken
aratott páratlan győzelmünk felemelő tanu-
ságtétel arról, hogy ellenállóképességünk a
háboru negyedik évében is sziklaszilárd és
rendületlen.

Nemzetünk, dicső szövetségeseinkkel
vállvetetten, ma is éppen oly kitartással és
hűséggel harcol hazánk jobb jövőjének biz-
tosításáért és ma is éppen olyan törhetetlen
akaratával gondoskodik a harcok sikeres
folytatásához szükséges eszközökről, mint
amikor megindult ez a reánk kényszerített
és megsemmisítésünket célzott véres háboru,

mert jól tudjuk: ellenségeink konok makacs-
ságát csakis annak beláttatásával törhetjük
meg, hogy sem fegyverrel, sem gazdasá-
gilag legyőzhetőek nem vagyunk; és hogy
véres csatákon, súlyos szenvedéseken át
olyan erkölcsi alapot gyűjtöttünk, amelyet
még ellenségeink is kénytelenek lesznek
elismerni.

A közelgő beke eljövételét siettetik ki-
vivott, fényes győzelmeink és ugyancsak a
béke utját egyengetjük, amikor a háboru
továbbviteléhez szükséges anyagi eszközö-
ket előteremtve megmutatjuk, hogy a ma-
gyar nemzetnek áldozatkészsége határtalan
és olyan ki nem merithető erőforrás, amely
a haza védelmére korlátlanul rendelke-
zésre áll.

Ezért oly fontos, hogy hadikölcs-
önökünk és különösen a legközelebbi év-
bocsátandó VII. hadikölcsön jövőben ki-
vívásánál nagyobb, minél nagyobb,
még az eddigieket is felülmúló sikerrel
járjon.

Bár szilárdan meg vagyok győződve
arról, hogy lár, goló hazaszeretetünk minden
különösebb buzdítás nélkül is előteremti és
rendelkezésre bocsátja a háboru folytatására
szükséges eszközöket, mégis tekintettel a
mostani különösen jelentőségteljes időkre,

amikor teljes határozottsággal kell megmutatnunk belső erőnket is, indítva érzem magamat arra, hogy azzal a kérelemmel forduljak hazánk ifjúságának lelkes tanítóhoz és tanáraihoz, mint akik tanítványaik utján és a nép széles rétegeivel állandó érintkezésük folytán a legértékesebb hatást fejthetik ki, hogy a VII. hadikölcsön sikerét magyar lelkekhez, nemes hivatásukhoz méltó buzgalommal és odaadással mozdítsák elő.

A magyar tanítók, tanárok zajtalan, csendes, azonban izzó hazaszeretettől áthatott lelkes munkájának és példaadásának eredménye, hogy apák és fiak dicső elődeinkhez méltó odaadással és áldozatkészséggel védik ezeréves hazánkat; bizonyos, hogy amikor gazdasági erőnk újabb próbátételéről van szó, akkor is elsők lesznek az elsők között a hadikölcsön sikerének előmozdításában is.

Arra kérem hazánk minden nevelőjét, tanítóját és tanárát, hogy a felhívásom vétele követő naptól kezdve, míg csak a jegyzési határidő le nem járt, lehetőleg minél gyakrabban keressenek alkalmat arra, hogy minden iskolának minden osztályában a tanulóifjúság értelmi fejlettségéhez szabott lelkes tanítások és felhívások keretében ismertessék helyzetünket és ennek a hadikölcsönnek különös jelentőségét, kiemelve, hogy ellenségünket csakis törhetetlen akaraterőnk tettekkel való bizonyításával fogjuk jobb belátásra bírhatni és hogy emellett a hadikölcsönben való részvétel még a legjobb alkalom a készpénzvagyon gazdaságos gyümölcsöztetésére is.

A hadikölcsönnek a lakosság körében való hatékony propagálására okvetlenül szükségésnek tartom, hogy amely iskolának, tanintézetnek több tanítója, tanára van, ennek a felhívásnak héhez vétele után az

igazgatóság részéről azonnal összehívandó tanító- és tanártestületi értekezleten állapítsanak meg mindazok a helyi viszonyokhoz szabott eljárási módok és eszközök, amelyekkel a hadikölcsön sikere előmozdítható lesz, mert csak a tervszerűen előkészített mozgalom hozza meg a kívánt sikert.

Mivel pedig figyelemmel kívánom kísélni lelkes munkásságukat és annak eredményét, felhívom az összes tanintézetek igazgatóságait, hogy ennek az értekezletnek rövidre fogott jegyzőkönyvét minden kísérő jelentés nélkül borítékba zárva, az értekezlet megkezdése után nyomban, közvetlenül a vezetés alatt álló miniszterium VI/a ügyosztályához címzve terjesszék fel. Ugyancsak felhívom arra is, hogy a hadikölcsön jegyzési idejének lejártá után tartandó értekezleten állapítsák meg lelkes munkásságuk eredményét és a felvett jegyzőkönyvet ugyancsak minden jelentés mellőzésével közvetlenül ide terjesszék fel.

Az egytanítós iskola tanerője csakis rövid jelentésben tartozik beszámolni a hadikölcsön sikerét előmozdító tevékenységről.

Amidőn annak a meggyőződés ennek adok kifejezést, hogy késő nemzedékek előtt is példálul állítható lelkes és odaadó munkásságukat ebben a tekintetben is a legszebb siker fogja koronázni, ismételtlen kérem hazánk minden tanítóját és tanárát, hogy szívének legbensőbb sugallatát követve, mindent tegyen meg, amivel gazdasági erőnk ezen újabb próbátételével hazánk javát, jövő boldogulását szolgálhatja.

Ezek alapján felkérem Cimet, hogy a jegyzés első 8 napjával részletes és azonnali jelentést tenni sziveskedjék. A jegyzés lejártával, tehát december 15-én pedig az

egész jegyzés eredményéről áttekintő kimutatást mutasson be.

Szolnok, 1917 november 15.

Gyórfy József, kir. tanfelügyelő.

5921—1917. ifsz.

Valamennyi állami elemi iskolának.

Tanyai iskolák napközi otthona.

A rossz idő beállván itt az ideje, hogy a tanyai iskolákban délből egy kis meleg étellel ellássuk a gyermekeket. Mindig nagyon üdvös a napközi otthonok istápolása, de különösen be kell hozni ma minden iskolában. A gyermekek apa nélkül, sőt mert az anyák látják el a messze harcterkeu küzdő apák munkáját, így a gyermekek teljesen felügyelet nélkül csatangolnak.

Mily szép lélekre, nemes gondolközásra vall, ha a tanító ilyenkor egész nap összegyűjtve, felügyelet alatt tartja tanítványait.

A vérbeli népnevelő nem vár biztatást arra, hogy e nehéz időben társadalmi uton mindent el ne kövessen, hogy az egész nap felügyelete alatt levő gyermekeknek napjában egyszer egy kis meleg ételt nyújthasson.

A cibakházai állami tantestület évek óta, saját kezdeményezésére gyakorolja e dicséretre nem szoruló emberbaráti szeretetre valló szép dolgot. Ma annyival kedvezőbb helyzetünk, hogy dr Tóth János vbtt., államtitkár ur Öngyméltósága nemes elhatározása folytán egy-egy iskola a téli hónapokban havi 100 korona államsegélyben is részesülhet.

Kérem, hogy hozzám haladéktalanul jelentsek be akik már megkezdtek a gyer-

mekeknek a meleg étellel való ellátását. Jelentsék be, hogy átlag naponta hány gyermeket élelmeznek és az első havi 100 korona államsegélyről bélyegtelen nyugtát a gondnoksági elnök ur aláírásával mielőbb küldjék be hozzám, hogy amint a pénz folyósítva lesz, azonnal elküldhessem az iskoláknak. Az államsegély kiutalását sűrgősen kérelmeztem.

Szolnok, 1917 november 16.

Gyórfy József, kir. tanfelügyelő.

5920—1917. szám.

December havi határidős jelentések.

1. Az iskolák benépesedésére vonatkozó A/2, valamint a be nem iskolázott tankötelesekre vonatkozó B/2 mintájú kimutatások, ha még eddig be nem terjesztettek volna, azonnal bemutatandók.

2. Egyszeri államsegélyre vonatkozó felszerelt kérvények 8 nap alatt terjeszteni dők fel.

3. Gyümölcsfa-oltványért hivatalom utján december hó végéig lehet folyamodni a földmívelési miniszteriumhoz.

4. Szedercesrje levélgűjtés eredménye nálam bejelentendő.

5. Jelentés teendő az ifjúsági egyesületek működéséről.

6. A nem állami tanerők államsegélyes nyugtái munkaerőhiány miatt már a hónap elsőfelében bemutatandó.

7. Egy és két tanítós iskolák működéséről jelentés teendő.

7. A nem állami tanítók és óvónők fizetéseiknek pontos kiszolgáltatásáról a kimutatást láttamozás végett, ha be nem mutatják, úgy elvesztik jogigényüket a további keresetre.

9. Elmebajos, vagy ragályos bajban szenvedő fiuggermekek rendes kimutatáson bejelentendők az előjáráságnak.

10. Önálló gazdasági népiskolák félévi jelentései december hó 31-én lezárva azonnal és közvetlenül felterjesztendők a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumba, de ennek megtörténtét hivatalomnál jelentsék be.

11. December 30-án a koronázás évfordulója napján a gyermekek a tanítótestület vezetése mellett istenítiszteletre tartoznak menni. A nemzetiszinü zászló e napon kitűzendő.

12. Karácsonyi és ujévi jókívánatok költségeit fordítsák a tanítók hadiárvai és özvegyei alapja javára.

Szolnok, 1917 november 16.

Györfy József, kir. tanfelügyelő.

3964—917. ffsz.

Valamennyi óvónő, tanító, tanár és igazgatónőnek.

Tanulók hadikölcsön jegyzése.

A szolnoki tantestület a VII. hadikölcsön jegyzése tárgyában népes értekezletet tartott. Itt vetette fel egyik jelen volt, hogy tanítványaival mily egyszerű módon fog hadikölcsönt jegyeztetni. Ugyanis nines oly gyermek, kezdve az óvodánál, hogy hetenként legalább két fillért ne kapna cukorra. A tanító e két filléret egy egyszerű kis alkalmas hazafias buzdító beszéddel megszerezheti. A gyermekeket lemondhatja a haza javára a cukorkákról. Micsoda felséges gondolat s milyen lelkesedéssel fogják a gyermekek heti 2 fillérjeiket feláldozni. Milyen büszke és nemes vetélkedés fog az egyes osztályok tanutói között kifejlődni, hogy melyik osztály jegyez több száz avagy ezer koronát.

Nincs hazánkban ovoda, vagy iskola, hogy legalább ezer koronás hadikölcsönt ne jegyezhetne ezen az alapon. Vegyük a dolgot egészen reális számítás alapján. Elöttem fekszik a «Magyar Országos Biztosító Intézet R.-T. díjfértési tetelei». Eszerint egy 1000 koronás VII. hadikölcsönt 20 évi időtartamra havi 3 K 20 fillér befizetéssel lehet jegyezni. Ha átlag 40 tanulót számítunk egy osztályra havonként 2 fillérjevet éppen 320 K jön össze. Már most hol van az az osztály, hol nem akadna 1—2 gyermek, hogy 2 fillér helyett ne fizetne 10 fillért.

E többletekből tartalék alapot teremtünk a szünidej befizetésre, meg a teljesen vagyontalan gyermekek helyett való befizetésre. Ha ilyen módon minden ovoda és iskola tantermében legalább egy 1000 koronás kötvényt jegyeztetünk ehazában, ugy könnyű kiszámítani, hogy a szülők minden megterhelhetése nélkül, hány millió folyik be a gyermekek révén.

A mostani hazafias célon kívül még egy másik nemes célt is elérünk jegyzésünkkel, Ugyanis a kötvény mint valamilyen nemes célu alapítvány mindenütt az osztály, illetve az iskola tulajdona marad.

Ine tanító társaim itt a mód, hogy ugy szólván pénz nélkül milliókat adjunk ezerszebből vérző hazánkknak. Nem kell ehhez más mint az ügyet szeretettel felkavolni.

E tárgyban jelentésüket még a jegyzési idő lezárta előtt elvárom.

Szolnok, 1917 november 16.

Györfy J., kir. tanfelügyelő.

5378—1917. sz.

Valamennyi állami népoktatási intézetnek

Felemelt családi pótlék utalványozása tárgyában.

A vallás- és közoktatásügyi magyar királyi Miniszter ur 132859—917. számú ren-

deletére az 1917. évi IX. törvénycikk 14-ik §-ának III. pontja alapján utasítottak az adóhivatalok, hogy az állami elemi iskolai tanítók részére utalványozott családi pótlékot, illetve családi pótlék teremtésével bíró rendkívüli évi segélyeket 1917. évi június hó végével állandóan szüntessék meg s ehelyett nevezettek részére 1917. évi július hó 1-től kezdve családi pótlék címén a kétszeres összegeket fizessék ki és számolják el az eddigi módzatok mellett.

Figyelmeztetem azonban az érdektel tanítókat, hogy amennyiben az időközben, illetve a foigyó év II. negyedében történt születés, elhalálozás vagy bármely más körülménnyel fogva a most utalványozott családi pótlékok összegénél 1917. évi július 1-től kezdve több vagy kevesebb összegű családi pótlékra volna igényük, ezen körülményt a szükséges igazoló okmányok csatolása mellett hivatalom utján haladéktalanul jelentsék be, illetőleg kevesebb összegre való igény esetén csak a tényleg megillető többletet vegyék fel.

Szolnok, 1917 október 19.

Györfy József, kir. tanfelügyelő.

5709—917.

Valamennyi nem állami tanító és óvónőnek.

Nem állami tanítók és óvónők családi pótléka tárgyában.

Folyó évi május hó 26-án 70051 szám alatt a vallás és közoktatásügyi miniszter ur ugy rendelkezett, hogy az izr. és községi tanítók és óvónők családi pótlékaira vonatkozó adatokat hivatalom, míg a többi felekezetiekre vonatkozó adatokat az egyházi főhatóságok terjesztik fel és ezen

felterjesztések alapján hivatalból utalványoztatnak a családi pótlékok. Ugy magam, mint a Néptanítók Lapja is állandóan ilye felvilágosítást adott a kérdezősködőknek.

Nehogy a családi pótlékre igényt tartók valamelyikén jogsérelem essék, figyelmeztetem az összes érdekelteket, hogy a Néptanítók Lapja folyó évi október hó 18-án megjelent számában, a 20 és következő oldalain leközöltetett a vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak 134200—917. számú rendelete. E rendelet az eddigi rendelkezéseket megváltoztatja és a leg részletesebb utasítást ad minden igényjogsultnak a követendő eljárásra.

Saját érdekében mindenki figyelmesen tanulmányozza át e rendeletet, mert ez lesz a jogalapja a családi pótlék utalványozása és megszüntetésének.

Eszerint az összes adatok a közigazgatási bizottság utján felterjesztetnek a vallás és közoktatásügyi miniszter urhoz, ki ezen adatok alapján utalványozza ki a családi pótlékokat.

Szolnok, 1917 október 4.

Györfy József, kir. tanfelügyelő.

5322—917.

Valamennyi önálló gazdasági népiskola vezetőjének.

Tankötelesek beiskoláztatása tárgyában.

Tanévenként az ismétlő tankötelesek beiskoláztatása tárgyában legkésőbb november hó 15-ig a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz jelentést kell tennem. Mint-hogy a hozzám beérkezett jelentések szerint a beiratkozás ki nem elégitő, felhivom az

iskolák vezetőit, hogy a tankötelesek beiskoláztatása iránt sürgősen intézkedjenek és minden sürgetés bevárása nélkül kimutatásba foglalva hozzám jelentsék be: 1. az ismétlődő tankötelesek létszámát? 2. azok közül hány a beirt fiú és leány? 3. hány a felmentett fiú és leány? 4. hány a be nem irt fiú és leány? 5. hány tanuló jár az iskolába? 6. hány tanuló nem jár az iskolába?

Szolnok, 1917 november 8.

Győrffy József, kir. tanfelügyelő.

5331—917.

Valamennyi állami elemi iskola Gondnokságának.

Kisebbfoku gazdasági ismétlőiskolák működése tárgyában.

Felkérem Cimet, hogy a kisebbfokozatu gazdasági ismétlő iskolák működését fokozott figyelembe részesíteni sziveskedjenek. Utasítandók a tanítók, hogy ezen iskoláknál is éppen úgy, mint a mindennapi iskoláknál rendes heladási és előmeneteli naplót vezessenek. A mulasztásokat pontosan vezessék be.

Órarend és tanmenet hozzám jóváhagyás végett bemutatandó és a tanév vizsgával zárandó be.

Olyan iskolánál, hol az oktatás nem rendszeres, hanem hézagos és a beiskolásás nincs keresztülvive, a tiszteletdíj nem fog kiutalványoztatni.

Szolnok, 1917 október 18.

Győrffy József, kir. tanfelügyelő.

5219. sz.

Valamennyi polgári és népoktatási intézetnek a méhészet terjesztése tárgyában.

A méhészetnek az iskoláknál való fejlesztése tárgyában.

Folyó évi október hó 1-én kelt 111479. számú vallás és közoktatásügyi miniszteri rendelet értelmében felhívom a vármegye tanitóságát, hogy a méhészetet, mely nemzetgazdasági fontossággal bír, minél szélesebb körben terjeszteni törekedjék. Különösen elvárom az önálló és kisebb fokozatu gazdasági ismétlőiskolák tanerőitől, hogy a méhészetnek szorgalmas művelői és buzgó terjesztői legyenek.

Szolnok, 1917 október 17.

Győrffy József, kir. tanfelügyelő.

5174—917.

Valamennyi népoktatási intézetnek.

Szerbiai cs. és kir. iskolák egyenjogosultsága tárgyában.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter 85542—917. számú rendeletére tudomás végett értesítem Cimet, hogy a szerbiai cs. és kir. népiskoláknak, valamint a belgrádi cs. és kir. kormányzósági iskolának a megfelelő hazai tanintézetekkel szemben való egyenjogúság a bemutatott tantervek alapján megadatott.

Megjegyzem, hogy azon szerb állampolgároknak, akik tanulmányaikat a Monarchiában folytatni szándékoznak, az ehez szükséges engedélyt aⁿ c. és kir. katonai

hormányzóság azzal a korlátozással adja meg, hogy olyan iskolát választanak, mely e Monarchiában színmagyar, vagy színnémet vidéken fekszik.

Szolnok, 1917 október 12.

Győrffy József, kir. tanfelügyelő.

5877—1917. tfsz.

Valamennyi népoktatási intézetnek.

Lószörggyűjtés a vakok részére.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur folyó évi október 24-én a következő rendeletet adta ki:

»A vakokat gyámoltó országos egyesület gyámoltjait megfelelő keresetet biztosító munkával a szükséges anyag hiányában mindegyre nehezebben tudja ellátni. Különösen nehéz a kefe és seprűfélék készítéséhez szükséges lószőr beszerzése, amelynek inkább a keményebb fajtája a farkszőr és söréngyszőr alkalmas a feldolgozásra. Ma ezekre is rávetette magát a jogosulatlan haszonra törekvő közvetítés s az áru csak felhajtott áron vásárolható, aminek következménye ismét, hogy a feldolgozott anyag iparicikk alakjában is csak drágán juthat a fogyasztóhoz.

A kemény lószőr értékes s annak úgy a felnőttek, mint a gyermekek által való gyűjtése nagy haszonnal jár. Ezekre való figyelemmel felhívom a tanitóságot, hasson oda és buzdítsák a tanulókat, hogy a lószőrt gyűjtsék s az összegyűjtött lószőrt a Vakokat Gyámoltó Országos Egyesület Budapest, VII., Hermina-ut 7. szám alá küldjék be. Az egyesület a beküldött lószőrnek értékét postán megfogja küldeni.

Ebből a gyermekek és közvetítésük révén szüleik és más felnőttek megismervén a lószőr értékét megtogják tudni, hogy ennek gyűjtése haszonnal jár, azt a jövőben nem fogják elveszni hagyni, hanem abból maguknak szép jövedelmet biztosítanak.

Azután meg annak az eljárásnak, ha a lószőrt a tanítók szives támogatásával az Egyesületnek közvetlenül küldik, azaz előnye is lesz, hogy a gyűjtött lószőrért többet kapnak, mert így elmarad az indokolatlan nagy haszonnal dolgozó közvetítés.

Ezt tudomás és alkalmazkodás végett kiadom.

Szolnok, 1917 november 11-én.

Győrffy József, kir. tanfelügyelő.

HIREK.

Előfizetési felhívás. Felkérjük az igen tisztelt kartársakat lapunk előfizetési díjának mielőbbi befizetésére, mivel a mostani nagy drágaság sürgőssé teszi a lap megjelenési költségeinek fedezését.

A VII. hadikölcsön jegyzése és jegyeztetésére kartársaink figyelmét e helyen is felhívjuk. Az új hadikölcsön kedvező eredménye éppen olyan fontos mint az Etsch völgyében való dicső fegyvereink győzelme. Kartársaink egy része Itáliában aratja a bábért. Nekünk itthon maradtaknak más egyéb kötelességeink mellett ma elsőrendű hazafias kötelességünk, hogy az új hadikölcsön jegyzésével is megmutassuk ellenségeinknek, hogy legyőzhetetlenek vagyunk.

A jegyzésekre igen kedvező módot nyújt az Aradi Kereskedők Takaréka és Hitelszövetkezete. Ugyanis e pénzintézet, mint már a múltból is ismerik a kartársak, heti 1 koronás befizetés mellett eszközli a jegyzéseket. E kedvező befizetéseket Aradmegye tanitósága arra használta fel, hogy a tanulókkal is jegyeztetett hadikölcsönöket. Aradmegyében alig van tanuló, hogy hadikölcsöne ne volna. Hazafiság dolgában mi sem akarunk aradmegyei kartársaink mögött maradni, azért mi is megkíséreljük a tanulóik jegyzéseit. Részletes felvilágosításokért, már időkiméltetés miatt is legcélszerűbb közvetlenül érintkezni a pénzintézettel.

Az itt történt jegyzéseknek még az az előnye is van, hogy a takaréka bizonyos jutalékokat is ad a jegyzések után. A VI. hadikölcsön jegyzései után 159 koronát küldött e napokban az intézet kir. tanfelügyelőnk kezéhez, ki az összeget a Néptanítók Lapja szerkesztőségének azzal juttatta el, hogy

fordítsa a háboruban elesett kártársaink özvegyei és árvái felsegélyezésére. Így csak tőlünk függ, hogy ez alapot minél nagyobbra növeljük.

Egy másik és újabb módja a hadikölcsön jegyzésnek az, »Augusztai gyorssegély alap«-nál való jegyzés, illetve jegyeztetés. Ez alap életbiztosítási alapon veszi fel a jegyzéseket. Az alap közvetlen a kormánnyal van számlási viszonyban. — Az életbiztosítással egybekötött jegyzési mód ma a legkedvezőbb valamennyi jegyzés között. — Az »Augusztai gyorssegély alap« a jegyzése módját a tanítószolgálat kezébe óhajtja letenni. Ez ügyben e hó 12-én Szolnokon, a vármegye-házán már a megye minden részéből összehívott kártársakból alakított bizottság értekezletet is tartott. A megállapodások, részletes felvilágosításokkal és utmutatásokkal a minden kártársunkhoz el fog jutni. Tegye meg minden kártárs e nehéz időben népművelői kötelességét a helyi viszonyoknak legmegfelelőbb módon és a siker biztosítva van. E jegyzési módnál a vele foglalkozóknak tetemes anyagi előnyök is biztosítva vannak.

Buzdításként itt is felhozzuk, hogy vezérünk: Györfly József tanfelügyelő ur nemcsak szóval buzdít minket jegyzésre hanem jó példával maga jár elől. Már az eddigi hadikölcsönöknél is tetemes összegeket jegyzett, most pedig a VII. hadikölcsönre egy összegben 100 ezer koronát tett a haza oltárára. Ha mindnyájan vezérünket követjük és tehetőségünkhöz mérten jegyzünk és jegyeztetünk úgy biztos győzelmünk ellenségeink felett. Jegyzésünk sikerétől függ mindnyájunk által sóvárogva várt béke gyors megkötése is.

Kir. tanfelügyelői tollnoki kinevezés. *Müller* József rákosligeti községi polgári iskolai s.-tanár Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelőséghez tollnokká nevezetett ki.

Igazgatói megbízás. Ring Károly a jászberényi VIII. kerületi állami iskola igazgatójává nevezetett ki.

Székely Géza szolnoki állami polgári fiúiskolai tanár a sárospataki állami tanítóképző-intézetbe rendes tanárrá kinevezetett.

Elöléptetések. Ujváry Kálmán szolnoki állami és Minai Lajos turkevei állami polgári iskolai tanárok, Muhy Sándorné, Gombkötő Gyözőné, Richter József és Oreskó Dezsőné szolnoki állami, Poócs Kálmán és Fazekas Lajos karczagi ref., Merk Andor tiszakürti községi. Gy. Szabó László, Csataj Imre és Csatajné mezőturi ref., Recháné Sztiller Anna szolnoki állami, Szentjóni László tiszaburai ref., Tökés János és Nyitrai Berta karczagi ref., Lerner Sándor és Frey Oszkár jászalsószentgyörgyi rk., Taska János jászberényi rk., Józsa József tiszakürti ref. és Gyurkó Lajos jászalsószentgyörgyi rk. tanítók.

Tanítói állásáról lemondott Fridvalszky József fegyverneki rk. tanító.

Tanítói kinevezések és áthelyezések. Özv. Nagy Károlyné Bagossy Etelka a szolnoki állami elemi iskolához, Tóth Aranka Szolnokra a kir. tanfelügyelőséghez, Nemes Szeréna, Debreczeny Károly, Barna Mária és Vég Lajos a turkevei állami elemi belterületi, Ábrahám Károly a Turkeve külterületi állami elemi iskolához kinevezettek, Mihályfalvy József Mezótur külterületi állami elemi iskolától Turkeve belterületi állami elemi iskolához áthelyeztetett, Legeza Mária a jászberényi kormosparti-tanyai, Laczkovich Aranka a nagykörűi állami elemi. Kerekes Eszter a törökszentmiklósi bartapusztai, Göder Antal hely megnevezés nélkül állami elemi iskolához rendes tanítónak, Gonda Irén és Kallinger Gabriella okl. óvónők a Jászentandrás tanyai rk. elemi iskolához osztattak be. Egyidejűleg Lőrinc János, Havas Hajnalka, Józsa Julianna, Bartha Marie, Szabadi Lajos, Gaál Ágnes, Ludányi Magdolna, Szakács Irén, Biró Margit okl. tanítókat állami elemi népiskolai tanítókká, Teleky Irén, Piesz Etelka, Szabó Ilona okl. óvónőkké egyidejűleg kinevezettek és szolgálatára Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegyére nyertek beosztást. Józsa Ida törökszentmiklósi bartapusztai állami tanítónak Elekre (Aradmegye) Koller Ilona nagykörűi állami tanítónak a szimai, Böszörményi Sarolta Csanádapalota ugartanyai állami tanítónak a Tiszavárkony vasúttanyai Varga Mária borsai állami tanítónak a jászladányi állami, Simonyi Mária homokterenyi állami tanítónak a jászberényi állami elemi, Baráth Árpád jászberényi állami tanító a gyöngyösi állami elemi iskolához helyeztetett át.

Nyomatott: Varga József könyvnyomdájában Szolnok, 1917.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

Kiadja a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Tanítótestület.

Megjelenik — Julius és augusztus hó kivételével — havonta kétszer.

Előfizetési díja:
Egész évre nyolc korona.

Felelős szerkesztő
Dr. Kovács János

Előfizetési és hirdetési díjak reklámok Muhy Sándor egykori pénztárhoz, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a felolvasó szerkesztő címére küldendők.

HIVATALOS RÉSZ.

6300—917. tfsz.

Valamennyi népoktatási intézetnek.

Iskolai olvasókönyvek megválasztása, a csecsemő védelem terjesztése tárgyában.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 168404—917. szám alatt arról értesít, hogy az egészségügyi ismeretek terjesztése, különösen pedig ezek között a csecsemőápolás és gyermekvédelem kérdéseinek az iskolai tanítás keretébe való beillesztése tárgyában a különböző iskolákra nézve az intézkedés egyidejűleg külön rendeletben megtörtént. Az intézkedés azonban nem volna teljes, ha a különböző fokozatu intézetekre nézve megállapított tantervek, utasítások végrehajtása érdekében nem állnának a tanítók és tanároknak rendelkezésére azon segéd-eszközök, melyekkel a kifejtett szempontok megvalósíthatók volnának. Eppen azért tudatom, hogy megfelelő szemléletképek előállítására is munkába vétetett, utalással az

1903. évi április 24-én 1125. eln. száma alatt kelt körrendeletre, mellyel az alkoholizmus kérdésének az olvasókönyvek kapcsán való beható tárgyalása tetetett kötelezővé, másrészt pedig a tanintézetek olvasókönyveinek szerkesztésére, bevezetésére és ezek céltudatos használatára nézve a következők rendeltettek el:

Minden iskola bármely osztálya számára írt olvasókönyv jelen rendelet értelmében engedélyezésre csak úgy számíthat, ha az egészségügyi ismeretek, ezek közt pedig különösen a csecsemő ápolás, gyermekvédelem és tuberkulózis kérdéseinek megvilágítására legalább hat olyan olvasmányt (általános egészségügyre, csecsemőápolásra és gyermekvédelemre 4, tuberkulózisra 1, alkoholizmusra 1) ölel fel, melyek az intézetre nézve az itt szó alatt lévő úg. ben kibocsájtott rendelet intencióját szolgálják és amely olvasókönyv a többi olvasmánygal is figyelembe veszi az utasításokban tantergyanként felsorolt egészségügyi szempontokra való utalásokat vonatkozásokat. Általában megkívánatik minden iskolai használatra engedélyezés alá kerülő könyvtől, hogy az egészségügyi ismeretek ápolására fokozottabb figyelmet fordítson.

Figyelmzettetem az intézetek tanítóit, illetve tanártestületeit, hogy minden tantervjavítás alkalmából csak olyan új könyvbevezetésre nézve tegyen eközlőterjesztést, mely a vonatkozó intézet illető osztályainak tantervéhez illeszkedve, a növendékek értelmi fejlettsége fokához mérten ezen ismereteket az itt körvonalazott fontos célnak megfelelően tárgyalja. Evégből megkívánom, hogy javaslataikban a bevezetendő művek a használaton kívül helyezendő könyvvel szemben e tekintetben mutatózó előnyei is részletesen mutassanak rá, mert az új könyv bevezetését csak úgy engedélyezem, ha a javaslatba hozott könyv ebbeli megfelelőbb voltát beigazolvva látom.

Szolnok, 1917 december 4.

Györfy József, kir. tanfelügyelő.

6297—917. ltsz.

*Valamennyi polgári iskolának.

Csecsemő és gyermekvédelem tárgyában.

A Hivatalos Közlöny folyó évi december hó 1-én megjelent számában a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur a fűző polgári iskola számára 168412. sz., a leányok számára pedig 168413. sz. a adta ki nagyfontosságú rendelkezését a csecsemő és gyermekvédelem tárgyában.

Felhívom a tantestületeket, hogy folyó hó végéig tegyék a rendeleteket beható tanulmányozás és tanácskozás tárgyává és január hó 10-ig részletes jelentésben számoljanak be, hogy mint lehet már a folyó évben eleget tenni a nagyfontosságú és nemes intenciójú rendelkezésnek.

Szolnok, 1917 december 4.

Györfy József, kir. tanfelügyelő.

6296—917. ltsz.

Állami, községi, magán és izr. elemi, gazdasági ismétlő, iparos és kereskedő tanonciskolák, valamint az ifjúsági egyesületeknek.

Csecsemő és gyermekvédelem tárgyában.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 168411—917. szám alatt a Néptanítók Lapja folyó évi 48. számában a csecsemő és gyermekvédelem tárgyában nagyfontosságú rendeletet adott ki, melyre a tanítószög figyelmeztetést itt is különösképen felhívom.

A rendelet maga oly költői lendülettel szól a szívekhez, hogy csak a hatását gyengíteném, ha azt magyarázom. A rendelet azonban a tantervet módosítja és így az részletes tanulmányt kíván és a mellett már a jelen tanévben végrehajtható.

Ez okból felhívom az összes iskolák tantestületeit, hogy a rendeletet sürgősen tanulmányozzák át és részletes javaslatot tegyenek arra nézve, hogy addig is míg megfelelő tankönyvek nem állnak rendelkezésünkre, hogy fognak érvényt szerezni a miniszteri rendelkezésnek.

Erre vonatkozólag a jelentéseket 30 nap alatt elvárom.

Szolnok, 1917 december 4.

Györfy József, kir. tanfelügyelő.

6469—917. sz.

Valamennyi népoktatási intézetnek.

Katonai autómobilok védelme tárgyában.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak. 180.572—1917. számú rendelete szerint a m. kir. belügyminiszter

urhoz érkezett panasz szerint a hadügyi igazgatás részéről több ízben tapasztaltott, hogy aig fejött s minden valószínűség szerint tanköteles korban levő gyermekek a katonai autómobilokat kövekkel megdobálják és más módon zaklatják, azok kal szemben alkalmatlanul viselkednek.

Miután a gyermekek ilyenféle magatartása a hadviselés érdekeit sérti, esetleg balesetek okozásával fontos megbízások gyors teljesítését akadályozhatja, ezenkívül a nevelés és oktatás érdekeivel s elveivel is merőben ellenkezik, szükséges, hogy azok a kellő kioktatásban s ha kell felelősségteljesen s e képen a szótban levő pajkoságoknak és rendellenességnek feltétlenül eleje vették.

Elvárom a tanítószögtől, hogy ebben az értelemben minden eszközt felhasználjon és az iskola munkájának az életbe való kihatásai szempontjából, a gyermekeket az iskolán kívül is éberrel ellenőrizze,

Szolnok, 1917 december 15.

Györfy József, kir. tanfelügyelő

6449—917.

Jenuár havi határidős jelentések:

1. Nemzeti jelvények: himnusz tábla, címer és zászló szükséglet 15-ig jelentendő be.

2. Önálló gazdasági népiskolák december hó végével lezárt szabályszerű számadásait közvetlenül a Közigazgatási bizottsághoz 15-ig tartoznak beterjeszteni.

3. Jelentés teendő e hó végéig, hogy az állami iskolák pénztárába a községek befizetéke az országos tanítói nyugdíjintézet járulékait.

4. Az állami iskolák építésére és bővítésére

vonatkozó VI/a és VI/b számú, valamint ugyan-csak ezen intézetek VII/a és VII/b számú újranevezett helyreállítási és átalakítási kimutatásait a hó végéig kell beküldeni. Megjegyzem, hogy a kimutatások csak azon intézetektől mutatandók be, hol ezen ntunkalatok költségeit a kincstár viseli.

5. A katonatanító: életében esetleg beállott változás minden hó 25-ig hozzám bejelentendő.

6. A Hadsegélyző Hivatalhoz minden hó végéig beküldendő az elhasznált és összegyűjtött postabélyeg.

Szolnok, 1917 december 16.

Györfy József, kir. tanfelügyelő.

Szerelmi esetek a népiskolában.

Hát ilyenek is vannak? Hát előfordulhatnak a népiskolában, a tizenkét éves korig is, szerelmi esetek? Oh igen! Előfordultak eddig is, előfordulnak ezután is. Ha jól visszaemlékezünk saját gyermekkorunkra, amikor mi jártunk népiskolába, eszünkbe fog jutni, hogy bizony akkor is fordultak elő egyes apró szerelmi esetek. Most meg, a háboru alatt, még gyakrabban fordulnak elő, mivel 21 évesek helyett 20-, majd 19-, majd 17 éves legényeket soroztak és soroznak katonáknak, így a sorozással együttjáró legénykedés, duhajkodás, szerelmeskedés fokozatosan lejjebb tolódtott a fiatalabb évfolyamokra s akik régebben talán ki sem merték volna mondani, hogy ők legények, most az Előjáróság és Katonaszög hivatalosan is katonának, tehát legénynek ismerte el őket, akik ekként, évekkal megelőzve koruk fejlettségét, most már bátran és nagy önérettel élvezték és élvezik a legénykorral járó szerelmi eseteket is.

Ennek a korai érettségnek a hullámai nem hagyják érintetlenül a népiskolai gyermekeket se, ezért a a népiskolai szerelmi esetek a háboru óta gyakoribbak mint azelőtt voltak.

Nem szabad azonban mindent pikantériára, vagy éppen erkölcselenségre gondolni és ha ilyen eset fordul elő, ne hunyjunk szemet előtte és ne titkoljuk a dolgot, sőt ellenkezőleg, nezzünk vele szembe bátran és igyekezzünk azt a gyermek javára gyógyítani és megismétlődésének elejét venni. Viszont, a gyógyítással tulságba ne essünk, a felesleges büntetéssel tartózkodjunk.

Katonai szolgálatomból 1916. év tavaszán kerültem kaza. Amint átvettem osztályomat, a harmadik fiposztályt, csakhamar tapasztaltam, hogy tanítványaim sokkal nagyobb *legények*, mint más években szoktak lenni. Egyik *írás* órán észrevettem, hogy B. István nem az irkába ír, hanem egy papírlapra ír levelet Nyomban elvettem tőle és a papírlapon olvasom a következőket: »Kedves Ilonkám! Tudatom, hogy nem haragszom rád, Korom sem haragszik rád, csak boldogodott, hogy mutassuk, azt. Tegnap azért téptem el a leveledet. . . . Itt megszakadt a levélírás, csak idáig tudta leírni érzelmeit, amíg észrevettem és elvettem tőle.

B. Istvánt megkérdeztem azonnal, hogy kinek szánta e levelet? Bevallotta, hogy P. Ilonkának, ki a harmadik leányosztályba jár. Egy másik tanítványommal nyomban áthivattam P. Ilonkát és a két szerelmezt szembesítettem egymással az egész osztály előtt.

Kérdéseimre a következő tényállás derült ki: A szerelmi viszony már három napos. Tegnap P. Ilonka írt levelet, ezt azonban B. István, az ő legkedvesebb barátja, Korom szemeláttára, szétépte és közös megállapodás szerint azt mutatták, hogy haragszunk P. Ilonkára.

Én aztán megkérdeztem P. Ilonkát, hogy csakugyan szereti-e B. Istvánt? Nemleges választ kaptam, mivel a fent levő 91 fiu előtt szeggyelt volna igent mondani. Ekkor az osztályhoz fordultam és bemutatam B. Istvánt, mint szerelmes legényt, aki olyan leánynak ír levelet, aki őt nem szereti. Általános kacaj hangzott fel, B. István fülig pirult, szeméit lesütötte és fel sem mert nézni szeggyenletében.

Kevés szünet után őt kérdeztem meg, hogy szereti-e csakugyan P. Ilonkát? Természetesen ezek után

ő is azt mondta, hogy nem. Ekkor megint az osztályhoz fordultam s most meg P. Ilonkát mutattam be, mint aki tegnap olyan fiúnak írt levelet, aki őt nem szereti. A megismétlődő kátoza most meg P. Ilonka kedvét vette el és szeggyenletében elkezdett sírni. A nevetés elmúltával csak azt kérdeztem még a két tanulóól külön-külön, hogy fognak-e még egymásnak levelet írni? Kölcsönös nemleges válasz után a leányt az ő tantermében, a fiut a padba helyére bocsátottam. Hetek és hónapok múlva is figyeltem, hogy eljárásom vajjon eredményes lesz-e, vajjon óráközi szünetben beszélnek-e egymással? Örömmel tapasztaltam, hogy a két kis »szerelmes« nemcsak hogy nem levelezett és nem beszélt többé egymással, hanem ha egymást meglátták, (bizonyára az iskolában lefolyt szembesítés azonnal eszükbe jutott és már messziről kikerültek egymást, hogy még csak ne is találkozzanak.

Másik eset. Ez év elején panaszra jön hozzám S. Róza, hogy egyik tanítványom, Cs. Gergely őt már több ízben megszólitotta és megmondta neki, hogy szereti, sőt tegnap pénzt is adott öneki, melyet ime ezennel átad nekem 36 fillér értékben és kér, hogy Cs. Gergelyt büntessem meg.

Nyomban szembesítettem őket egymással. A fiu nem tagadta a vádat és kérdéseimre megtudtam a következőket: Cs. Gergely a pénzt hazuról hozta és azért adta S. Rózának, hogy az vegyen magának cukrot. A fiu atyja hadbavonult, anyja a piacon ad-vesz. A fiu szokott kapni anyjától pénzt, amiért a piacra segíti felvinni az áru! Megkérdeztem Cs. Gergelyt, hogy szereti S. Rózát? A válasz ez volt: igen! Megkérdeztem S. Rózát is, hogy szereti-e Cs. Gergelyt? A válasz ez volt: nem! Erre a fiut S. Róza és az egész osztály előtt bemutatam, mint aki olyan leányt szeret és olyan leánynak cukorra való, aki őt nem szereti. Egynéhány megszeggyenítő, de tréfás kérdést és megjegyzést tettem még az osztály folytonos kacagása közben, amelytől Cs. Gergely szerelme fokként lelohadt és megszeggyenítve állott az iskola közepén.

De meg kérdeztem S. Rózát is, aki uri szülék gyermeke, hogy hát ő miért fogadta el a pénzt, vagy ha már elfogadta, hát miért nem hozta be hozzám

elnöke segédkezett. Az első ilyen egyesület nálunk Törökszentmiklóson alakult az Almássy család védnőksége alatt. Utána Orosdy báróné Tiszabón és Fegyverneken létesített ily egyesületeket. Szolnokon Szapáry grófró ösztönzésére a társadalom előkelő hölgyei egy tanfolyamot hallgattak és megteremtették a rendszeres csecsemővédelmet. Szolnok városát maguk között kerületekre osztották a hölgyek, úgy hogy ma Szolnokon minden szülő anyát meglátogatnak és tanácsokkal látják el. Sőt Szolnokon állandó irodát is tart fenn az egyesület, hol hetenkint kétszer az anyák gyermekeikkel megjelenhetnek és ingyenes orvosi vizsgálat és tanácsban részesülnek. Szolnokon a védelem élén dr. Küry Albertné, alispánunk neje áll.

Általában vármegyénk vezet a csecsemővédelemben. Már a nyár folyamán 10 védőné képeztezt ki Budapesten Taufer orvos tanár klinikáján, most pedig a januárban megnyíló tanfolyamon 40 védőné kiképzése tervezetik.

A védőnők kiképzése teljesen ingyenes, még a lakás és élelmérés is díjlatlan. E kiképzett védőnők a vármegye egyes községeiben fognak elhelyeztetni és rendszeres évi fizetéssel alkalmaztatni. Kötelességük lesz minden anyát és gyermekét meglátogatni, gondozni, tanácsokkal ellátni, esetleg a központ avagy a hatóság figyelmét felhívni a segítség nyújtás érdekében.

E lap hivatalos részében az anya- és csecsemővédelem tárgyában nagyfontosságú kormányrendeletet talál az olvasó. Nagy miniszterünk az anya- és csecsemővédelem tanítását, az erre való nevelést elrendelte az elemi iskolától fel a legmagasabb iskoláig. A népiskolai tantervbe mint új anyagot beillesztette. Gondoskodik arról, hogy ezután szerkesztendő tankönyvekben az új anyag befoglalassék. Átmenetileg intézkedett, hogy e tárgyban egy kis káré minél előbb elhagyhassa a sajtót. Kötelezőleg elrendelte, hogy az anya- és csecsemővédelem már e tanév második részében az összes iskolában taníttassék.

Ideált gondolkozású miniszterünk maga áll a mozgalom élén. Nem gátolja meg nemes munkájában sem agy kora, sem a téli idő zordsága. Kassán és Miskolcon csak a nőkben szervezte személyesen

a Stefánia Szövetséget. Nálunk az egész megyére kiterjesztő jogkörrel szerveztetik a Stefánia Szövetség és a január hóban tartandó alakuló ülést Szolnokon szintén személyesen fogja megnyitni Apponyi gróf.

A Stefánia Szövetség az említett helyeken kívül már a következő községekben alakult meg: Abádszalók, Dévaványa, Kenderes, Kisujszállás, Kunmadaras, Kunhegyes, Mezőtúr, Tiszabura, Tiszaroff, Tiszaszentimre és Turkevén. de csak hetek kérdése, hogy minden községben megalakul e védelem helyi bizottsága.

HIREK.

Jóteköncélu adományozás. A kir. tanfelügyelői hivatala fölösleges levélbélvegekből 10 K 67 fillért takarított meg, mely összeg a tanítók özvegyei és árvái részére fordított. Jövőben is jóteköncélu fordítjuk a fölösleges bélvegekből megtakarított összeget. — Weitz Jozefin jászapáti polgári iskolai igazgató 5 koronát adományozott ugyanezzel célra. — A jászladányi róm. kath. elemi népiskola által rendezett jóteköncélu műkedvelői előadás tiszta jövedelmének fele 201 K 09 fillér a tanítók özvegyei és árvái segélyezésére fordított.

Előlépések. Előléptek: Iványiné dr. Schmidt Erzsébet, Kissné Krasznay Etelka, Staih Julia és Nuncsevits Erzsébet szolnoki állami polg. iékolai, Rényi Alber kunszentmártoni társ. polg. iskolai tanítók.

Fizetési folyósítások. Magnin Adorján jászladányi róm. kath. hitoktató ruhabeszerezési és háborussegélye. Tóbiás Irén Mezótúr külterki h.-tanító helyettesi díja, Madarász Károly, Vég Lajos turkevei állami tanítók fizetése, Tóth Teréz Mezótúr külterületi állami és Ludányi Macea abádszalóki rk. iskolához beosztott állami tanítók fizetése utalványoztatott.

Kérelem. Fellhívjuk olvasóink szíves figyelmét a Vakokat Gyámolító Országos Egylet aradi fiókjának most köriratban megjelent kérelmére, melyben legszerencsétlenebb embertársunk, a vakok számára jóteköny adományokat kér. Tisztelettel kérünk mindenkit a jösvívü adakozásra. (Cím: Arad, Andrassy-ter 3. szám.)

Nyomatott: Varga József könyvnyomdájában Szolnok, 1917.

még tegnap? Továbbá: mikor a fia először, vagy másodszor szólt, miért nem jelentette nekem akkor azonnal? Ezen kérdéseimre nem kaptam feletet, csak pirulást és széleslétést. A következő léten találkoztam S. Róza édesanyjával és szöbáhoztam neki az esetet. Ó igen csudálkozott, hogy a fiut nem büntettem meg és felháborodva követelte, hogy a fiut testi fenyítésben részesítem, mire én azt válaszoltam, hogy követelésének nem tehetek eleget, mivel szerintem a szerelmet pálcával nem lehet és nem szabad gyógyítani. (Zárjel közt legyen mondva: azt a bencőnást szerettem, hogy ha Cs. Gergely valami előkei, vagy gazdag emder fia lett volna, a Róza anyja nem lett volna annyira felháborodva és a pénz nem került volna én hozzám, hanem S. Róza csakugyan cultrótt vett volna rajta.)

Ezután többször megfigyeltem Cs. Gergelyt, de S. Rózát mindig kikerülte már messziről.

Mindket emlelt eset után úgy intéztem a dolgot, hogy egy két alkalommal meg röviden viszártém rá. Ugyanis ha valamit nem tudott, vagy csak ha elakadt is az illető fia, az egész osztály előtt így szóltam hozzá: Még ezt se tudod? Honkának meg tudtál írni? — Rózának meg tudtál cukorra pénzt adni!? Ez a rövid emlékeztető még jobban fáj, mint a legerősebb pálcáztatás. Ezt azonban, mint mondtam, csak egy-két alkalommal emleltem fel, mivel ha ez az utólagos felemlegetés gyakori lenne, akkor megszokottá válnék és teljesen hatástalan maradna.

Ha a leánykák konyhát, vagy főzést játszanak a főztjüket nem kóstoljuk meg. Ha a fiúk háborusdít játszanak, puskájuktól és ágyujuktól nem félünk, mert tudjuk, hogy az csak játék. Eppen így, ha valamelyik gyermek »szerelmes«, ha valamelyiknek »szeret je van«, nem szabad mindjárt erkölcsitelenségre gondolni, mert mint az általam említett két eset is igazolja, ez is leginkább ártatlan gyerekek játék, a nagyobbak utánzása, majmolása csak, aminek előállításában és kifejlődésében a szülők és a felnőttbb gyermekek is részesek. Ki ne hallotta volna már, midőn egyes szülők trefából, mintegy becézésként mondják a leánykának: ez lesz az én kis menyem! Vagy a fiúknak:

jól viseld magad, majd hozzád adom a leányomat! stb. . . .

A népiskolában előforduló szerelmi eselekből tehát nem szabad nagy dolgot csinálni. Legérzékenyebb és leghatásosabb gyógyszer itt a kölcsönös neveltségé tétel, a nyilvános megszégyenítés, amely ügyesen alkalmazva, mindig megteszi a kívánt hatást.*

Törökszentmiklós.

Zete Daniél.

*Leközöltük a közleményt és mivel gyakori eset ez, azért szeretnénk többek hozzájárulását. A megszégyenítést azonban nem találjuk megfelelő eljárásnak. Szerk.

Anya- és csecsemővédelem,

Hazánkban a gyermekhalandóság oly nagymérvű, hogy a mértékadó köröket már régóta a legnagyobb agályaival tölti el. A bajok orvoslását társadalmi uton próbálták megoldani. E céltól megalakult a Stefánia Szövetség, melynek elnöke Apponyi Albert gróf, fővédője Stefánia kir. hercegnő. kinek nevét viseli a szövetség. Legelőbb sikerült megszerezni a szövetségnek Zita királyné Ó felségét is, ki a legfőbb védelmet kegyes volt magára vállalni.

A gyermekhalandósághoz — ujabban még a világ-háború keservei is hozzájárulván a bajok csak rosszabbodtak. Apponyi gróf, mint a szövetség elnöke közvetlenül tapasztalja, látja e nemzeti veszedelmet, azért kormányra lépésekor a legelső gondolata az anyák és csecsemők védelme felé irányult. Legelső tettei közé tartozott a belügyminiszter ural egyetértve a Stefánia Szövetséget országos, mondhamám hivatalos intézménnyé tenni.

Vármegyénk a legelsőik közé tartozott az anya- és csecsemővédelmi intézmény megteremtésében. Vannak megyénknek, mint a nagy Széchenyi mondta: »széplekü hon leányai«, kik feminista kötelességeiknek az ilyen ténykedéseket tartják. A zászlóvivő gróf Szapáry Györgyüé volt. Melléje álltak az Almássy grófnék és Orosdy bárónő. A kezdeményező munkában boldogult Busa Ákos, vármegyénk árvaszéki

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

Kiadja a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Tanítótestület.
Megjelenik — Julius és augusztus hó kivételével — havonta készér.
Előfizetési díja:
Egész évre nyolc korona.

Felelős szerkesztő:
Dr. Kovács János

Előfizetési és hirdetési díjak, reklámok Many Sándor egyetli pénztároshoz, a lap szerelmi részére vonatkozó közlemények a felelős szerkesztő címére küldendők.

440/1918. szám.

Valamennyi népoktatási intézet tekintetes helyi hatóságának, igazgatójának, tanárának, tanítójának, tanítónőjének és óvodónőjének.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak a folyó évi január hó 10-én kelt 5071. számú rendelete alapján, a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei kir. tanfelügyelőség és ezzel együtt a tankerület vezetését átvettem és a mai napon működésemet megkezdtem.

Midőn erről tekintetességedet van szerencsém értesíteni, előre biztossíthatom, hogy mint Eötvös és Kishont vármegyében 12 évi működésem alatt a törvény paragrafusait összehadtam egyeztetni a szív nemesebb érzelmeivel, úgy intézkedéseimet itt is az emberek és az intézmények iránti szeretet fogja kíséreni s az iskolákat és azoknak munkásait felekezeti és jellel külömbőség nélkül — hivatásomnak megfelelően — pártatlanul fogom átmogatni.

Viszont bizalommal kérem tekintetességedet, hogy engem a hivatalommal járó kötelességeim teljesítésében, a népnevelés javára irányuló munkásságomban való átmogatásában részesíteni szíveskedjék.

Szolnok, 1918. évi február hó 4-én.

Bihary István
kir. tanfelügyelő.

Kartársak!

A világháború egyforma súllyal nehezedik a társadalom minden rétegére, azonban az ebből származó anyagi megrázkódtatást legjobban a tisztviselőosztály s különösen a tanítók érzik.

Tanítószágunk tekintélyes része a harc-téren fegyverrel védi hazáját, tettekben is példát szolgáltatva növendékeinek arra, hogy miként kell élni, dolgozni s ha kell meghalni is e vérről áztatt drága magyar földén.

E vitéz, hős tanítótársaink közül nem egy életével pecsételte meg honszerelmét, hátra hagyva maguk után az özvegyeket és átvákat s az élő hősök közül is többnek a családja itthon nehéz viszonyok közt él.

E vitéz kartársaink családtagjait nem hagyhatjuk támogatás nélkül! A háború jó-tékonyságában nap-nap mellett gyűjtünk és küldünk összegeket a különböző jótékony célokra, senki sem veheti azért rossz néven, ha saját véreinkre, vitéz kartársaink özvegyeire és árváira s az otthon maradt katonatanítók családjaira is gondolunk.

Rövid ideje állék e tankerület élén már több eset fordult elő, hogy egyes családok azonnali segélyért fordultak hozzám s miután e célra alappal nem rendelkezem, e szegény családokon nem segíhettem.

Gömör és Kishont vármegyében még 1914-ben a háború kiörése alkalmával akciót indítottam a gömöri hadbavonult tanítók családtagjai érdekében, amely akciónak egy tekintélyes alap létesítése volt az eredménye, amely alap alkalmas volt arra, hogy ott, ahol arra szükség volt, azonnali segítséget nyújthattunk.

E felhívásomnak célja is hasonló. *Teremtsük meg a Jász-Nagykun Szolnok vármegyei elesett hős kartársaink özvegyeinek és árváinak,*

valamint a hadbavonult tanítók családjainak felsegítésére szolgáló alapot.

Ha minden iskola éveként csak egy iskolai előadást, népies előadást stb. rendez és ha minden itthon levő Kartársam csak pár fillérrel is járul hozzá az alaphoz, rendelkezésünkre áll majd az az összeg, amelylyel a pályánatyi szükségén segíthetünk. Minden fillérrel egy árva, egy hős gyermekének könnyeit törölhetjük le! Minden fillérrel magunknak szereztünk lelki megnyugvást, mert küzdő bajtársaink érdekében teljesítettük kötelességeinket.

Hiszem, hogy Kartársainnak melegen érő lelkében visszhangra fog találni e felhívásom és nemes nemes versenyre kelve, az ügy iránti szeretettel fognak segítségemre sietni, hogy e nemes célt szolgáló alapot összehozzuk.

Kartársaim támogatásával meg lesz nekem is az a boldogságom, hogy nem fog senki sem könnyes szemmel távozni, vagy ha csillogni fognak is a könnyek, azok az öröm könnyei lesznek.

Az összegeket szíveskedjenek hivatalomnak küldeni.

A létesítendő alapot az Általános Tanítóegyesület Elnökségével kontaktustan fogom kezelni és a segélyezéseket is velük együtt fogom eszközölni. Az alapról a háború lezajlása után, az Általános Tanító egyesület első közgyűlésén fogok elszámolni.

Ezen alpról kizárólag vármegyénk hősi halált halt tanítóinak özvegyei és árvái, valamint a hadbavonult Kartársaink családjai részesülhetnek. Célja: ott, ahol a legnagyobb szükség van rá, azonnali segítséget nyújtani.

Fel azért a munkára!

Szolnok, 1918. évi febr. hó 28-án.

Bihary István kir. tanfelügyelő.

377/1918. szám.

Valamenni elemi iskola tek. Gondnokságának, illetve Iskolaszékének.

A gazdasági ismereteknek az elemi iskolákba való beható oktatása tárgyában.

A «Néptanítók Lapja» folyó évi 4-ik számában jelent meg a vall.- és közokt. Miniszter urnak a 6607/1918. és a 6609/1918. számú körrendelete, a melyeket a mindennapi elemi népiskola gazdasági és kézimunka tan- és óratervének a többtermelés elősegítését célzó módosítása tárgyában és a gazdasági oktatás, valamint általában a gyakorlatosság szempontjának valamennyi tantárgy keretében való érvényesítése céljából adott ki.

E rendeletekre tekintettel felkérem tekintetes Cimedet, miszerint intézkedni szíveskedjék, hogy a tanítók a részletezett módosítást a helyi viszonyoknak megfelelően illeszkézték be a helyi részletes óratervekbe tanmenetekbe, ugyanott jelöljék meg a gazdasági szempontok alkalmazását mindenik tantárgyban; és már most a II. félévben kezdjék meg a rendeletben előírt mértékben a szempontok alkalmazását, a köv. kezdő, 1918/19 tanév elejétől fogva pedig az oktatás teljesen az ott előírt alakban folylyék s a tan- és óratervek is annak idején e módosítások közlése után terjesztendő be jóváhagyás végett. Az intézelek Igazgatói pecsét- és aláírásukkal a közgyűlésük alkalmával szigorúan és részletesen vegyék számla a gazdasági oktatás terén elért eredményt s állítsák a tanítás gyakorlativá tételére a tanítók részéről követett eljárást. Az 1918/19. tanítási év végeig úgy a kedvező jelentésekről, valamint a nehézségekről tegyenek jelentést s ebben a jelentésük forrására es azok orvoslására nyúljanak.

mutassanak rá, a kiváló tanítókat pedig névszerint nevezzék meg.

Szolnok, 1918. évi febr. hó 6-án.

Bihary István kir. tanfelügyelő.

546-1918. tfsz.

Valamennyi népoktatási intézet vezetőségének.

Az okszerű gazdasági ismeretek terjesztése tárgyában a szabadoktatás és népies ismeretterjesztő előadások tartása alkalmából.

A nagyméltóságú m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi miniszter ur a tárcája hivatalos Közlönyének f. é. 4. számában is közzétett 6614. sz. több rendbeli ministeri körrendelet közlése mellett az Országos Szabadoktatási Tanácsot is felhívta, hogy gondoskodjék a szabadoktatás minden fokozatán és ezek szorosán vett körén túl az ifjúsági egyesületek útján is az okszerű mezey, - szőlő-, gyümölcs- és kertgazdasági ismeretek terjesztéséről.

Az 1917/18. évi téli előadás-sorozat időszaka már vége felé közeledvén, a gazdasági ismeretanyag sokaságát már nem lehet terszerűen beilleszteni a megállapított ezdei népies ismeretterjesztő meg szabadliceális népszerű tudományos előadások sorozatába. De részint a megállapított előadások helyett részint azokon felül még talán lehetne mind-egyik előadás sorozatban, a helyi viszonyok között legcélszerűbbnek mutakozó művelési ágából az olcsóbb gazdálkodásra, a többtermelésre vagy annak idején való meghonosítására vezető népszerű előadásokat tartani.

Mindenesetre kívánatos, hogy a szabadoktatási szervezetek már most foglalkozzanak terszerű és szakavatott gazdasági ismeretterjesztési programok elkészítésével az 1918/19. évi szabadoktatási időszakra min-

denütt a helyi szükségletek tekintetbe vételével.

Ha van a községben vagy szomszédságában mintaszerű gazdasági telep, kertészet, gyümölcsös szőlő, méhészet, baromfi, nyul, vagy egyéb állattenyésztés: célszerű lenne tavaszi kirándulásokkal helyszíni megfigyeléseket és megbeszéléseket folytatni és azok kapcsán megtartani a bemutatásokkal is követésre serkentő előadásokat. Ezen előadások megtartására vagy támogatására maguk a gazdák vagy vezető szakőrök volnának felkérendők.

Egyébként úgy a gyakorlati ismeretterjesztés gazdasági anyagára, mint a közlés módszerére és menetére nézve jól tájékozottak a közzétett és fent idézett ministeri körrendeletek és részint a népiskola V—VI. osztályai, részint a tanító képzőintézetek számára kiadott tervezetek is és irányítsanak a helyi gazdasági szükségletek kívánatainak és gyakorlatok.

Hogy a népies ismeretterjesztés vagy a szabadliceális tudomány — népszerűsítés foka szerint, vagy vegyesen mi és mennyi vehető fel a gazdasági többtémelés tárgyalásánál, elsősorban a közönség, másodsorban az előadók szakismeretbeli szintjétől függ. Az pedig mindegyik fokozaton kívánatos, hogy az előadók a figyelmet a tárgyat ismeretanyagra vonatkozó könyvekre és folyóiratokra felhívják, sőt az előadást követő megbeszélés alkalmával amennyire lehetőséges, ajánlott szakismertéseket ki is osszassanak.

Az előadói díjakra vonatkozólag megjegyzem, hogy amennyiben a gazdasági tárgy előadások már előjegyzett más előadások helyett tartatnak, az azokra előirányzott tiszteletdíjak, szabályszerű beszámolás alapján, a gazdasági előadások díjazására fognak folyósíttatni. Amennyiben pedig az

előjegyzett előadásokon felül, vagy bizonyos helyeken tartatnának gazdasági előadások, amely helyekről a folyó évre szabadoktatási előadásokat előre be nem jelentették, a beszámolásból megítélendő siker esetén az Országos Szabadoktatási Tanács a nagyméltóságu min. kir. Vall. és Közokt. Minister urhoz felterjesztést fog intézni, hogy az előadói tiszteletdíjak fedezésére utólagos államsegélyeket engedélyezzen.

Minthogy a minister ur f. é. 6614. számú rendeletében az Országos Szabadoktatási Tanácsot, a gazdasági ismeretek terjesztése érdekében megtartott előadásokra vonatkozólag jelentéstételre hívta fel, az iránt kéréssem fel meg a szóban levő gazdasági ismeretek terjesztőit, hogy eljárások eredményéről további eljárás végett hozzám folyó év június 30-ig jelentést tenni szíveskedjenek. Szolnok, 1918. február 13.

Bihary István kir. tanfelügyelő.

488—1918. ffsz.

Valamennyi tanintézet igazgatóságának.

Az alkoholelles nap megtartása tárgyában.

Hivatali elődöm intézkedése folytán az alkoholelles napot február hó 12-ig kellett volna megtartani. De minthogy a mai rendkívüli viszonyok között az iskolák sok helyen szüneteltek, miért is az alkoholelles napok nem voltak megtarthatók, ennél fogva a megtartására vonatkozó javaslatok mellőzése céljából elrendelem, hogy az alkoholelles napok — ahol még nem tartották meg — legkésőbb f. é. március hó 25-ig megtartassanak és a vonatkozó jelentés hivatalomhoz beterjesztessék.

Szolnok, 1918. február 9-én.

Bihary István kir. tanfelügyelő.

Március havi határidős jelentések.

1. Állami tanítóintézeteknél, ha a tanév végén a bérleti szerződés lejár, az hivatalomnak bejelentendő. Nemleges jelentést nem szükséges tenni.

2. Állami elemi iskoláknál és óvodáknál beszerzendő tanszerekre vonatkozó újban szerkesztett IX sz. kimutatás csak onnét terjesztendő be, a hol a hiányzó tanszerekre elengedhetetlen szükség van.

3. A tankönyv változtatás bejelentése is erre hónapra esik, de mert a háboru tartama alatt könyvet változtatni nem szabad, azért a bejelentés ez által elmarad.

4. A községi tanintézetek vezetői tartoznak gondoskodni arról, hogy a jövő tanévi iskolai, óvodai költségvetéseket a községi képviselőtestületek tárgyalják, vagy ha ilyenek nem tartatnának, ugyan előjárásal a közigazgatási bizottsághoz beterjesztessék.

5. A katona tanítókra vonatkozó minden változás állandóan bejelentendő.

6. A nem állami polgári iskolák tanerőinek változása kimutatása e hó végéig felterjesztendő.

7. Tanítói helyváltozás hozzám bejelentendő.

Bihary István, kir. tanfelügyelő.

HIREK.

Tünődés.

*Ha majd lehull minden sárga levél,
Ha lelkemből vágy, remény kihál
S egyedül maradok sajtó fájdalommal:
Ki vigasztal . . . ki vigasztal engem . . . ?!*

*Ha a puszta avart hóval fedi a tél,
Ha még a fájdalom is elnémul bennem
S én már nyugszom künn a fagyos temetőben
Ki sírat meg . . . ki sírat meg engem . . . ?!*

*Senki: . . . senki! . . . és én nem maradok ott lenni,
Feljárom, kísérem az élt és a holt
S követelem miben soka részem nem volt:
Követelem . . . ah . . . a boldogságot!*

Losonczy Ilonka
tanítónő.

Tanfelügyelő változás. Lapunk leg-

utóbbi számában jelentették, hogy a Székesfehérvárra távozó Györffy József kir. tanfelügyelő helyére a vallás és közoktatásügyi min. ur Bihary István Gömör vármegyei kir. tanfelügyelőt helyezte át. Az új kir. tanfelügyelő ur f. évi január 26-án vette át hivatalát és február 4-én kezdte meg működését. Hivatalának elfoglalása alkalmából személyes tisztelegés útján üdvözölte őt a vármegyei általános tanítóegyesület és nevében Malatinszky Lajos egyesületi alelnök. Testületileg üdvözölték továbbá: a szolnoki állami polg. fiu és a szolnoki állami polg. leányiskola, majd a szolnoki állami elemi iskola tanítótestülete és a szolnoki r. kath. elemi iskola tanítótestülete. Az egyházi felhatóságok, vidéki iskolai és politikai helyi hatóságok, vidéki elemi és polgári iskolák üdvözölő iratokban, illetőleg tanítótestületi határozatokban meleg hangon üdvözölték az új kir. tanfelügyelő urat. A mily őszinte bizalommal fordult hozzánk, tanítókhoz az új tanfelügyelő ur, érzelme mindannyiunkban visszhangra talált. Üdvözöljük őt és kívánjuk, hogy feltehetőleg szép állásában munkálkodását és intézkedéseit mindenhol megértés és igazgyűszerelet kísérje. A siker, mely egyszerű közérdek is, akkor nem fog elmaradni.

Györffy József kir. tanfelügyelő

körünkben. Vármegyénk nagybecsült és szerett kir. tanfelügyelője, Györffy József egyelőre még körünkben marad, mert új iskolákban, Székesfehérváron megfelelő la-
kást nem kaphatott. Ugy látszik, a városok-

ban országsejtel: mutatkozó lakás-mizériák Székesfehérváron is megvannak. Nagyon itt volna az ideje, ha a lakásinség állami intézkedéssel mielőbb megszüntetnék, mert lehetetlen állapot, hogy állami tisztviselő szolgálát meg nem kezdheti azért, mert lakásbiáry miatt állomás helyére nem költözhetik. Örömmel látjuk a még egy ideig körünkben időző Győrffy kir. tanfelügyelő urat. Új tanterületén k igaz szívből gratulálunk, mert erélyes, céludatos vezetőt, hivatása iránt rajongó tanférfiut és a tanítóság érdekeit szíven viselő igaz embert nyertek a kir. tanfelügyelő uran. Fájljuk távozását. Ha lakásügye megoldást nyer, megkezdí új tankerülete vezetését.

Leányotthon a tanítók leánygyermekkei részére. A Magyarországi Tanítók Eötvös alapja nagy szabásu mozgalmat indított egy Budapesten építendő leányotthon ügyében. Ebben az intézetben hízos hajlékot és szerető gondozás találnának a magyar közoktatásügy minden rendű és rangu munkásainak leánygyermekkei, a kikt a budapesti fő- és szakiskolákon, esetleg a középiskolák felső tagozatán, vagy ezzel egyenrangu iskolákban tanulnak. A fővárostól telket kértek a létesítendő intézet számára, a kormányt pedig arra kérték, hogy a főváros jóvoltából a felmározandó telken egy 300 tanuló befogadására alkalmas intézet építsen. Felhívási intéztek az iskolák jellegére és felkötára való tekintet nélkül az egész tanítói rend valamennyi országos és megyei egyesületeihez, hogy egymással érintkezésbe lépve egymást segítve és támogatva, lehetőleg egyértelműen és együttesen járjanak el az ügy sikere érdekében. Mi is felkérjük ez uron a vármegyei áll. tanítóegyesület, valamint az összes tanítóegyesületek elnökségét és a vármegye tanítóságát, hogy a fenti nagyjelentőségű eszmét a szeretettel

odnadással és lelkes jóakarattal karolják fel, a melyet ilyen szent ügy megérdemel.

Cím adományozás. Benedek János szolnoki áll. poig. taniskolai tanárnak, **Ófelsége** az igazgatói címet adományozta.

Kinevezések és áthelyezések. Szántó Gabriella kunszentmártoni belt. áll. elemi iskolai tanítónő Kistelekre áthelyeztetett, az e miatt megüresedett kunszentmártoni áll. elemi iskolai tanítói állásra Barabás Irén tanítónő németet. ki.

Tosma István Jászberény földmives iskolával kapcsolatban áll. elemi iskolától Jászberény belterületre áthelyeztetett. A jászberény külterületi is. lihoz Nagy Julia kineveztetett. A fenti óvónő újert beosztást.

Medgyessy Lona szolnoki belterületi áll. elemi iskolai tanítónő szolgálattételre a vall. és közokt. miniszterium számvevőségéhez saját kérésére beosztott. A szolnoki áll. elemi iskolához Bajdosó Ilonka Szolnok-szandai-szöllői áll. tanítónő helyeztetett át.

Halálozás. Horváth Ferenc szolnoki áll. elemi isk. tanuló alkalmazott igazgató-tanító f. é. február hó 10-én elhunyt.

A mezőgazdasági munkálatok biztosítása. A nagy idők komolyságát jellemző, szigorú körrendeletet intézett vármegyénk alispánja az aljár. rendelt hatóságokhoz. Hangsúlyozza, hogy *szántóföldünk megmunkálatlanul maradni nem szabad.* A községek és városok hadifoglyok és katonai munkásokat kérhetnek e célra. A hadisegélyeseknek is dolgozni kell, mert nem szabad tűrni, hogy a hadisegélyesek ölbe tett karokkal üljenek, vagy a káros lánckereskedést folytassák. «Fokozott mértékben megkivánandó, hogy a felmentettek erősebben kivegyék a részüket a munkától, mert különben felmentésük hatálytalansítása iránt teendő intézkedés.» Végül az alispán a nagyon elterjedt korcsmázás ← orlátozását rendeli el.

Beosztás. A vallás- és közoktatásügy miniszter ur Kecskeméti József mezőtúri áll. elemi iskolai tanítót a vall. és közoktatásügyi miniszterium segédhivatalához osztotta be be. szolgálattételre.

Vasuti kedvezmény. A vallás és közoktatásügyi miniszter ur 2398.918. szám alatt közölte a kir. tanfelügyelőségekkel, hogy az államvasutakon és az állami kezelésben levő helyi érdekű vonatokon azok az állami alkalmazottak, akik eddig az 50 %-os menetdíjkedvezmény élvezetében állottak, ezen kedvezmény helyett abban a kedvezménybe, részesüljenek, hogy a használt vonalnak megfelelően változtatott menetjegyekkel az I. kocsi osztályban II. osztályú félmenetjegyekkel, a II. kocsiosztályban, III. osztályú félmenetjegyekkel, a III. kocsiosztályban személyvonaton IV. oszt. félmenetjegyekkel, a III. osztályban gyorsvonaton pedig a személyvonat III. osztályú menetjegyekkel utazhassanak.

Ruhasegély. Végre megindult a hivatalos intézkedés országsejtel a közalkalmazottaknak ruhával való ellátása iránt. — Sajnos, egyelőre igen szűk lehetetek között indult meg a támogatás, mert első sorban a férfialkalmazottakat veszik számításba s ezek között is azokat, a kik legjobban rászorulnak. Az akció amennyiben nevezhető támogatásnak, hogy a mai viszonyokat tekintve e hivatalos intézkedés útján olcsóbb áron juthatnak a férfi alkalmazottaknak egy része (eggyelőre 25, %-a) felső ruhaneműhöz.

Helyreigazítás. Lapunk január 30-án megjelent számában közöltük, hogy a VII. hadikölcsonre többek között a *mezőtúri ref. elemi népiskola* 39 ezer koronát jegyzett, illetve jegyeztetett. Ez az értesítés téves, mert az említett iskola és tanítótestülete 74 ezer koronát jegyzett a VII. hadikölcsonre és pedig a tanítók 73 ezret, az iskola növendékei pedig 1000 (ezer) koronát. E szép szám a tanítótestület tevékenységéről és hazafias buzgóságáról tanuskodik.

Börzsötlanok biztosítása. A vallás és közoktatásügyi miniszterium támogatásával a vármegyei állami tantervi bizottsághoz jutottak. A szétosztás postáján már meg történt.

Fizetés és nyugdíjrendezés. Nap-nap mellett minden oldalról halljuk a *biztató szavakat és ígéreteleket*, hogy a körszolgálati alkalmazottak illetékei végreleges rendezést nyernek akként, hogy a fizetések a nagy tragikus megélhetési viszonyokhoz mérten megfelelően teljessé legyenek és a felelősi fizetés a nyugdíjnyújtásba is be fog számítani.

A közalkalmazottaknak ez a jogos igénye méltán számíthat kedvező megoldásra, mert hiszen kézenfekvő dolog, hogy a háboru előtti fizetések ma már meg sem közelítik azokat a nagy kiadásokat, amiket a mai megélhetési viszonyok egy tisztviselői háztartás fenntartásához megkívánna.

Ugy tudjuk, hogy a jelenlegi kormányunk különös gondját fogja képezni ennek a nagy fontosságú és kézzérdekű kérdésnek mindenkit kielégítő megoldás és bízzuk is, hogy tervét mielőbb valóra tudja váltani. Nekünk tanulóknak azonban különösen nagy a jogos kívánságunk van még, a melyek az eddigi szerkesztés melletti fegyverrel merültek fel s a kiket mindig naprenden tartatunk. Az egyik a köztisztviselői minőség minden jogi következményeinek pontos keresztályvitele. Ennek első következménye az, hogy a tanítóság a minősítésének megfelelően, a többi közalkalmazottakkal azonos fizetési osztályokba soroltassék, ugyanazokkal az elvekkal és feltételekkel mint a többi köztisztviselő. A másik jogos óhajunk a nyugdíjnyújtás rendezése. Tudomásunk szerint az erre vonatkozó törvényjavaslat is készen van. Szeretjük hinni, hogy a javaslatnak törvényhozás elé vitele csak azért késik, mert a nyugdíjnyújtás rendezését a fent említett nagy és végreleges fizetésrendezésnek megelőzni. Erős óhajunk, hogy mindkét nagy és közérdekű kérdés a lehető leghamarabb rendezetnek.

Hol szerzi be nyom-
tatványszükségletét

?

Varga József

könyvnyomdájában, könyv- és
papírkereskedésében

Szolnokon

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

Kiadja a Jász-Nagykun-Szolnok Vár-
megyei Tanítótestület.

Megjelenik — Julius és augusztus hó
kivételével — havonta készér.

Előfizetési díja:

Egész évre nyolc korona. 5

Felolós szerkesztő:

Dr. Kovács János

Előfizetési és hirdetési díjak, reklá-
mációk Muby Sándor egyleti pénz-
tárhoz, a lap szellemi részére vo-
natkozó közlemények a felolós szer-
kesztő címére küldendők.

Az iskolák erkölcsvédelmi feladata.

Az iskolák béke idején sem voltak soha-
sem csak oktatási intézmények, hanem a
nevelés ügyét is mindig szolgálták. Soha-
sem volt azonban oly szükség arra, hogy az
iskolának a nevelői hivatása lépjen előtérbe,
mint éppen a háboru idején és végén. A há-
boru talán semmiféle téren nem éreztette
romboló hatását oly nagy mérvben, mint az
erkölcsi értékek terén. Az emberszeretnek,
a humanizmusnak a béke hosszú éveiben
összetartott kincsei, a szelidség, engedelmessé-
g, tisztesség, becsület, — a kölcsönös
támogatás, szeretet, könyörület stb. stb. sok
emberi szívben elhalványult a harctéri front
hatása, a megélhetés súlyos gondjai s az érdekhajhászat közepette. A zsenge
gyermeki lélek nem láthatja a békés társadalom
szelid építő munkáját, a szülők mindennapi,
zavartalan serénykedését, hanem az izgatott
tülekedést és durva harcot a mindennapi
kenyérért, az érdekhajhászt, a durva mellözést
s sokszor málázást. A zsenge gyermekek nagy
tömege ehát nem láthat

otthon a szülői háznál példát, mely nemesi-
tőleg hatna lelkére.

A másik, nem kevésbé káros állapot az,
hogy a gyermekek legnagyobb része alig
részesülhet állandó szülői felügyeletben a há-
boru okozta állapotok között. A család fe-
gyelmezője és fő erkölcsi irányítója: az apa
nincs otthon, mert katoná. Az anya meg-
élhetés után fáradozik. A gyermeknek így
nincs otthon erkölcsi irányítója, nevelője,
fegyelmezője. A gyermekereg egész külön
világot, külön társadalmat él, mely a maga
nemében — sajnos — önálló. Önálló, de
fészke a fegyelmetlenségnek, az önzésnek
a szeretetlenségnek, a durvaságnak, tiszte-
letlenségnek. Ez a gyermekereg pedig a
jövő nemzedék. Ez a gyermekereg már nem
látta, nem ismerte a béke szelid napjait, mert
hiszen ugyászólván a háboru óta nőtt fel.
Nem láthatjuk-e tisztán mindnyájan a kézen-
fekvő vesélyt, mely a jövő nemzedék tár-
sadaik életét fenyegeti? *Gyermekek nőnek fel
erkölcsi társadalom nélkül.* Életük legnagyobb
részét utcán töltik. Ez az élet hasonlít a
fiatal utszéli facsetetéhez, amelynek nincs
megfelelő éltető talaja s nincsenek támogató
kerteszei. Vadon nőnek fel, durva hajtások-

kal. Ezeknek pedig nem lesznek soha nemes gyümölcsei.

A feladat kézenfekvő. Már a béke idején kimondott jelszó volt a család és az iskola harmonikus együttműködése, egymás munkájának kölcsönös támogatása. A nevelői munka oroszlánrésze normális viszonyok között a szülők válán nyugodhatott, mert hiszen erre megvolt az alkalom és lehetőség a legtöbb esetben. De mert, mint előbb érintettük, a család nem éli, mert nem élheti normális életét. Át kell venni tehát a nevelői munka nagyobb részét is az iskolának.

Határozott mértékben kell érezni ma minden népnevelőnek az erkölcsi nevelés testén a kötelesség súlyát. A gyermekek lelkebe az erkölcsi tartalmat, azt az igazi béke ideji, szelid erkölcsi érzelmű és gondolat-kört most az iskolának kell megadni, mert csak az adhatja meg. Az iskolában, mint az állami és közkereskedelmi letéteményesében, kincsesházában, meg kellett, hogy őrizve maradjanak a háboru minden pusztító vihara közepette és az erkölcs örök törvényei. Bátran hasonlíthatjuk most az iskolát a sivatár lelketlen élet oázisának, ahol a megtépzott morál védhelyet talált. Fel tehát munkára népnevelő kartársaim! A nevelés-tudomány minden eszközével, művészetével plántáljuk át a veszélyben levő ifju hajtásokba az erkölcsi élet örök törvényeit. Az iskola lesz az aranyhid, mely átvezeti az embérséget, a másik szelid kulturáját előntő háborus posvány felett, a még szelidebb és szebb jövő felé!

Iskolai könyvszükségletét Larga József könyvkereskedésében szerezzé be. Szolnok, Kintzler-ház.

HIVATALOS RÉSZ.

1899—1918. sz.

Április és május havi határidős jelentések.

Április.

1. Iskolai végbizonyítvány-szükséglete 3 nap alatt bejelentendő hozzám.

2. Mindazon iskolák, amelyeknél helyettes, vagy beosztott tanerők vannak alkalmazva, e hó végéig okvetlenül jelenték be hozzám a helyettes, illetve beosztott tanerő nevét és azt, hogy mely időponttól működik, mint helyettes, illetve beosztott és mely időpontig köteles a helyettesítést ellátni, avagy beosztási helyén maradni. Kit helyettesít; szabadságon levő tanítót-e, vagy hadbavonultat?

3. Az iskoláknak és a tanítóknak a tudóvész elleni mozgalomban való részvételről és az e tárgyban tartott iskolai előadásokról e hó végéig hivatalomnak jelentés teendő.

4. Egy és két tanítós iskolák belételeiről szóló jelentések április hó végéig terjesztendők be.

Május.

1. Azon tanítók, akik a jövő tanév elejétől kezdve nyugdíjba óhajtanak lépni, erre vonatkozó kérvényeiket kellően felszerelve május hó 15-ig tartoznak hozzám benyújtani.

2. Május hó első hetében javaslat teendő az évrő vizsgálatok idejéről.

3. Amely iskolák az alkoholelles nap megtartásáról eddig jelentést nem tettek, azok május hó 10-ig ezen jelentést mulhatatlanul tartoznak megtenni, amely alkalommal ki kell terjeszteniük jelentésükben a szerzett tapasztalataikra is.

4. A békenap május 18-án, a tanítás keretében megtartandó, a kapcsolatba hozva a mai háboruval és erről hozzám 3 nap alatt jelentés tenndő.

5. A polgári iskolai magántanulóknak szabályszerűen felszerelt kérvényei kimutatás kapcsán május 10-ig hivatalomhoz betérjesztendők. Célserű, ha minden iskola a helyi lapokban mindig leközi, hogy a kérvények miként szerelendők fel és meddig fogadhatók el. A közönségnek az is tudomására adandó, hogy a kérvényeket hivatalomhoz közvetlenül ne küldjenek be. Vizsgaengedély csak földrajzilag legközelebb fekvő iskolához adatik.

Figyelmeztetni kell arra is a szülőket, hogy rajz és kézimunka alól teljesen fel nem menthető, mert e két tárgyból is osztályozni kell minden növendéket. A vizsgálat idejére is javaslatot kérek.

6. A madarak és fák napja rövid kirándulás keretében e hó folyamán megtartandó s a megtartást követő 8 nap alatt erről a szokásos jelentés hozzám betérjesztendő.

7. A tanoncotthonról a 106700—917. sz. vallás és közoktatásügyi miniszteri rendelet értelmében május 25-ig jelentés teendő.

8. Hivatalom részéről teljesített helyszíni kiszállások alkalmával tapasztaltatott, hogy az iskolák legnagyobb részt nem rendelkeznek butor- és felszerelési leltárral, továbbá külön szabaleltárral. Felkérem az összes iskolákat, hogy ezt a hiányt sürgősen pótolják, mert ebbeli intézkedésüket még ezen tanévben ellenőrizni, illetve ellenőriztetni fogom.

9. Payr Hugó: »József főherceg« című művét több iskolának megküldtem az iskolai ifjusági könyvtárba való beiktatás végett. Ahová ezt a könyvet több példányban küldöm, ott azok szétosztandók az iskolák között, például a különböző körzeti vagy tanyai iskolák között — egy-egy példányban.

Minden iskola tartozik hozzám 8 nap alatt, majd betérjeszteni a leltári kivonatot, illetve átvételi elismervényt annak igazolására, hogy a könyv az ifjusági könyvtárban elhelyeztetett. Azon iskolák, amelyekhez a szóban levő könyvek már előzőleg kísérel irattal mentek, azok azon kísérel iratom szerint járjanak el.

10. Folyó évi április 16-án 1825. sz. a az iskolafelügyelő urakkal közöltem volt, hogy a záróvizsgálatok utiszámláját július 1-ig terjesszék be hivatalomhoz. Ezt a rendelkezésemet megváltoztattam s helyette f. évi május 20-ig kérem az utiszámlák beküldését.

Szolnok, 1918. április 16.

Bihary István, kir. tanfelügyelő.

ad. 646—918.

Valamennyi polgári iskolai, állami elemi iskolai igazgató-tanítónak, tanítónak és tanítónőnek.

Folyó évi február hó 26-án kelt és a jász-nagykun-szolnok vármegyei elesett hős kartársain özvegyeinek és árváinak, valamint a hadbavonult tanítók családjainak felségítésére szolgáló alap megteremtése végett kibocsátott körlevelem nem volt a pusztában üresen elhangzó szó. Szavaim termékeny talajra találtak, annak hangja eljutott a nemesen érző szívekhez, akik igyekezettel és szeretettel gyűjtenek a nemes cél megteremtése érdekében. A kartársaimnak melegen érző lelkét támadt visszhang azon szilárd hitet kel. Bennem, hogy az eddig megnyilatkozott szeretetteljes buzgólkodás csak a kezdete egy hatalmas mozgalomnak, amelynek meglesz a kellő gyümölcse. Sikerülni fog a fájdalom és keserűség könnyeit örömkönynyekké változtatnunk.

A folyó évi április hó 1-ig e célra befolyt összegeket az alábbiakban nyugtázom: Losonczi Ilona tanítónő Törökszentmiklósról 17, Malatiszki Lajos szolnoki állami iskolai igazgató saját adománya 100, Fekete Bálint iradalmi tanító saját adománya (Tomaj) 20, Csapla Gyula igazgató-szaktanító saját adománya (Fegyvernek) 40, Weitz Józefia polg. iskolai igazgató tanítónő március 15-iki gyűjtése (Jászapáti) 224, Stelezer Adél közs. polg. leányiskolai igazgató a tantestület adománya fejében (Törökszentmiklós) 50, Madarász Anna közs. tanítónő március 15-iki gyűjtése (Jászkisér-Pusztakürt) 100, Győri Nagy Imre (Szolnok-szandái) állami igazgató-tanító saját adománya 43 korona. — Összes gyűjtés: 584 korona.

Ezen kimutatott, valamint a nap-nap után befolyó összegek követésre méltó példát szolgáltatnak a jövőre is. Fel tehát a további nemes munkára.

Szolnok, 1918 április 15.

Bihary István, kir. tanfelügyelő.

1544—918. sz.

Valamennyi kisdedovodának, elemi és polgári iskolának s a jászberényi állami tanítóképzőintézet igazgatóságának.

Vonatkozással 1916. évi április 8-án 1463 szám alatt a megyei »Népművelés« 1916 április havi számában megjelent köriratomra ezúttal ismételen felhívom a népoktatási intézetek vezetőit a vall. és közokt. miniszter urnak 1916. évi március 14-én 31138. szám alatt a Néptanító Lapja 1916. évi 14-ik számának megjelent körrendeletére, melyben a miniszter ur a háborús emlékek gyűlését és feldolgozását rendelte el. Az említett körrendelet utolsó szakaszá-

ban különösen A., B., C., D., E., pontok alatt annak elsorolva az erre vonatkozó tenni valók.

Az adatok a kérdőív felhasználásával az 914—15 tanévtől kezdődőleg tanévenként összegyűjtendők, megőrzendők és a háború befejeztével majdan a Néptanító Lapjához kibocsátandó rendelkezésére hivatalomhoz betérjesszendők.

Szolnok, 1918. március 23.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

138—918. sz.

Valamennyi polgári és elemi iskolának, kisdedovodának és a jászberényi állami tanítóképző intézet igazgatójának.

A Magyarországi Tanítók Eötvös-alapja megértvén a nagy idők szózatát, nagyobb-szabású mozgalmat indított egy Budapesten építendő leányotthon ügyében. Ebben az intézetben biztos hajlékot, szerető gondozást találnak a magyar közoktatásügy minden rendő és rangú munkásainak leánygyermekai akik a budapesti fő és szakiskolákon, esetleg a középiskolák felső tagozatán vagy ezzel egyenrangú iskolákban tanulnak.

Az intézet fenntartását és gondozását a Tanítók Házához hasonló módzatok mellett az Eötvös-alap vállalná. Mindnyájunk érdeke ezen újabb leányotthon támogatása.

Ezért tek. Cim birja rá vidéke szöveteit, takarékpénztárait, iparvállalatait és magánosait, hogy tehetségükhöz képest ők is alapítvánnyal, évi vagy egyszersminde ikori hozzájárulással rójják le a tanítói munkáért járó elismerésük adóját.

Keressék meg a választókerület országgyűlési képviselőjét, hasson oda a kormány-nál, hogy a tanítói leányinternátusra szük-

seges anyagi segítséget mielőbb adja meg, illetve a leányotthont mielőbb építse fel.

Nem szorul bővebb magyarázatra, hogy az egyesület csak abban az esetben vállalhatja az intézmény fenntartását, ha a tanítószág ugyanazzal a szeretettel karolja fel és ugyanazzal a lelkes áldozatkészséggel segít meg-alapozni a leányinternátust, amelylyel annak-idején a fiaik részére emelt budapesti és kolozsvári Házak fenntartásának lehetőségét megteremtette.

Ebben a munkában legelső sorban a vidéki tanítóegyesületekre és azok lelkes vezetőinek buzgó közreműködésére számít.

Felkérem az igen tisztelt tanítószágot, hogy ezt a nagyfontosságú és egyben humánus mozgalmat különösen a tanügyi munkások családjainak érdekében is felkarolni és annak teljes sikerét egységes intézkedésekkel és vállvetett munkával biztosítani sziveskedjenek.

Szolnok, 1918 március 25.

Bihary István, kir. tanfelügyelő.

1772—918.

Valamennyi községi, felekezeti, társulati, alapítványi elemi polgári iskolai tanító és ovónőnek.

A m. kir. adóhivatalok munkaerejének a háború miatt történt csökkenése és több oldalról felmerült panasz folytán, tudomás végett értesitem a Cimet, hogy hivatalomba látta-mozás céljából beküldött nyugtákat látta-mozással ellátva ezentul nem a kir. adóhivatalhoz, hanem postán az illetékes gondnok-sághoz, iskolaszékhez, illetve felügyelő Bizottsághoz fogom küldeni.

Szolnok, 1918 április 12-én.

Bihary István, kir. tanfelügyelő.

1555—918.

Valamennyi állami kisdedovoda és állami menedékház Felügyelő Bizottságának.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur folyó évi 43951. számú rendelete alapján felkérem a tekintetes Felügyelő Bizottságot, hogy az egyöntetű eljárás érdekében helyi költségvetéseik és a költségvetéshez csatolandó meliékletekhez szükséges nyomtatványokat mindenkor kizárólag a m. kir. tulf. egyetemi nyomdából szerezzék be, nehogy az előirt nyomtatványoktól eltérő, máshonnet beszerzett, meg nem felelő nyomtatványok és hiányos okmányolás miatt a kimutatások gyorsabb és egyöntetű feldolgozása akadályozva legyen.

Szolnok, 1918. március 37.

Bihary István, kir. tanfelügyelő.

1855—918.

A tankerület valamennyi tanintézetének.

Folyó évi március 26-án kelt 14436—918 VIII. b. sz. VKM. rendeletek alapján felhívom jelentse ide be április hó végéig, hogy a Bardócz-féle képek II., III. és IV. példányai-ból, a Dr. Fischer-féle Ragadós betegségek, valamint az óvakodjunk a szesz italoktól című képekkel, mely intézet rendelkezik már, akár adományozás, akár vétel útján.

Szolnok, 1918 április 23.

kir. tanfelügyelő helyett:

Bogárdy s. k., kir. s.-tanfelügyelő.

1996—918.

Dalamennyi állami, községi, felekezeti és társulati polg. és elemi iskolai igazgatóknak, illetve tanítóknak.

Vallás- és közoktatásügyi miniszter ur a Néptanítók Lapjában megjelenő 59.955—918. VI., illetve 4452. eln.sz. rendeletével intézkedik Zita királyné születés napjának megünneplése tárgyában olyképp, hogy a tanítás szüneteljen és ifjuság az ünnepi istentiszteleten részt vegyen.

Felhívom az igazgatók, illetve tanítók figyelmét e rendeletre és az abban megjelölt gyűjtés eredményének folyó évi május 10-ig hivatalomhoz leendő bejelentésére.

Szolnok, 1918 április 23.

kir. tanfelügyelő helyett:

Bogárdy s. k., kir. s.-tanfelügyelő.

1938—918.

Dalamennyi állami elemi és állami polgári iskolának, Kisdédővödának és a jászberényi áll. tanítóképző-intézet igazgatójának.

Felhívom a cím figyelmét a vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak a Hivatalos Küzlöny folyó évi 9. számában megjelent 3601—918. eln. számú körrendeletére az állami alkalmazottak talpbőrrel leendő ellátása tárgyában. Kérem a rendelet szigorú betartásával, a rendelet mellett közölt Kimutatás minta felhasználása mellett a talpörigényeket iskolánként csoportosítva bejelenteni s a kimutatást hozzám azonnal felterjeszteni.

Szolnok, 1918 április hó 19.

Bihary István, kir. tanfelügyelő.

A jászberényi magy. kir. állami elemi népiskolai tanítóképző-intézet igazgatóságától.

124—918.

Pályázati hirdetés.

A jászberényi m. kir. állami elemi népiskolai tanítóképző-intézetbe az 1918—19. isk. évre az I. osztályba felvétetik 40 tanuló; kivételesen felvétetnek a II. osztályba is más intézetből jövő jó magaviseletű és jeles előmenetelű növendékek, ha az átlépés szükséges voltát alapos okkal bizonyítani tudják.

Jó viseletű és megfelelő előmenetelű tanulók a következő kedvezményekben részesülhetnek:

1. Ingyenes bentlakó minden fizetés nélkül az internátusban teljes ellátást kap.
2. Földíjas bentlakó fizet köztartási díj gyanánt havonként előre 24 koronát.
3. Teljes fizető bentlakó fizet előre havonként 48 koronát.
4. Kézipénzsegélyes bejárók kapnak havonként 24 korona segélyt.
5. Felvétetnek végül segély nélküli bejárók.

Az I. osztályba felvehetőek oly éptestű és egészséges tanulók, akik életük 14-ik évét már betöltötték, de 18 évesnél nem idősebbek s a polgári vagy középiskola IV-ik osztályát sikeresen elvégezték.

Az I. koronás bélyeggel ellátott és sajátkezüleg irt folyamodványok a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urhoz eimzendő, de a tanítóképző-intézet igazgatóságához köldendő. Csatolandók a következő hiteles okiratok: a) születési anyakönyvi kivonat; b) iskolai bizonyítvány a megelőző iskolai évről, a folyó iskolai év felévi értesítő; c) ujkeletű s erre a célra kiállított hatósági (tiszti-, községi-, kör-) orvosi bizonyítvány arról, hogy a folyamodó éptestű és ép érzékszervű, egészséges és a tanítói pályára alkalmas; d) azok részéről, akik kedvezményért folyamodnak, ujkeletű hatósági, községi bizonyítvány a

családfő polgári állásáról, a szülők vagyoni állapotáról s a családtagok számáról, azok életkoráról és arról, hogy hány gyermek van a családfő közvetlen gondozása alatt és hány van távol a szülői háztól; e) akik a folyamodás évében iskolába nem jártak, megfelelő hatósági erkölcsi bizonyítványt. A melléletekre 30 filléres bélyeg ragasztandó. Ujkeletű hatósági szegénységi bizonyítvány esetében a folyamodvány és mellékletei bélyegmentesek.

A folyamodvány beküldésének végső határideje május hó 31-ik napja.

Ha a folyamodó még tanul, akkor utolsó évi bizonyítványát legkésőbb július hó 2-ig tarozik pótlólag beküldeni. A folyamodás eredményéről a tanulók hozzátartozóit július hó második felében hivatalosan értesíti az igazgató, éppen ezért a folyamodó pontos címét, ahová az értesítést várja, lakóhelyének (vármegye, utolsó posta) megjelölésével írja a folyamodvány külső lapjára. A felvétel azonban csak akkor válik érvényessé, ha a felvett növendék zenei hallása s testi állapota megvizsgálatván, az kifogás alá nem esik. A folyamodványhoz csak eredeti okmányokat lehet mellékelni.

Jászberény, 1918 március hó 13-án.

Pinkert Zsigmond,
megb. igazgató.

1674—918.

Valamennyi elemi népiskolai tanító urnak.

Felhívom az összes elemi népiskolai tanító urak figyelmét a vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak a Néptanítók Lapja rendkívüli számában megjelent 56236—918. számú körrendeletére.

Elvárom, hogy tankerületek tanítószolgálatában foglalt intézkedésnek megfelelően az illetékes hatóságok felkérésére mindenkor készséggel fogja szolgálatát felanlani.

Szolnok, 1918 április hó 5-én.

Bihar, István, kir. tanfelügyelő.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei általános tantestület tagjaihoz.

Tisztelettel felkérem a vármegyei tantestület azon tagjait, akik a tag- és temetkezési segélydíjakkal tartoznak, sziveskedjenek ezt a testület pénztárnoknál — Muhly Sándor áll. elemi iskolai igazgató Szolnok — sürgősen befizetni.

1914. tagdíj 3 K. temetk. segélyd. 3 K. Össz. 6 K.

1915. > 3 > > > 5 > > 8 >

1916. > 3 > > > 1 > > 4 >

1917. > 3 > > > 1 > > 4 >

Szolnok, 1918 március hó 10-én.

Malatinszky Lajos,
vm. tantestületi alelnök.

HIREK.

— Az Eötvös-alap leányotthona.

A magyarországi tanítók Eötvös-alapjának vezetősége országos mozgalmat indított egy leányinternátus létesítése ügyében. — Ez az eszme az Eötvös-alapnak már az alapszabályaiban is bennfoglaltatik. De ha nem is lett volna ez az eszme az alapnak eredeti programja, az idők mostani alakulása kenyérszeriténé annak megvalósítására. A nőnevelés, a nők továbbképzése ma már nemcsak kultúr-szükséglet, hanem gazdasági szükségesség is. A nők kenyérkereseti pályán való mindnagobb térhódítása azt a parancsoló szükséglet állítja előtérbe, hogy a nők minden irányu továbbképzése mind nagyobb körben lehetővé váljék. Ezt a célt fogja szolgálni az Eötvös-alap leányotthon. Az Eötvös-alap természetesen elsősorban a tanügy munkásainak érdekében agitál. Óvónők, tanítók, tanárok és a tanügy egyéb munkásai leányainak otthona lesz ez a leányotthon, a

hol felsőbbfokú intézetekben tanuló leányok teljes ellátására elhelyeztetnek. Az elnökség az eszme megvalósítása érdekében kérelmet intézett a közoktatásügyi miniszter urhoz és a székesfővároshoz, hogy az ügyet támogassák. Felszólította az ország összes tanító egyesületeit a propaganda terjesztésére. Hiszszük, hogy az üdvös eszme testet fog ölteni mielőbb. Kérjük a magunk részéről is az összes kaitársak hathatós támogatását. Az ügy, amellyel hogy országos érdekű, közelebbről elsősorban a tanítóság érdekeit szolgálja.

— **Felvétel az iglói állami tanítóképző intézetbe.** Az iglói áll. elemi isk. tanítóképző intézetbe az 1918–19. tanévre való felvételre pályázatot hirdeteit. A jó magaviseletű és szorgalmas tanuló mind köztartási és készpénzben részesülnek. A felvétel és segélyezés iránti kellően felszerelt kérvények a vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz címezve legkésőbb május 31-ig nyújthatók be az intézet igazgatójánál.

A hős tanítók családjaiért. Bihari István kir. tanfelügyelő ur felhívást intézett vármegyénk tanítóihoz, hogy a vármegyei handbavonult tanítók családtagjai, valamint az elesett tanítók özvegyeinek és árvái segélyezésének céljaira alapít létesítsünk, melynek célja az, hogy a mostani nehéz megélhetési viszonyok között pillanatnyi segélyre szoruló tanítócsaládtagok pénzbőlileg kisegíttessenek. E humanus, meleg emberbaráti érzésről tanuskodó akciót kaitársainknak szives jóindulatába ajánljuk. Vármegyebeli kaitársakról lévén szó, biztosra vesszük, hogy a kir. tanfelügyelő ur nemes intencióktól sugallt intézkedése mindannyiunk szívében visszhangra talál s az akciónak szép eredménye lesz.

— **Ruházati segély.** Mint értesülünk a kormány ezen évben is szándékszik ruházati segélyt nyújtani a közszolgálati alkalmazottak részére. A segélye most is pénzbeli segély lesz, mint a múlt évben. Az összege azonban nem került nyilvánosságra. Nem

szenvet kétséget, hogy erre a segélyre a nem állami alkalmazottak is egyaránt reá vannak utalva s jogos a remény, hogy azt a közszégi és hitfelekezeti tanítók is megkapják.

Nyomatott: Varga József könyvnyomdájában Szolnok. 1919.

Lapunk olvasóinak

figyelmében ajánljuk lapunk nyomdáját, hol izléses meghívók, eljegyzési és esketési kártyák, levélpapírok, számlák, mindenféle jegyzői, tanítói, gazdasági és egyéb nyomtatványok készülnek. Gyászjelentések, névjegyek azonnal készülnek. Postai megrendelések pontosan elkészítetnek és azonnal szállítanak.

Varga József Szolnokon

Könyvnyomda, könyv- és papirkereskedés. Telefon: 214.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

Kiadja a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Tanítótestület.
Megjelenik — június és augusztus hó kivételével — havonta kétszer.
Előfizetési díja:
Egész évre nyolc korona.

Felelős szerkesztő:
Dr. Kovács János

Előfizetési és hirdetési díjak, reklamációk Muly Sándor egyet. pénztárhoz, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a felelős szerkesztő címére küldendők.

HIVATALOSRÉSZ.

1847—1918. sz.

Valamennyi állami elemi és állami polgári iskolának, a jászberényi állami tanítóképző-intézet igazgatójának.

A rendkívüli forgalom folytán tulterhelt távbeszélő áramkörök tehermentesítése, illetve az állami beszélgetések gyorsabb lebonyolítása céljából a kereskedelemügyi Miniszter ur, a hadügyminiszter ural egyetértésben az állami beszélgetések időtartalmát folyó évi április hó 1-től kezdve, két beszélgetési egységre (1 percre) korlátozza.

A kereskedelemügyi miniszter urnak ez ügyben kelt rendeletének másolatát a vallás- és közokt. Miniszter ur 3.198—918. eln. sz. körendeletére tudomás és mihez tartás végett az alábbiakban közlöm:

Kereskedelmi m. kir. Miniszter 15.137. sz. V. 1918. A Posta és Távi. da Rendeleték Tárába. Az állami távolsági t'vbeszélgetések időtartamának korlátozása. 15.137. A távbeszélő áramkörök tulterheltsé nek ... szün-

tetése érdekében, úgy a belföldi, mint az Ausztriával való távolsági távbeszélő forgalomban váltott állami beszélgetések időtartamát folyó évi április hó 1-től kezdődő hatálylyal két egységre (6 percre) korlátozom. A megkezdett állami beszélgetés két egység-nél (6 percnél) tovább rendszerint csak az esetben terjeszthető ki, ha azon időben más állami vagy pedig sürgős magánbeszélgetés-előjegyzésben nincsen. Egyébként a folyamatban levő állami beszélgetést 6 perc elteltével bontani s erről a feleket megfelelően értesíteni kell. A beszélő fél (a felhívó) rendkívül fontos esetekben az állami beszélgetés időtartamának meghosszabbítását kívánhatja, ha a kiterjesztés szükségességét a közvetítő hivatalnak bejelenti, mely esetben a beszélgetés legfeljebb 4 egységig (12 percre) kiterjeszthető. Az ily eseteket azonban a közvetítő hivatalok előttes igazgatóságuknak bejelenteni tartoznak, a mely kiterjesztés szükségességét utólag megállapíttatja. Kivételnek tehát időtartam tekintetében nem esnek korlátozás. Ó Felsőgeik a Király és Királyné beszélgetesei, azok a beszélgetések, melyek a közös miniszterek, a m. kir. és az osztrák cs. kir. kormány tagjai, valamint a horvath bán személyesen folytatnak, a cs. és kir.

hadsergőparancsnokság beszélgetései, továbbá az arra feljogosítottak által váltott azok az állami beszélgetések, a melyek a tiltott területen belül folynak, illetve tiltott területre szólnak, vagy tiltott területről indulnak ki, végül az oly államásokról folytatott állami beszélgetések, melyeket a kereskedelmiügyi m. kir. miniszter korlátozás nélkül való beszélgetések váltására általában vagy esetről-esetre felhatalmaz. E rendeletem érvénybe léptével (1918. április hó 1-vel) a múlt évi szeptember hó 6-án 65.031. szám alatt kelt rendelet (I. P. T. R. T. 1917. évf. 116. sz. (hatályát veszti. Budapest, 1918. március hó 10-én. Szerényi s. k.

Szolnok, 1918. év apr. hó 14-én.

Bihary István, kir. tanfelügyelő.

2302—918. tfsz.

Valamennyi állami és községi polgári és elemi iskolának, állami és községi kisdudóvodának.

Egyelmeztetem a Cimet, hogy amennyiben még meg nem tette volna az iskola, illetve kisdudóvoda jövő tanévi tüzelőanyag szükségletéről már most okvetlen gondoskodják, jelentse be haladéktalanul a szükséges egész mennyiséget kiutalás céljából az országos központnak, nehogy a jövő iskolai évben megismétlődjék az az állapot, mint a f. tanévben volt, hogy az oktatásügy nagy kárára tüzelőanyag hiánya miatt az iskolák, illetve óvodák szüneteljenek.

Jelen rendelet végrehajtásáért az intézet felelős.

Az eredményről értesítést kérek.

Szolnok 1918. május 16-án.

Bihary István, kir. tanfelügyelő.

1788—918.

Valamennyi iskola tanítójának.

A földművelésügyi m. kir. miniszterium fenhatósága alatt levő országos m. kir. selyemtenyészési felügyelőség tudatta velem, hogy a selyemgubó beváltásnál eddig alkalmazva volt tanító urak közül sokan hadba vonultak és ezért jelentékeny számu olyan tanító nyerhet az idei gubóbeváltásnál alkalmazást, aki ezen munkakörben még eddig nem működött és a beváltói tisztet vállalni hajlandó.

Azt is tudomásomra hozta, hogy a múlt évi gubóbeváltásnál kísérletképen alkalmazott tanítók igen jól megállták a helyüket és ezért a beváltói állások betöltésénél a tanítók kérését épp úgy figyelembe fogja venni, mint a tanítókat.

Tájékoztatásul közöltem még velem a gubóbeváltók feladatát, mi abban áll, hogy mindazon beváltóállomásokon, ahol a beváltóállomás vezetője egymaga nem képes a beváltást lebonyolítani, a vezetők segítségére legyenek nevezetesen: hogy a beváltandó gubók helyes lemérését ellenőrizzék, az utalványokat kiállítsák, a gubók csomagolásánál segédkezzenek, a beváltás végén pedig a szabályzatban előirt beadványokat elkészítsék. A beváltás körülbelül 20—25 nap tart; a beváltók fizetését aszerint, hogy milyen helyre kerülnek, a kerületi főfelügyelő állapítja meg. Ezenkívül a beváltóknak a beváltáshoz való oda- és a tényleges helyükre való visszautazásnál felmerült utiköltsége fejében vasuton a II-ik, hajón pedig az I. osztályu jegy ára megtérítettik.

Miután a gubóbeváltás éppen a szorgalmi időszak befejeztével veszi kezdetét, ennél fogva nemcsak kifogásom nincsen ellene, de sőt ajánlom, hogy a tanítótestületből minél számosabban jelentkezzenek az ez évi gubó-

beváltásnál való közreműködésre, annál is inkább, mert hiszen a háborus viszonyok következtében beállott rendkívüli drágaság talán a tisztán fizetésükre utalt tisztviselőket és tanítókat sújta leginkább, mint akik a meghatározott jövedelem kereteit át nem léphetik és így nagyon is rá vannak utalva a mellékkeresetre.

Éppen ezért, midőn kérem igazgató urat, hogy ezen felhívásomat az egész tanítószemélyzettel közölni sziveskedjék, egyben felkérem, hogy a jelentkezőknek nevét 8 nap alatt közölje velem, hogy az illetőknek egy kérdőívet küldhessek kitöltés véget, mely kérdőív hozzám *azonnal* visszatérjesztendő lesz.

Megjegyezni kívánom még, hogy a jelentkezők közül azoknak, akik a gubóbeváltásnál alkalmazhaték lesznek, az országos selyemtenyészési felügyelőség meg fogja küldeni a gubóbeváltási ügykört tüzetesen tárgyaló beváltási szabályzatot.

Szolnok, 1918. V—17.

Bihary István, kir. tanfelügyelő.

2361—918. sz.

Valamennyi polgári és elemi iskolai tekintetes tanítótestületnek és a jászberényi állami tanítóképzőintézet tekintetes tanári karának.

Felhívom az igen tisztelt tanári és tanítói kar szives szives figyelmét a vallás- és közokt. Miniszter urnak 83446—918. szám alatt kelt és a Néptanítók Lapja folyó évi május 16-iki számában megjelent körrendeletére. Bár a jótékony adományok nagy száma eléggé érezhető a társadalom körében mégis a sok nemes és humánus akció között ezt az egyik legnemesebbet, a szegénysorsu gyermekek egészségének a megme-

tését is jóindulatukba ajánlom és kérem, hogy a gyűjtést lehetőleg úgy szervezni sziveskedjenek, hogy annak eredménye minél több szegény tanulónak üdülését és gyógyítását tegye lehetővé.

Az eredményt folyó évi június hó végéig kérem hozzám is bejelenteni, hogy az eredményről a vallás- és közoktatásügyi Miniszter urhoz összefoglalóan elszámolhassak.

Szolnok, 1918. évi máj. hó 22-én.

Bihary István kir. tanfelügyelő.

2013—918. sz.

Valamennyi elemi, ismétlő-, tanonc- és polgári iskola igazgatóságának.

Az idén is felhívom Cim figyelmét az Országos Ifjusági Madárvédő Ligához: a Néptanítók Lapjában megjelenő kérdőíveken teendő jelentéstétel tárgyában.

A madarak és fák napjáról szóló VIII. évkönyv a papirhiány miatt csak rövidíthető adható ki és csak azoknak, akik külön kéri levelezőlapon az egyesülettől.

A múlt évi s e tárgyban kiadott körlevél tartalmát Cim figyelmébe ajánlva még a következők meghallgatását kérem:

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak az elemi iskolák közgazdasági és háztartási oktatása érdekében kiadott rendeleteit a tanítószemélyzethez ajánlom, mert sokat várkozhat az állatvédelem javára is. Hogy azonban a sóvárgó remény ne legyen hiru, már ez alkalommal arra óhajtom Cimet felhívni, hasson oda, hogy az új irányu nevelőoktatásban csakugy... érvényesüljenek az állatvédelem célzatai.

Az ebben kifejezett elméleti és gyakorlati kívánalom, hogy ne csak a madár és a

fa védelem, hanem az általános állat és növény védelmet is műveljük iskoláink és pedig lehetőség szerint gyakorlati uton.

Ahol csak lehet rendezzenek be ne csak madárvédelmi telepeket és faiskolákat, hanem műveljük a méhészetet, baromfi- háziállat és kecsketenyésztést, tartsanak selyemhernyókat és vegyék gondjukba az okszerű kertészetet és földmívelést is az iskola keretébe.

Ezáltal kitoljuk a tanítás idejét és a szünetidő alatt is odakötjük a tanulókat az iskolához.

Igy majd az iskola is szolgálja a többtermelés feladatát, de a mi irányzatunk inkább a meglévőnek és megszerzettnek a kimélését, ápolását, védelmét szorgalmazza. A lelkek szelidítése a mi főcélunk, erre pedig sohasem volt nagyobb szükség, mint mostanában.

Ezt a célt sikeresen előmozdítja a madarak és fák napja és a madárvédő liga. Lengje át ezeket az emberiség, szelidség, szeretet, béke szelleme és ne tekintsék e napot szünetnek, hanem az általános természetvédelmi működés örvendetes vizsganapjának, vagy megnyitó ünnepélyének.

A tanítási idő rövidege tehát nem lehet ok e szép nap elhanyagolására, annál kevésbé, mert nem kérünk erre külön készülést, hanem éppen olyan nevelőoktatást óhajtánk, hogy ne kelljen külön készülni e napra.

Hiszem, hogy a tanítóság a szózatomat megérti, elvárom tőle azt, hogy minden lehetőet elkövet a természetvédelmi nevelőoktatás, valamint a madarak és fák napjának megtartása érdekében.

Szolnok, 1918. évi április hó 26-án.

Bihary István kir. tanfelügyelő.

2.179—918. sz.

A vármegye összes elemi népiskolai tanítók és tanítónők figyelmébe ajánlom Vaday József nagyváradai községi iskolai igazgató-tanító által «Az új tananyagbeosztás kiegészítő része!» címén összeállított tantervet és órarendet. A jövő tanévi tananyagbeosztások és órarendek elkészítésénél a tanítóságnak vezérfonalul szolgálhat. Az osztatlan, osztott és a gazdasági ismétlő iskolák részére összeállított munka ára 3 —. Megrendelhető Vaday József közs. iskolai igazgató címén Nagyváradon, Körös-u. 43. sz.

Szolnok, 1918. évi május hó 12-én.

Bihary István kir. tanfelügyelő.

2.157—618. sz.

Körlevél

a vármegyei elemi népiskolák tanítóságához a hadifogságból hazatérő hadifoglyaink segélyezése tárgyában.

Folyó évi április hó 25-én kelt 3.895. eln. számú vall.- és közokt. miniszteri rendeletre a hadifogságból hazatérő hadifoglyaink segélyezése céljából a tanulóifjuság, esetleg a szülők körében való gyűjtés végett felhívást küldöttem szét az iskolai gondnokságok, igazgatóságok- és iskolaszékekhez. Meg vagyok győződve, hogy mindenki siet filléreivel a nemes célt előmozdítani.

Felkérem az érdekelteket, hogy a begyűlt összegeket közvetlenül a Magyar Szent Korona Országainak Vöröskereszt Egylete Hadifoglyokat gyámolító bizottságához (Budapest IX. Ellői-ut 1. sz.) küldjék be és a gyűjtés eredményét folyó évi június hó 30-ig hivatalomhoz bejelenteni sziveskedjenek.

Szolnok, 1918. évi május hó 13-án.

Bihary István kir. tanfelügyelő.

2.403—9918. szám

Valamennyi elemi- és polgári iskola Tantsülétének az óvodák óvónőinek, valamint az állami tanítóképző tekintetes Tanári karának.

Ó császári és apostoli királyi Felségének fennkölt kezdeményezéséből és az Ó legmagasabb fővédnöksége alatt nagyarányú gyermeknyaraltatási mozgalom létesült azzal a cézzal, hogy a szegényebb néposztályok gyermekei ingyenesen hozzájuthassanak a nyaralás testet-lelket üdítő változatosságához.

A nyaraltatás tervének alapföggelata a régi magyar életből kedvesen ismerős «csere-gyermek» rendszer.

Magyar gyermekek tízezrei fognak az ausztriai tengerparton nyaralni, ausztriai gyermekek pedig magyar falvakban. És míg ezzel a hely — levegő — és környezetváltoztatással látókörük megbővül, szellemük felrészül, alkalmazkodási képességük kifejlődik egyszersmind bizonyosra vehetjük, hogy hazájukba visszatérve, nem az áldatlan ellentétek szítóinak, hanem a kölcsönös megértés és segítés előmozdítóinak táborát fogják szaporítani.

Dünek a nagyjelentőségű gyermekvédelmi és szociálpolitikai mozgalomnak a lebonyolításához kérem segítségét, — több: közvetlen, odaadó, önzetlen fáradozását.

Az ausztriai — kizáróan német anyanyelvű — 6—12 éves fiúk és leányok itteni nyaraltatását elhelyezés alapján óhajtánám keresztülvinni. Vagyis akként óhajtjuk biztosítani, hogy megbízható és önként vállalkozó vendéglátó családok fogadják vendégül a gyermekeket, — németül nem tudó család legalább kettőt hogy a kis vendégek már eleinte se érezzék magukat egészen idegenül. Ezen a számon felül pedig csak annyit, amennyit a vendéglátó család a saját és a gyermekek nagyobb kényelmetlensége nélkül be tud fogadni. Németül tudó családokban egy vendég-gyermeket is el lehet helyezni. A nyaralás július 15-ike és augusztus 1-e között kezdődik és 6 hétig tar. A vendéglátó családok a gyermekek után heti 10 koronát az egész időre tehát 60 koronát kapnak, aminek fejé-

ben a gyermekeket tisztességes lakással és élelemmel tartoznak ellátni.

A nyaralás megkezdése azért tüzetett ki a jelzett időre, mert akkor már az új termés jelentősen fog az élelmezési viszonyokon javítani. Különbön is a vendéglátó családok részére ki fogják utalni azt az élelmiszer mennyiséget, amely 6 hétre a vendéggyermekeket megilleti.

Az osztrák gyermekeknek ekként való ellátásának viszonzásául magyar gyermekeket fogunk ingyenesen elküldeni az adriai tengerpartra. Még pedig több ezret, az arra leginkább rászoruló, sutnya, gyenge üdülésre áhító gyermekek közül. E gyermekek közt tekintélyes számban lesznek a tanítók gyermekei is s természetesen azok gyermekei jönnek első sorban számításba, akik a cseregyermek elhelyezésénél eredményesebb tevékenységet fejtettek ki.

A gyermekeket vasuton fogjuk lakóhelyükről Fiuméba vagy Triesztbe szállítani, onnan pedig tengeri uton a kiszemelt nyaralóhelyekre.

A vidéki magyar gyermekek minden 30 főnyi csoportjához egy-egy felügyelő lesz kiküldve, akik ingyenes utazásban, ellátásban és 100 korona tiszteltéjében részesülnek.

Ezek a felügyelőnk azon tanítónők és óvónők közül lesznek kiválasztva, akik a cseregyermek elhelyezése körül nagyobb eredményes tevékenységet fejtettek ki. Az ausztriai német gyermekek elhelyezésénél a gyűjtők jutalomban is részesülnek.

Az első 10 gyermekért 10 koronát, a következő 20 gyermekért már 20 koronát és minden további 30 gyermekért 30 koronát fizethetünk. A tanítónőkkel teljesen egyforma jutalomban részesíthetők mindazok az urh'lygek is, akik ily módon fáradságukért jutalmazhatók.

A felügyelőnk, aki a mi gyermekeinket viszi a tengerpartra, segítségül, aszerint, amint fiúk vagy leányuk mellé lesz beosztva egy nagyobb fiút vagy leánykát is visz, aki ily módon vele együtt nyaral, szintén teljesen ingyen, sőt még zsebpénzt is kap. Ezt a nagyobb gyermeket maga a felügyelőnk választja ki, ez a gyermek lehet saját gyermeke, rokona vagy hozzátartozója.

A magyar gyermekek elhelyezéséről az osztrák-tengerparton, az osztrákok nagy fáradtsággal már gondoskodtak, azért nemzeti prezsfizs kérdést kell csinálnunk abból, hogy a német ajku osztrák gyermekek elhelyezését mi is biztosítsuk.

E propaganda érdekében a helybeli gyermek legyen szószólója az idegen gyermeknek. A tanítók szenteljének órát arra, hogy a gyermeknyaralattal eszméjét, módját és következményeit ismerlessék és szólítsák fel a gyermekeket, hogy szülőiket a vendég-gyermekek befogadására serkentésük.

Tájékozásul még csak azt közlöm, hogy csak is vasutmenti községekben helyezhetők el osztrák gyermekek és csak azon községekben lesznek elhelyezve, ahol legalább 25 gyermeket vállaltak el a vendéglátó családok, mert minden 25 osztrák gyermekkel egyfelügyelő is jön, aki a gyermekek felett a felügyeletet gyakorolni fogja.

Azon meggyőződésben vagyok, hogy tankerületem tanárai, tanítói és óvónói Ő felsége nemes intézkedéseit átérezve, minden erejükkel arra fognak törekedni, hogy községük lakosságát az ügynek megnyerjék, minél több osztrák gyermeket helyezzenek el a községükben levő családoknál.

Kérem, sziveskedjék folyó évi június 5-éig jelentést tenni, hogy az ottani községben hány osztrák gyermek elhelyezéséről gondoskodtak?

Kik azok a magyar tanítógyermekek, akiknek a magyar tengerparton való nyaralattását javasolja?

Az ottani intézet tanítói és tanítónói, hány osztrák gyermek elhelyezéséről gondoskodtak külön-külön és a kifejtett munkásságuk alapján, kik azok az óvónók és tanítónók, akiknek a tengerpartra, felügyelői minőségben való kiküldését javasolja.

Szolnok. 1818 május hó 24.

Bihary István, kir.

Iskolai próbalapokat megrendelésre, szép kivitelben azonnal és jutányos árban szállít Varga József papirkereskedése.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye alispánjától.

9911—918. szám.

Körrendelet

valamennyi főszolgabíró, polgármester urhoz és községi elöljáróságokhoz.

Egy idő óta sajnálattal tapasztalom, hogy a névtelen feljelentések száma szaporodik, az azokban foglalt állítások pedig megvizsgálás után többnyire valótlannak bizonyulnak s kitűnik, hogy azokat nem a közérdek, hanem a nemtelen bosszn irányítja.

E miatt elhatároztam, hogy jövődöre névtelen feljelentések alapján semmiféle eljárást nem fogok a feljelentettek ellen indítani, hanem azokat egyszerűen eldobom, sőt igyekezem azok íróját kinyomozni és ellenük eljárni.

A magyar ember egyenes jelleme utálattal fordul el a panaszkodás ezen legnemtelenebb, szabad áilam, szabad polgárához nem méltó formájától.

Én — a magam részéről — biztosítom a vármegye minden egyes lakosát, hogy ha bárki ellen közérdekből a legmesszebbmenő védelmet és orvoslást kívánom a tisztességes embereknek nyújtani és másrészt nálam bizalmasan panaszt emelnek, a sérelmet igyekezni fogok orvosolni s a való tényállást akként felderíteni, hogy a feljelentő nevét nem szolgáltatom ki. Ezzel és tiszta szárdékből azt kívánom elérni, hogy senki se védelmezhesse a névtelen feljelentőt, hogy a miatt buvik a névtelenség leple alá, mivel a feljelentettek bosszujától fél.

Felhivom, hogy ezen rendelkezésem a lehető legszélesebb körben tegyék dözhírre, templom előtt hirdessék ki.

Szivesen venném, ha a lelkészkedő pap-

ságot jelképnék, hogy a szószékről is figyelemztessék a hiveket, ne induljanak a rossz példák után, hanem tartsák meg lelkükben apáink egyenes nyílt karakterét, amelynek erényei oly tündöklőek, hogy semmiféle alátomos hitványság által nem szabad megferőtztetnünk.

Szolnok, 1918. április hó 15.

Küry Albert s. k.
alispán.

HIREK.

Leányotthon. Az Eötvös-alapnak az a : újabb mozgalma, hogy a tanítók főiskolán tanuló leányai részére a fővárosban családias otthont létesítsen, a társadalom és a tanítószág körében meleg érdeklődést keltett, amit az eddigi sikerek beszédesen bizonyítanak. Az Eötvös-alap elnöksége mindent elkövet, hogy a fővárosban megközelíthető pénzforsásokat a cél érdekében megnyissa. Kívánatos, hogy a vidéki tanítószág helyi vezetőségei is eljárjanak a maguk körében, hogy a leendő intézménynek — mely elsősorban, sőt kizárólag a vidéken működő kartársak gyermekneveltetési gondjait van hivatva enyhíteni — minél hamarább, minél nagyobb pénzalap álljon rendelkezésére.

Ujabbban a *Magyar Általános Hitelbank* 50 éves fennállásának évfordulóján tartott ünnepies közgyűlése 2000 koronát szavazott meg a tanítók leányotthona részére. A miskolci I. számú állami polgári fiúiskola tantestülete pedig *Irányi Jenő* igazgató ntján alapítványt jelentett be, melynek első részletül 680 K küldött. Az igazgató egyuttal jelezte, hogy a miskolci pénzüntézeteket személyes közbenjárással adakozásra fogják felhívni.

Küldött még a *Pesti Hazai Takarékpénztár* 100 K-át, *Csánki Gyula* kir. tanfelügyelő Sepsiszentgyörgy, *Barthos Gerő* nagyajtai áll. ig. által március 15-én rendezett ifjusági előadásán befolyt 74 K-át, *Imreh Benedek* tanító Komolló iskolában eszközölt gyűjtésből 6 K-át, *Hencze Imre* tanító Lécfalva 2 K 10 fill. adományt és 15 K 50 fill. gyűjtést, *Henczéné, Szabó Ilóna* 3 K adományt és 8 K 78 f gyűjtést, *Kocsis András* igazgató Lécfalva 10 korona adományt és 24 K 10 f gyűjtést, *Fischer Colbrie* Ágost kassai megyéspüspök 20 K-át.

A leányotthon-alap összege 29.692 K 44 fill.

A leányotthon támogatása ügyében küldött felhívásra *Batthyány Vilmos* nyitrai püspök 500 K-val az Eötvös-alap alapító tagjai sorába lépett.

Elszámolás. Lapunk legutóbbi számában jelentettük, hogy a *Bihary István* kir. tanfelügyelő ur kezdeményezésére létesített és ezen vármegyéből hadbavonult és elesett tanítók családtagjainak segélyezését célzó alapra mily összeg gyűlt egybe.

Ez uttal a f. évi április 1-től május hó 1-ig egybegyűlt összegről a következő adományokat kaptuk: A szolnoki IV. és V. ker. áll. el. iskolák tanítótestülete 50 kor.

A jászladányi fogyasztási szövetkezet 100 «

Glück Mór mezőturi izr. el. isk. ig. tanító 20 »

Thanyi Miksa kunmadarasi izr. ig. tanító gyűjtése 50 »

A jászberényi rk. érseki leánynevelő intézet márcis 15-iki ünnepélyén rendezett gyűjtés eredménye 251 «

A szolnoki III. ker. áll. el. isk. tantestületének gyűjtése 102 k 77 f

A kir. tanfelügyelőségétől 10 »

Osszesen: 583 kor, 77 fill

Osszesen hozzáadva a március havi gyűjtést 584 koronát, 1918. május 1-ig befolyt 1167 k 77 fill.

Örömmel állapítjuk meg e helyen, hogy a kérészőnnek meg van az üdvös eredménye. A kartársak a kartársi szeretettől indítatva megértik és átérzik a nemes szándékokat és annak humánus, emberszeretettől sugallt céljait. — Ismételten kérjük mélyen tisztelt olvasóinkat, hogy a fenti nemes célra létesített alapot jótékony adományaikkal továbbra is gyarapítani sziveskedjenek.

Iskolai alapítvány. Szentesi Tóth Kálmán karcagi polgármester a karcagi községi polgári leányiskola tanuló javára 500 kor. tőkével alapítványt tett. **Tanítói kinevezések és áthelvezések.** Bihary Istváné rimaszombati állami iskolai tanítónő Szolnok belterületre helyeztetett át.

Szentpály István a temesvári kir. tanfelügyelőséghez berendelt állami iskolai igazgató tanító a szolnoki kir. tanfelügyelőséghez helyeztetett át.

Táborossy Erzsébet okl. tanítónő és Polónyi Jován okl. óvónő kinevezettek s a jászberényi tanjai állami elemi iskolához osztattak be.

Pfeiferne, Spiesz Mária a begyervei rk. iskolához rendes tanítónővé választott meg.

Nyomatott: Varga József könyvnyomdájában Szolnok, 1918.

Hol szerzi be nyom-
tatványszükségletét

Varga József

könyvnyomdájában, könyv- és
papírkereskedésében

Szolnokon

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

Kiadja a Jász-Nagykun-Szolnok Vár-
megyei Tanítótestület.

Megjelenik — Julius és augusztus hó
kivételével — havonta készér.

Előfizetési díja:

Egész évre nyolc korona.

Felelős szerkesztő:
Dr. Kovács János

Előfizetési és hirdetési díjak, reklá-
mációk Muhy Sándor egyetemi pénz-
tárhoz, a lap szellemi részére ve-
natkozó közlemények a felelős szer-
kesztő címére küldendők.

Hivatalos rész.

2766.—918.

Valamennyi elemi polgári iskola tekintetes
Gondnokságának, iskolaszékének.

Vall. közzokt. Miniszter ur folyó évi ju-
nius hó 6-án kelt 6282—918. eln. sz. rende-
letében a VIII. hadikölcsön jegyzésére hívja
fel hivatalom útján a tankerület összes nép-
oktatási intézeteit. A felhívás a Néptanítók
lapjában és a Hivatalos Közlönyben jelent
meg. —

Felkérem azért tankerületem ovónőit az
el. népiskolák, ismétlőiskolák, polg. fiu és
leányiskolák igazgatóit, tanítóit, tanárait, hogy
tehetségükhöz képest ne csak a hadikölcsön
jegyzésében vegyenek részt, hanem különö-
sen a vezetésükre bízott tanuló ifjúságot, va-
lamint az ifjúság útján azok szülőit és hozzá-
tartozóit is buzdítsák arra, hogy minél na-
gyobb mérvű és széles körű, hadikölcsön
jegyzés által tettekben, tegyenek bizonyosságot
áldozatkész hazaszeretetükről.

Tudomására hozom a vezetésem alatti

népoktatási intézetek ovónőinek, tanítóinak
és tanárainak, hogy miniszter ur *különös ér-
demül fogja* tekinteni, ha közreműködésük az
itteni részről ahhoz fűzött eredménnyel fog
járni. —

S miután miniszter ur részletes fájékozást
kíván szerezni arról, hogy a népoktatási in-
tézetek minő tevékenységet fejtettek ki a
hadikölcsön jegyzésekben, hogy az egyes
tantestületi tagok érdemeit méltó elbírálásban
részesíthesse, terjesszen be folyó évi július
hó 15-ig egy kimutatást arról, hogy a VIII.
hadikölcsönben 1) mily összegű hadikölcsönt
jegyeztek a testület tagjai külön-külön? 2)
Mily összegű kölcsönt jegyzett az iskola vagy
ovoda? 3) Mily összegű kölcsönt jegyeztek
az iskola vagy ovoda növendékei a saját
vagy külön az iskola vagy ovoda javára? 4)
A testület egyes tagjainak agitátója foly-
tán, mily összegű hadikölcsönt jegyeztek a
község lakosai?

Köztudomásu, hogy a tankerület legtöbb
iskoláinál nincsen semilyen alap, amelynek
jövedelméből a szegénysorsu tanulókat segé-
lyezni, az árvákat támogatni lehetne. A mos-
tani hadikölcsönjegyzés erre is megadja
a módot és lehetőséget a hadikölcsönjegyzés-
sel kapcsolatban itten is meglehetően teremteni

az egyes iskolák növendékeinek »hazafias áldozatkészség alapjá«-t, éppen úgy mint ahogyan azt előző tankerületemben Gömör és Kishont vármegyében az eddig kibocsátott hét hadikölcsön jegyzése alkalmával a tanítóság megvalósította. Ennek az alapján a megteremtése érdekében fordult tankerületem tanítóihoz, tanáraihoz, hogy amennyiben a jegyzendő összegnek 20 %-át biztosítani tudja avagy ha azt előlegezni tudja, úgy hadikölcsön jegyzhető az iskolai áldozatkészség alapja javára.

A szükségelt törlesztési összeg, ifjúsági előadások, hangversenyek, majálisok stb. rendezésével pár év alatt teremthető elő. Amely iskolánál kilátás van arra hogy a ilyen várható jövedelmek terhére nagyobb összeg isjegyezhető, úgy ily lombard kölcsönök is eszközönthők.

Csakhogy ehhez előzetes hozzájárulásom szükséges, mert magam kívánok meggyőződni, arról vajjon a jegyzés reális alapon nyugszik-e?

Az egyes iskolák növendékeinek hazafias áldozatkészség alapja megteremtése végett jegyzett hadikölcsönökről alapító levelet állítunk ki.

Azon meggyőződésemnek adok kifejezést, hogy a mostani dúló világháboru tüzpróbáját kiállott lelkes tanítóság, tanárság ezuttal is tanujelét adja lángoló hazaszeretetének, szolgálatkészségének, rátermettségének és hogy e felhívásom a kívánt eredménnyel fog járni, úgy, hogy a tankerület tanítóságának, tanárságának multjához, jelenéhez, méltó eredményeiről számolhatok majd be vall. közokt. miniszter ur Önagyméltóságának.

Szolnok, 1918. június 17.

Bihary kir. tanfelügyelő

2952—918.

Szünidei határidős ügyek:

1. Mindazok, kik eddigi havi jelentéseik valamelyikét eddig be nem terjesztették, azonnal mutassák be hivatalomnál.

2. Az összes állandó menedékházak, ovodák, elemi, iparos és kereskedőtanonc, kisebbfokozatu gazdasági ismétlő, ugyszintén a polgári iskolák jellegre való tekintet nélkül (a felekezeteket ide nem értve) az 1917—18. költségvetési évről összeállított számadásaikat kötelesek július hó 15-ig közvetlenül a közigt. bizottsághoz beterjeszteni. A rendezett tanácsu városokban a községi jellegű tanintézetek a számadás lezárása előtt a városi számvevőséggel okvetlenül vizsgáltassák át számadásaikat és a szakszerű észrevételek figyelembevételével zárják le számadásaikat. A számvevői észrevétel a számadáshoz csatolandó.

Elszámolás csak az egyetemi nyomda kiadványán, vagy azzal nagyságban és beosztásban teljesen megegyező nyomtatványon történhetik.

3. Állami és községi iskolák (elemi és polgári) által kezelt alapok és alapítványokról az elszámolást július hó 15-ig tartoznak hivatalom utján a vall.- és közokt. miniszter urhoz felterjeszteni. Minden egyes alap vagy alapítványról külön szám alatt mutatandó be a számadás.

4. Az állami polgári iskolák igazgatói azonnal mutassák be a második félévi mulasztási kimutatást.

5. Állami ovodák, elemi és polgári iskolák a beszerzett iparcikkek és esetleges új építkezésekre vonatkozó jelentéseiket közvetlenül a m. kir. kereskedelmi miniszter urnak a július hó folyamán tegyék meg és ennek megtörténtét nálam jelentsék be.

6. Állami és községi népoktatási tanintézetek nagyszünidei takarításáról és helyreállításáról azonnal gondoskodjanak és ennek megtörténtét hivatalomnak azonnal jelentsék be.

7. Július hó 15-ig jellegre való tekintet nélkül a polgári isk. Értesítők a vall. és közokt. miniszterium VI/A és X/B osztályának, a Központi Statisztikai Hivatalnak; Pædagogiai könyvtár és tanszermuzeumnak és az Országos Testnevelési Tanácsnak (Budapest VIII., Eszterházy-u. 4. sz.) megküldendők. Amennyiben valamelyik iskola értesítőt nem adott volna ki, úgy hivatalom utján a nem állami polgári iskolák olyan kimutatást tartoznak a vall. és közokt. miniszterium X/B osztályához felterjeszteni, melyből pontosan kitűnik az állandó alkalmazottak névsora, heti óráik száma, a helyettesítők, óraadók neve, szolgálati ideje, javadalma és heti elfoglaltságuk terjedelme — az állások szervezésében a tanév folyamán beállt változások, végül a rendes és magántanulók névsora hitelesen és részletesen fel legyen tüntetve. —

8. Az állami elemi iskolák július hó 15-ig tartoznak az ifjúsági könyvtár forgalmáról egész évi működéséről, az előirt kimutatáson jelentést tenni. Mint minden jelentés, úgy ez is keltezendő és aláírandó s az az iskola bélyegzőjével ellátandó.

9. Az 1916—17. tanévtől kezdve az elemi iskolákban (állami és községi) a könyvtári költségvetés és számadás teljesen kikapcsolatván az iskolai költségvetés és számadásoktól azért a könyvtári számadás teljesen külön állítandó egybe és ugyanakkor mikor az iskolai számadást bemutatják a könyvtári számadást is tartoznak beterjeszteni a közigt. bizottsághoz, de külön iktató szám alatt (L. Néptanítók Lapja 1916. évi augusztus hó 31-én megjelent számának 13. lapján.)

10. Figyelmeztetem az állami ovodák és iskolák gondnokságait, hogy a dologi szükségletekre vonatkozó és július hó 1-én esedékes nyugtákat addig nem láttamozhatom míg a léfolyt tanév számadásait be nem terjesztik.

11. A XXII. számú kimutatáson jelentés teendő a női kézimunka tanításáról való gondoskodás tárgyában oly iskoláktól, hol tanítónő nincs.

12. A tanító egyesületek elnökei az egyesület évi működéséről szintén tartoznak elszámolni.

13. A háboru tartama alatt közhivatalnok állomáshelyéről nem távozhat el előleges engedély nélkül.

14. Katona tanítókra vonatkozó esetleges előléptetések, kintüntetések stb. változások minden hónap 25-ig hivatalomnál bejelentendők. —

15. A gondnoksági utasítás 35. §-a alapján az állomáshelyekről engedély alapján eltávozott tanítók augusztus hó 28-án tartoznak állomásukon megjelenni. Ezen rendelet alapján figyelmeztetem az igazgatókat, hogy a jövő tanévet megnyitó tantestületi értekezleteket mindenütt augusztus hó 30-án tartoznak megtartani.

Szolnok, 1918. június 25-én.

Bihary István kir. tanfelügyelő

2875—918

Valamennyi áll. el. és polg. és áll. ovodák menedékházak gondnokságának illetve felügyelőbizottságának.

Vall. közokt. miniszter urnak folyó évi június hó 14-én kelt 105720/918. VII. e. számú rendelete értelmében az 1918. évi 2500 M. E. számú rendelet alapján engedélyezhető

ujabb ruházatbeszerzési segélyekre vonatkozó vall. közokt. Miniszteri rendelet a Budapesti Közlöny 1918. évi június hó 11-én kelt 122 számban, a Hivatalos Közlönyben és a Néptanítók Lapja 25-ik számában egész terjedelmében megjelent.

Felhivom Cimet, hogy az ottani iskolánál működő tanítók, tanítónők illetve óvónők ruházatbeszerzési segély igényét a rendelet intencióinak megfelelő és az ott közölt igénybejelentési mintának megfelelően készített bejelentő lapon állíttassa ki és 8 nap alatt hivatalomhoz küldje be.

Kiváló gond fordítandó arra, hogy az adatok a valóságnak és a rendeletben megállapított követelményeknek megfelelően állíttassanak be.

Az ilyképen kiállított bejelentési lapok összegyűjtendőek, az adatok valóságát a 3-nál több tanerős iskoláknál, az igazgatótanítók; ezen iskolák igazgatóinak valamint az 1—1 tanerős iskolák tanítóinak bejelentési ívében az adatok valóságát a gondnokságok tartoznak igazolni.

Figyelmeztetem címet, hogy a szabálytalanul kitöltött, valamint előírt határidőn túl beérkező bejelentéseket figyelembe venni nem fogom. Az igénybejelentési ívekbe pótlólag még az alábbi kérdőpontok is felveendőek:

- 1.) Melyik adóhivatalnál vagy pénztárnál veszi fel illetményét?
- 2.) Katonai szolgálatot teljesít-e? Igen, vagy nem?
- 3.) Folyó évi június hó 1-én tényleges szolgálatban állt-e?
- 4.) Felesége vagy valamelyik családtagja nincs-e olyan alkalmazásban, amely alkalmazás után ruhasegélyre van igénye.

A kiküldött, illetve a hadbavonult sza-

bályszerű rendes illetményeit a kiküldetés, illetőleg a hadbavonulás idejében élvezte.

Szolnok, 1918. június 21.

Bihary István kir. tanfelügyelő.

2730/1918. szám.

Valamennyi állami elemi és polgári iskola tanítójának.

Mindenki előtt ismeretes, hogy a már négy éve dúló háború tovább viselésének és a győzelem nyomán létrejövendő tisztas békének legelső feltétele a hadsereg és lakosság zavartalan közlekedésének biztosítása.

Ép ezért a folyó évi gabonatermés igénybevételével az az elve a kormánynak, hogy a termelő termésfeleslege a kicséplés után haladéktalanul közszükségleti célokra átvéssék, ez azonban körülmények miatt munka és a munkára hivatott arravalóknak igénybevételét kívánja.

A közlekedési hivatalt vezető m. kir. miniszter ur ezen munkálatok nagyfontosságára való tekintettel Magyarország oktatószemélyzetét fogja igénybe venni, melyhez vall.- és közoktatásügyi Miniszter ur folyó évi június hóban kelt 95330/918. VII/c. számú rendeletével hozzájárulását adta.

A közlekedési hivatalt vezető m. kir. Miniszter ur az ezen munkálatokban való közreműködés díjazásáról a legméltányosabban az eddigi rekvizitációs díjaktól eltérően fog gondoskodni úgy, hogy azzal a résztvevők teljesen meg legyenek elégedve.

Ezek előrebocsátása után azzal értesitem, hogy az 1918. évi gabonatermést átvevő, a m. kir. miniszterium 2201/918. M. E. számú rendelete értelmében szervezendő bizottságokba az összes állami és községi polgári és elemi népiszkolai tanerők a törvényható-

ság első tisztviselője az én közbejöttömmel történő beosztás szerint mint hatósági kiküldöttek, esetleg, mint segédszemélyzet, illetőleg, mint miniszteri megbízottak igénybe fognak vétetni.

A kirendelésről annak idején névreszóló intézkedés fog történni.

Szolnok, 1918. évi június hó 10-én.

Bihary István kir. tanfelügyelő.

2591—1918.

Valamennyi gazd. szakiskola tekintetes igazgatóságának.

Gazdasági népiszkolák 1918—19 tanévi benépesítése tbn. körlevél

Sajnálattal tapasztaltam, hogy a gazdasági iskolák elnéptelenedtek és nem állottak azon a magaslaton, amelyen hivatásuknál fogva állaniok kellene és hogy nem tudtak rendelkezésük céljának megfelelni.

Most amikor a világháború dúlása és pusztításainak okulva a többtermelés érdekében mindent el kell követni, amikor a munka szeretetét megkedveltetni és fokozni kell, akkor egyben a gyermek léleknek eldurvulását elparlagiasodását meg kell gátolnunk.

Miért is felhivom, hogy a jövő tanév elején a beiratandó gyermekek névsorát — községi előjáráságtól kérje el. Állapítsa meg annak alapján a beiratandó gyermekek pontos számát. A beiratkozást kísérje figyelemmel és őrizze ellen, vajjon mindnyájan beiratkoztak-e, valamint azt is, járnak-e valamennyien iskolába?

Ha e téren valami hiányt tapasztalna s az iskolába járás kötelezettségének eleget nem tennének, úgy keresse meg a községi előjáráságot az ellenrendszabályok megtétele

végéig. Kényszerítsék őket az iskolába járásra. Ha a község előjárás megkeresésének nem lenne eleget, úgy erről tegyen hivatalomhoz jelentést, hogy a kellő intézkedéseket megtehessem, mert nem fogom megengedni, hogy lanyhán kezeljék a beiskolázásokat és az iskolabajrást. Rendeletem pontos keresztülviteleért az Igazgatókat teszem felelőssé. Szolnok, 1918. június 17.

Bihary István kir. tanfelügyelő.

2467—918.

Valamennyi állami elemi és polgári iskola Gondnokságának

Körlevél az iskoláknak kórház alóli felszabadulása tárgyában

A tankerület területén több iskola van kórház céljaira lefoglalva, amely megakadályozza az I. fokú iskolai hatóságot abban, hogy a tankötelesek kellően beirattassanak, és hogy az iskolák részére a kellő tantermek rendelkezésére álljanak.

Miután tudomásom van arról, hogy több kórház már nem szolgálja azon magasztos eszméket és célokat, mint amelyek tulajdonképeni rendelkezésüket képezték, mert csak pár betege van s míg százakra megy azon gyermekek száma, akik az iskolából kiszorultak ezért. Tervbe vettem hogy a kórházak felszabadítása érdekében vallás közoktatásügyi miniszterhez felterjesztést teszek.

Amiért is felkérem a tek. címet hogy az esetben, ha az ottani intézet egészben, vagy részben le volna foglalva katonai kórház céljaira, úgy az esetben ha az még nem történt volna meg, küldjön be hivatalomhoz a vall. közokt. miniszter urhoz intézett indokolt kérvényt s abban kérelmezze az isko-

lának kórház alóli felszabadítását, továbbá azt a helyimegállapítás alapján, hogy hány beteg van állandóan elhelyezve és van-e alkalmas hely a községben, ahol a kórház elhelyezhető volna?

Szolnok, 1918. június 17.

Bihary István kir. tanfelügyelő

2857—918.

Valamennyi állami és községi iskola tekintetes Gondnokságának, illetve Iskolaszékének.

Az 1918—19. tanévben az iskolák normális működését idejében biztosítani ohajtván, felkérem, hogy a hatósága alatti iskolák igazgatóit utasítani sziveskedjék, hogy hozzám folyó évi június hó 20-ig a következő adatokat okvetlenül jelentsék be.

I. Meggyengült iskolák.

1. Az 1918—19. tanévben biztosítva lesz-e az oktatás a ziskolában? Ha igen, a béke létszám tanerői közül kik fognak az iskolánál működni? 2. Kik vonultak be katonáknak? A bevonultak közül ki fogolq, ki elesett, ki eltűnt? 3. Kik voltak helyettesül alkalmazva az 1917—18. tanévben? Kik helyettesítettek név és képesítés megnevezésével és kit helyettesítettek és kéri-e a gondnokság, hogy a helyettesek az 1918—19. tanévben is alkalmaztassanak? 4. Ha a jelenlegi oktató személyzet az oktatás biztosítására nem elegendő, szükségesnek tartja-e állami tanerő kirendelését s ha igen hanyat? 5. Helyettes kiküldése esetén kaphat-e a helyettes a községben kosztot és lakást, az általa fizetendő díj ellenében. 6. Bejelentendő továbbá, hogy az 1917—18. tanévben az egyes osztályokban külön-külön mennyi volt a tankötelesek száma? 7. És az 1818—19. tanévben előreláthatólag az egyes osztályokban külön-külön mennyi lesz a tankötelesek száma? 8. Van-e a községben más jellegű iskola, ha igen hány tanerős? Mennyi volt azokban a tanulók száma az elmúlt 1917—18. tanévben és mennyi remélhető a 1918—19. tanévben jövő osztályonként külön-külön.

II. Szünetelő iskolánál.

1. Ha az 1918—19. tanévre az iskolában az oktatást egyáltalában nem tudja a tek. Cim biztosítani, miért fog az szünetelni? 2. Hány állás volt szervezve az iskolánél? 3. Az 1917—18. tanévben az iskola egyes osztályaiban a tankötelesek száma mennyi volt külön-külön? 4. Mió:a szünetel az iskola? 5. Van-e más jellegű iskola a községben, ha igen, hány tanerős, hányan működnek az iskolánál és mennyi volt az 1917—18. tanévben, a tankötelesek száma és az 1918—19. tanévben mennyi várható osztályonként külön? 6. Hány tanerő kirendelését kéri a tek. Cim? 7. Végül az alkalmazott helyettes részére, az általa fizetendő díj ellenében biztosíthat-e kosztot és lakást?

Felhivom egyszersmind a tek. Gondnokságot és iskolaszéket, hogy a vezetése alatti iskolák 1918—19. tanévi osztálybeosztásait is a fent nevezett határidőig hivatalomhoz terjesszék be. Az osztály beosztásoknál a tantestületek ne alkalmazzák a felmenő rendszert amely a szűfők vagy közönség, a növendékek, szóval a közügyérdekével a háboru tartama alatt összeévezethető nem volt.

Az osztálybeosztásoknál több tanerős iskoláknál különös suly fektetendő arra, hogy az I. osztályban, ahol a növendékek ismereteinek alapját vetjük meg és a IV. osztályban, ahonnan növendékeink középiskolába mennek és a VI. osztályban, amelyből növendékeink legnagyobb százaléka felsőbb intézetbe nem megy, a legképzettebb tanerők állítandók be. Az osztálybeosztási jelentéssel kapcsolatosan bejelentendő az is, hogy a tanerők az 1917—18. tanévben, mely osztályokat vezették?

Az intézetek igazgatói jelentsék be, hogy az 1917—18. tanév végéig a tantestület fájjai közül kik voltak szabadságon? A szabadságolt tanerőket azonnal szólítsák fel arra, hogy az 1918. szeptemberében megkezdik-e működésüket és a vonatkozó jelentéseket is terjesszék ide be, hogy intézkedésemet ezek figyelembe vételével tehessen meg.

Szolnok, 1918. június 24-én.

Bihary István, kir. tanfelügyelő,

2687—918.

Valamennyi állami polgári és elemi valamint községi és izr. iskolák igazgatójánk.

Több esetben tapasztaltam, hogy egyes iskolák igazgatói, illetve vezető tanítói az iskolai irattár kezelése tekintetében nem felelnek meg azon követelményeknek, amelyek az iskolai rendtartás pontossága érdekében fennállanak. Ezen állapot megszüntetése céljából ahhoz való szigorú alkalmazkodás végett a következőket rendelem el.

1. Az iskolához bárhonnan beérkezett hivatalos irat az iskola iktatójába a beérkezés idejének, a beadó fél vagy hatóság nevének és az ügy rövid tartalmának feltüntetésével feltétlenül bevezetendő s az ügyirat az iktató sorszáma:val a ellátandó. De nemcsak a beérkezett ügyiratok, hanem azon ügyek is beiktatandók, amelyek az iskolából indulnak ki. Ezeknél az iktató megfelelő rovatában, a beadó fél nevének feljegyzésére használandó rovatban »Hivatalbó» jelzés használandó.

2. Az ügy elintézésének fogalmazványa az ügyiratra rávezetendő s rávezetendő az ügyiratra az is, hogy a fogalmazvány tisztázata hová és mikor expedíálattott.

3. Ha az iskolához beérkezett valamely felhívásra határidőhöz kötött jelentés teendő, a kitűzött határidő színes ironnal az aktára rávezetendő s a határidő feltétlenül nyilvánartandó.

4. Ha valamely ügyiratnak előaktája van, annak száma ugyanaz iktatóbá, mint az ügyiraton jelzendő s ezen azonos ügyek iratai összekapcsolandók, illetve egymásba helyezendők.

5. A hivatalos levelek csakis postakönyv mellett expedíálhatók, mely postakönyvben feltüntetendő az ügyirat száma, az expedíálás napja és azon hivatal megnevezése és helye ahová a levél elküldetett.

6. Felkivásokra, megkeresésekre adott válaszoknál a megkeresés, illetve a felhívás számára és keltére feltétlenül hivatkozni kell.

7. Miután minden ügyirat külön-külön iktatandó

és intézendő el a jelentések minden ügyről külön-
íven teendők meg.

8. Az egyes ügyiratokban feltüntetett határidős ügyek olyképp intézendők, hogy azok az adott határidőre minden sürgetés bevéraása nélkül hivatalomhoz beérkezzeoek. Amennyiben valamely ügy bizonyos előre látható gátló körülmény miatt az adott határidőn belül el nem intézhető, a gátló körülmény bejelentendő.

9. Általános érvényű rendeletek vagy a Népművelés Lapjában vagy a Hivatalos Közlönyben, vagy a Népművelésben jelennek meg. Ezek beiktatandók és a fentiek értelmében elintézendők.

10. Irattárba csakis a végleg elintéztett ügyiratok helyezhetők el s az elhelyezés számszerinti sorrendben történjék.

11. Azok ellen, akik e rendeleteim dacára is a fenti rendelkezéseimben foglaltaknak eleget tenni nem fognak a legszigorubbán fogok eljárni.

Szolnok, 1918. évi június hó 23.

Bihary István, kir. tanfelügyelő.

2021—918.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanítószékéhez méhészkörök, esetleg vmgyei méhészegyesület alakítása, illetőleg szervezése tárgyában.

A m. kir. VIII. méhészeti kerület vezetője Eger székhellyel Hont, Nógrád, Heves, Borsod és Jász-Nagykun-Szolnok vármegyére kiterjedő Méhészegyesület ohajt létesíteni.

Az egyesület célja a méhészet terjesztésén és fejlesztésén kívül a káros családok lekénzésének a megszüntetésére való törekvés, a gazd. ismétlő iskolákban a méhészet gyakorlati tanításának megvalósítása a szegénysorsu tanítók, lelkészek, fizizviselők és méhészek segélyezése. Az egyesület székhelyén, esetleg más alkalmas helyen mintaméhest állít fel, ahol az érdeklődőknek tanfolyamokat tart. Központi műhelyt állít be, hogy onnan a tagok olcsón jussanak jökészítésű kaptárakhoz és egyéb méhészeti eszközökhöz. Árucarnokot nyit, hogy tagjainak mézét és méhtermékeit minél magasabb áron értékesíthesse.

A most felsorolt célokért már megalakult a felsőmagyarországi Méhészegyesület és tagjainak egyelőre évi 8 K tagsági díj fejében szaklapot ad.

Ugy hiszem felesleges felsorolnom a méhészkedés előnyeit különösen a mai nehéz viszonyok közt, midőn

a megélhetés gondjai nehezdednek vállainkra. Sok család jölétét biztosítja a méhészkedés. Nincs ráutalva az amugy is nehezen beszerezhető és silány minőségű cukorra sőt a méznek minden tekintetben való alkalmazása előnyösebb a cukornál.

Onnaga ellen vét tehát mindenki, akinek alkalma van, ha a méhészetrel nem foglalkozik. De minthogy rendszer nélkül semmiféle foglalkozás sem biztosíthatja a kellő eredményt, ennél fogva a kitűzött célokért egye-
sülésre van szükségünk.

Felkérem tehát a vármegye tanítását, hogy a saját érdekében is érdeklődjék a m. kir. VIII. méhészkörület vezetőjét törekvésében támogatni és folyó év július hó 20-ig akár egyenként, vagy testületileg jelentse be hozzám, hogy hajlandó-e a megalakítandó Méhészegyesületet támogatni, tagokat gyűjteni és egyelőre 3 évi kötelezettség mellett évi 8 korona tagsági díjat az egyesület fejlesztése érdekében a közpénztárba befizetni? Arra is kérek nyilatkozatot, hogy méhészkörök alakíthatóak-e és azok a már megalakult egyesülethez csatlakozhatnak, vagy pedig önálló vármegyei Méhészegyesület szervezése lenne előszerűbb?

Szolnok, 1918. június 18.

Bihary kir. tanfelügyelő.

2333—1918. szám

Az állami tanítóképző-intézet, az összes állami és községi polgári-, az összes állami elemi, községi és izraelita elemi iskolák igazgatóságaihoz, illetőleg tanítóikhoz a kirándulások alkalmával követendő magatartás tárgyában.

Folyó évi 57.740. számú vall. és közokt. miniszteri rendeletből megdöbbenéssel értesültem arról a minden elővigyázat nélkülöző esetről, mely a közel-múltban egy középiskola negyven-ötven tanulójának tanárú vezetése mellett a budakeszi erdőgondnoksághoz tartozó csikizhegyre a kincstári erdőbe való kirándulása alkalmából történt, ahol a szobánforgó iskola két kiskorú növendéke tüzet rakott, amely a száraz harasztba elterjedt s a szóalatti erdőnek mintegy 30 kat. hold területét csakhamar leégett s az államkincstárnak 10.801 K 10 fillér kárt okozott.

A hasonló esetek elkerülése végett utasítom a Cimet, hogy intézkedjék, miszerint a kirándulások alkalmával az 1879. évi XVII. t. c. 9. §-ában foglalt rendelkezésnek megfelelően a tanuló ifjuság az erdő-től számított 100 méteres távolságon belül ne rakjon tüzet s a kirándulást vezető tanár, tanító nevelői hivatásából eredőleg lelkiismeretes odaadó figyelemmel igyekezzék odahatni, hogy a kirándulások alkalmával az erdőre és mezőre kár ne háruljon, mert amennyiben a hivatkozott rendeletre történt figyelemztetés dacára a jövőben hasonló eset fordulna elő, a kár meg-

történéssel szemben a kísérő tanár, tanító felelősség fog tétetni s ellenük a legmesszebbmenő szigorú meg-torló intézkedések fognak folyamatba tétetni.

Szolnok, 1918. évi június hó 17-én.

Bihary István kir. tanfelügyelő

2939—1918.

Valamennyi állami, államsegélyes községi, községi izr elemi népiskolának kisdedovodának.

A vall. és közokt. miniszter ur 54098/918. sz. rendeletéből mihez tartás végett a következőket közlöm. Ismételtén előfordult, hogy a tanulók személyi adatai az iskolákban vezetett napokba, anyakönyvekbe és a kiállított bizonyítványokba nem állami születési anyakönyvi kivonatokról, illetőleg a tanköteles korban levő tanulóakra nézve nem a 174425—911. IV. c. belügyminiszteri rendelet alapján kiállított Tanúsítványokból irattak be, hanem vagy csak a szülőknek, gyámoknak egyoldalú bemonásának, vagy pedig a bemutatott Értéskönyvcskéik illetőleg bizonyítványok vagy egyéb okmányok alapján. Minthogy ennek az eljárásnak következtében egyes tanulók személyi adatai hibásan tartatnak nyilván, amiből későbbön nehezen orvosolható zavarok és bajok származhatnak, a jövőre való szigorú mihez tartásul elrendelem, hogy az összes állami, községi államsegélyes, községi izr. társ. és magán kisdednevelő intézetekben és népoktatási intézetekben, elemi népiskolákban, ismétlő iskolákban, önálló gazdasági iskolákban, kereskedő tanonciskolákban és iparos tanonciskolákban, felső nép, polgári fiú és leányiskolában, továbbá az elemi népisk. tanító tanítónőképzőintézetekben és kisdedovonó intézetekben a beiratások valamint a bizonyítványok kiállításának alkalmával az ovokötelesek, illetőleg tanulók személyi adatai, tanköteles korban a fentebb jelzett tanúsítvány ezentúl pedig állami anyakönyvi hivatal által kiállított Születési Anyakönyvi Kivonat alapján irassanak be a neveknek betűszerinti lemásolásával és ezen hiteles adatok alapján állapíttassék meg a tanulók vallási hovatartozásának is.

Erről a címet oly hozzáadással értesítem, hogy ennek a rendelkezésnek figyelemkívül hagyásából származó súlyos következményeket az érdekeit intézetek tanítói és elsősorban igazgatói lesznek kénytelenek elviselni.

Szolnok, 1918. jun. 25.

Bihary kir. tanfelügyelő

3211—1918. sz.

Valamennyi el. és polg. iskola gondnok-ságának, illetőleg iskolaszékeknek a hadban levő segédszolgálatos tanítók bejelentése tárgyában.

Felkérem a Cimet, jelentse be hozzám sürgősen névszerint azokat a tanítókat, akik hadban vannak és ezideig segédszolgálatos minőségük dacára nem szabadságoltattak.

Közlendő egyúttal az ezred, csapatlét és tartózkodási helye.

Szolnok, 1918. július 10-én.

Bihary István kir. tanfelügyelő

Nevelő munkások szövetsége.

Miskolcra indult ki az az országos mozgalom, amely a hazai összes nevelő munkásokat az óvónok-ról az egyetemi rektorokig egy táborba kívánja tömöríteni az anyagi érdekek előmozdítása és állandó is-tápolása céljából.

Szolnokon a felsőkereskedelmi iskola tanári kara propagálta az eszmét. F. évi június 19-én egybevitte Solnok összes nevelőmunkásait a Solnoki Nevelő Munkások Szövetségének megalakítása céljából. — Dr. Papp Illés keresk. isk. igazgató adta elő a szövetség célját: egybevonni az összes tanügyi munkásokat az-al a tendenciával, hogy mindezek egy táborba egyes-süljenek anyagi helyzetük megjavítása végett. Erve az hogyha ilyen nagy tömeg egyesül, ki tudja vinni, amit akar. A tanügyi személyzet eddigi szervezetei ilyen reális célok kivételére nem alkalmasak, mert ezek fő-leg kulturális, ideális célokot szolgálnak. Vezetői kiváló tudósok, nagyhírű írók, akiknek nincs érzékük a gya-korlati problémák iránt.

Ferencsik Lajos gimn. igazg. nem tartja szüksé-gesnek a Szövetség megalakítását, mert minden foku tanügyi munkásnak van országos szervezetük, melyek a tagok érdekeit képviselik és támogatják. Már most, ha az összes tanügyi munkások együttvéve akarnak valamit tenni helyzetük javítására, az elérhető volna az által, hogy azok a különböző országos szervezetek a vezetőik útján e célra egyesüljenek és az anyagi ügyek előmozdítása érdekében fellépjenek. Ellenben ajánlja a solnoki tanügyi munkások egyesülését kul-turális célok, a kulturális harmónikus együttműködése érdekében. Malatinszky Lajos tantőgyesületi alelnök bizalmatlan már az ilyen alakulatokkal szemben. Ő azt hiszi, hogy ezt is felsőbb helyről kezdeményezték csak azért, hogy az erők még jobban szelforgácsolód-janak s az érdekeltek annál kevésbé tudjanak vala-mit elérni.

Ezzel szemben Deák keresk. iskolai tanár, Bernád Lajos áll. isk. igazgató, Kálmán Elek polg. isk. tanár és Kováts Dezső gimn. tanár egybehangozóan védtek az alakulás eszméjét mondván, hogy szükség van az

egyesülésre mert a nevelési munkások nincsenek abba a helyzetben, amelyet munkájuk, műveltségük és társadalmi állásuk megkíván. — Az érdekelteknek maguk-nak kell ezt kivívni, ha kell agresszív módon is. A szellemi munkás is csak akkor tudja jól hivatását be-tölteni, ha anyagi küzdelmei ha nem is szűnnek meg, de csökkentenek. Más közszolgálati alkalmazottak ha-sználó fellépése már meghozta némiképp az eredményt számukra s nem is említve az ipari munkásokat, akik-nek hatalmas szervezete mindig kivívja, amit akar.

Az értekezlet a megalakulás mellett döntött. Megalakította az ideigl. tisztikart. Elnök lett dr. Papp Illés, társelnök Valtek Géza gimn. tanár, titkár Deák keresk. isk. tanár. Elhatározták, hogy a vidék összes községeiben működő kartársakat felszólítják a csatla-kozásra s a vidéki szövetségek megalakítására. A ma-gunk részéről csak azt kívánjuk, hogy az elemi isk. tanítások a végleges megalakulásnál egy a helyi, mint az országos szervezetekben kellőképpen érvényesüljön, mert a tanítók mindenütt számbeli túlsúlyban vannak.

HIREK.

— Felkérjük Kartársainkat, szíveskedjenek a »Népművelés« előfizetési díjhátralékot sürgősen befizetni és az előfizetési díjakat is kérjük mindig pontosan beküldeni.

— Elszámolás. Alábbiakban folytatjuk Bihary István kir. tanfelügyelő ur kezdeményezésére létesített és ezen vármegyei hadbavonult és elesett tanítók családtagjainak segélyezését célzó alapra gyűjtött adományok elszámolását. Folyó évi május 1-től a követ-kező adományok érkeztek:

A jászberényi áll. el. isk. tantest. gyűjt.	131 25 K
Szolnoki I. ker., Sipos-téri áll. el. isk. tantestületének adománya	40 — «
Turkevei áll. polg. fiú és leányiskola tantestületének adománya	233 02 «
Szolnoki VI. ker. áll. el. iskola tantes-tületének adománya	11 — «
Karczagi izr. elemi iskola gyermek elő-adásának jövedelme	560 — «
Szolnoki áll. polg. leányiskola tantes-tületének gyűjtése	200 — «
Győri Nagy Imre Solnok-szandaj áll. tanítói iskolai majális jövedelme	135 86 «
Tanfelügyelői hivatalban talpbőr szállí-tásból felmaradt költség	2 10 «
Jászárokszállási állami elemi iskola tantestületének gyűjtése	218 10 «
Kangyár Hermin Tiszasülly-fiuági ál-lami tanítónő gyűjtése	30 — «
Jászberényi belt. áll. el. isk. tantest. az az eddig adott 131 25 K-t 150 K-ra kívánja kiegészíteni	18 75 «
Május havi eredmény	1580 08 K

Junius 1-től küldött adományok: Jászdózsai r. kath. el. isk. tantestületének gyűjtése	50 — K
Mezőtúr belt. áll. el. isk. tantestületének koszorumeváltása Tóth Istvánné áll. tanítónő férje elhunytá alkalmából	20 —
Kunhegyesi izr. el. isk. adománya	15 —
Horn Samuel kenderesi izr. tanító adománya	5 —
Tiszabói »Hangya« szövetkezet adománya Chikán Pál tanító-elnök által beküldve	50 —
Kozák Borbála szolnoki áll. polg. leányiskolai tanuló ajándéka Eltmann Elmán Elvira igazgató által beküldve	17 —
Cibakházi áll. el. isk. tantestületének gyermekelődás jövedelme	356 12
Szolnoki áll. polg. fiúisk. tagtestülete Fischer Ernesztin dévanyai izr. tanítónő adománya	100 —
Rákócifalvai ref. iskola adománya	20 —
Kisújszállási községi polg. leányisk. tan-testülete	281
Gabonyi Endre I. ker. szolnoki állami iskola tantestülete	100 —
Szolnoki II. ker. ferencvárosi áll. el. isk. tantestülete	540 04
Karcagi közs. polg. leányisk. tantest.	163 12
Szolnoki I. ker. templom-téri áll. el. isk. tan-testülete Letanóczy Juliagazgató által behűldve	350 —
	700 —
	Osszesen 2247 07 K

Osszes bevétel a gyűjtés kezdetétől 1918. évi junius hó 23-ig 4994 korona 94 fillér.

E helyen említjük meg, hogy a gyermeknyaralattási akcióból kifolyólag az alábbiak küldtek adományokat a kir. tanfelügyelőséghez. Schütz János tiszasülyi állami tanító 24 koronát (két napra járóapidija), özv. Gombóti Gyözöné és Magyar Gyuláné szolnoki állami tanítónők 3—3 napra járó (a 12 korona) összesen 72 koronaapidijaikat küldték be a vármegyei tanítók özvegyei és árvái javára. — Ugyanezen ceira Pólya Éva szolnoki állami tanítónő a gyermeknyaralattási akcióval kapcsolatosan 80 korona gyűjtését küldte be: Ez összeg adományozói: Schwarcz Mór szolnoki meszaros 50 korona, Szele Béla szolnoki gyógyszerész 20 korona, Várady N. szolnoki kereskedő 10 korona. Az utóbbiakról a végleges elszámolás később fog közölteni. Hálas köszönet minden szives adományért! Kérjük kartársaink szives támogatását a fenti nemes ceira továbbra is. Az eddigi szép összeg igazán megindító és Kartársaink nemes gondolkodásáról, jó szíveről tanuszkodik.

— **Gyermeknyaralattás.** Vármegyénkben a »Károly király gyermeknyaralattási akció« igen szép eredménnyel végződött. Az eredmény a községi előjáróságok támogatása mellett, jórészt tanítóink és övönőink önfeláldozó és buzgó fáradozásainak köszön-

hető. Majdnem minden községben sikerült elhelyezni szép számmal a gyermekeket. Az egész vármegyében összesen 4079 osztrák gyermek elhelyezése biztosított. A tanítótság, mint minden munkájában, úgy ebben is megmutatta ideális gondolkodását odaadó munkásságával. Mert a munka nem volt könnyű, amennyiben a lakosság között az a tévhit volt elterjedve, hogy a csehek tanuló gyermekeinek kell helyt adni. A tanítótság és a községi hatóság győzte meg a lakosságot arról, hogy kizárólag ausztriai német gyermekek nyaralattásáról és elhelyezéséről van szó.

Az 1918—19-ik iskolaévre szükséges rendtartási nyomatványok, irkák, író és rajzszerkesztő eszközök előállítására ugyanahány mint a rendelkezésünkre álló munkaterő elégtelensége folytán óriási akadályokba ütközik, amiért már ezen a helyen felkérjük az iskolák i. t. vezetőségét, hogy szükségleteiket tanszerekben és iskolaszerekben (rendtartási naplók, irka, ceruza, palatábla, toll, papírok stb.) lehetőleg a nyári hónapokban rendeljék meg, ez esetben megrendeléseiket a szünidőben összeállítjuk és rendelkezés szerint augusztus végén vagy szeptember elején szállítjuk.

Kizárólag az iskola érdekét kívánjuk ezen újtásunkkal szolgálni, nehogy a minden évben ismétlődő torlódás következtében szeptember hónapban 10—15000 megrendelés a fent körülírt okoknál fogva az oktatás rovására csak nagy kesedelemmel szállíthatassuk. Árjegyzékkel készséggel szolgál a »Pestalozzi« Tanszervállalat, Budapest, V. Nádor utca 23.

A 29-es honvédek története. Az alábbi sorok közlésére kértek fel bennünket: A 29. honvéd tábori és népeikekő gyalogezredek történetének megírását a pótzászlóalj munkába vette. A hircs jász kun ezred, a melynek székhelye Budapesten van, az alföldi magyarság dicsőségének mintaképe. Kevés ezred történetéhez fűződik annyi nagy és fényes teljesítmény, mint éppen a 29. honvéd ezredéhez. Mivel a szerkesztő bizottság a történet minél nagyobb tökéletességére törekszik, felker mindenkit, akit valami kötelék fűz a 29-es honvédekhez, vagy az ezred történetének megírásánál erkölcsi támogatással működjek közre. Minden feljegyzés, adat, életrajz, anekdota, ének, irodalmi és muzeális tárgy: fénykép, rajz, vázlat fontos. Meg kell ezeket az emlékeket menteni az utókor számára a pusztulástól és a megsemmisüléstől. Az ezred muzeumába szeretnők elhelyezni ezredünk történetére vonatkozó minden olyan emléket, ameyik különben igen könnyen elkallódnék. Minden darab tárgynak meglesz örökítve a maga története s adományozójának neve. Szép emléket állít magának az, aki a nemzeti szempontból is fontos gyűjtéshez bármivel is hozzájárul. Minden idevágó írást és emléket az ezred hadtörténelmi csoportjához kell küldeni. (Budapest-Kelenföld Törzspüélet 36.)

Nyomatott: Varga József könyvnyomdájában, Szolnok.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

1917. szept. 1-1918. jul. /11.évf./. 1-18.szám.